

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

Research Article / Araştırma Makalesi

The Predictive Effect of Gender Perception on Marital Role Expectations and Mate Selection *

Toplumsal Cinsiyet Algısının Evlilikte Rol Beklentileri ve Eş Seçimi Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

İbrahim Akkaş**

Abstract: This study examines the predictive effect of gender perception on marital role expectations and mate selection among students of Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University. A total of 1,000 university students participated in the study. Data were collected using the Gender Perception Scale (Altınova & Duyan, 2013) and the Marital Role Expectations/Mate Selection Scales (Köksal & İlhan, 2018; Başay, 2015). Descriptive statistics, correlation, and regression analyses were performed using SPSS 25.0. Findings indicate that students at both universities demonstrate moderate-to-high and egalitarian gender perception (EBYÜ $\bar{X}$ = 3.84; İnönü $\bar{X}$ = 3.88). Mean scores of marital role expectations and mate selection also indicate modern and sharing-oriented values. Regression analyses revealed that gender perception significantly predicts both marital role expectations (β = .696, p < .001; R^2 = .484) and mate selection tendencies (β = .652, p < .001; R^2 = .425). This predictive effect is slightly stronger among İnönü University students (β = .702 and β = .667). These differences may be explained by socio-cultural environment, urbanization level, and faculty distribution. Overall, as gender perception increases, students tend to prioritize shared roles in marriage, joint decision-making, and value compatibility in mate selection. This study provides evidence that gender perception is associated with egalitarian marital and partner selection attitudes among university students and may contribute to understanding changing relational attitudes among young adults.

Keywords: Gender Perception, Marital Role Expectation, Mate Selection, University Students, Socio-Cultural Differences.

* The required ethics committee approval for this study was obtained from the Ethics Committee for Human Research in the Social and Humanities Sciences at Erzincan Binali Yıldırım University via Decision No. 04/02 dated April 30, 2025.

Araştırma için gerekli etik kurul onayı, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan 30 Nisan 2025 tarih ve 04/02 sayılı karar ile alınmıştır.

** Assoc. Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Social Work

Doç. Dr. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0009-0006-1381-2982>

İbrahimakkaş191@gmail.com

Cite as/ Atıf: Akkaş, İ. (2026). The predictive effect of gender perception on marital role expectations and mate selection / Toplumsal cinsiyet algısının evlilikte rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki yordayıcı etkisi. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics* 21(Ö1), 41-106. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.95017>

Received/Geliş: 19 June/Haziran 2025

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Öz: Bu çalışma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi öğrencileri arasında toplumsal cinsiyet algısının evlilikte rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki yordayıcı etkisini incelemektedir. Araştırmaya toplam 1.000 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (Altınova ve Duyan, 2013) ile Evlilikte Rol Beklentileri Ölçeği ve Eş Seçimi Ölçeği (Köksal & İlhan, 2018; Başay, 2015) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25.0 programı kullanılmış; betimsel istatistikler, korelasyon ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular, her iki üniversitedeki öğrencilerin de orta-yüksek düzeyde ve eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet algısına sahip olduklarını göstermektedir (EBYÜ $\bar{X} = 3,84$; İnönü $\bar{X} = 3,88$). Evlilikte rol beklentileri ve eş seçimi ölçeklerinden elde edilen ortalama puanlar da modern ve paylaşım odaklı değerlere işaret etmektedir. Regresyon analizleri, toplumsal cinsiyet algısının hem evlilikte rol beklentilerini ($\beta = ,696$, $p < ,001$; $R^2 = ,484$) hem de eş seçimi eğilimlerini ($\beta = ,652$, $p < ,001$; $R^2 = ,425$) anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Bu yordayıcı etki, İnönü Üniversitesi öğrencileri arasında biraz daha güçlüdür ($\beta = ,702$ ve $\beta = ,667$). Söz konusu farklılıklar; sosyo-kültürel çevre, kentleşme düzeyi ve fakülte dağılımı gibi etkenlerle açıklanabilir.

Genel olarak, toplumsal cinsiyet algısı arttıkça öğrencilerin evlilikte ortak sorumlulukları, birlikte karar almayı ve eş seçiminde değer uyumunu daha fazla önemsedikleri görülmektedir. Bu çalışma, genç kuşaklar arasında toplumsal modernleşmenin ve eşitlikçi aile yapılarının güçlenmesini anlamaya katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Algısı, Evlilikte Rol Beklentisi, Eş Seçimi, Üniversite Öğrencileri, Sosyo-Kültürel Farklılıklar.

Structured Abstract:

Gender perception is one of the most influential socio-cultural constructs shaping individuals' attitudes toward marriage, family life, and partner selection. Beyond biological differences, gender encompasses socially constructed roles, responsibilities, norms, values, expectations, and power relations that influence how women and men perceive themselves and others within society. As societies undergo modernization and cultural transformation, traditional gender role expectations increasingly give way to more egalitarian understandings of intimate relationships and family structures. In this context, university students constitute a particularly important social group because they are in a developmental period characterized by identity formation, value clarification, and the construction of future relationship expectations. Their perceptions of gender are likely to influence how they conceptualize marriage, distribute marital responsibilities, and evaluate potential life partners.

Although previous studies have demonstrated associations between gender perception and family-related attitudes, the literature has generally examined marital role expectations and mate selection separately. Consequently, limited empirical evidence exists regarding whether gender perception simultaneously predicts both marital role expectations and mate selection tendencies within a unified analytical framework. Furthermore, studies conducted in Türkiye have largely relied on samples drawn from a single university or geographical region, limiting understanding of how socio-cultural contexts may influence these relationships. Considering Türkiye's regional diversity in terms of modernization, urbanization, educational opportunities, and cultural norms, comparative research is needed to assess whether the predictive role of gender perception remains consistent across different university settings.

The present study addresses these gaps by examining the predictive effect of gender perception on both marital role expectations and mate selection tendencies among university students attending Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University. By integrating these relational domains into a single model and comparing two socio-culturally distinct institutional contexts, the study contributes to the understanding of how contemporary young adults construct attitudes toward marriage and partner selection in an era of ongoing social change.

The primary purpose of this study was to investigate whether university students' gender perceptions significantly predict their marital role expectations and mate selection criteria. More specifically, the research aimed to determine whether students with more egalitarian gender perceptions demonstrate stronger support for shared marital responsibilities, joint decision-making processes, and value-oriented partner preferences. In addition, the study sought to compare students from Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University to explore whether the strength of these predictive relationships varies across different socio-cultural environments.

The study was guided by the assumption that gender perception functions as a central socio-cultural determinant influencing how individuals conceptualize intimate relationships. Based on social constructionist theory, gender role theory, and social role theory, it was hypothesized that egalitarian gender perceptions would be positively associated with more egalitarian marital role expectations and more value-based mate selection tendencies. Furthermore, the study aimed to evaluate the explanatory strength of gender perception relative to demographic variables such as age, gender, academic level, marital status, faculty affiliation, and family type.

The study employed a quantitative, cross-sectional, comparative research design. The sample consisted of 1,000 university students enrolled at Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University. Participants were selected using a convenience sampling method based on voluntary participation. Eligibility criteria included being an undergraduate student between 18 and 30 years of age, providing informed consent, and completing all survey instruments.

Data were collected using three validated measurement instruments. Gender perception was measured using the Gender Perception Scale developed by Altınova & Duyan (2013), consisting of 27 items. Marital role expectations were assessed using the Marital Role Expectations Scale developed by Köksal & İlhan (2018). Mate selection tendencies were measured using the Mate Selection Scale developed by Başay (2015). Reliability analyses demonstrated high internal consistency for all instruments, with Cronbach's alpha coefficients ranging from .891 to .916, indicating strong psychometric adequacy.

Data analysis was conducted using SPSS 25.0. Descriptive statistics were used to summarize demographic characteristics and scale scores. Pearson correlation analyses examined the relationships among gender perception, marital role expectations, and mate selection criteria. Simple and multiple regression analyses were performed to determine the predictive effect of gender perception and demographic variables on the dependent variables. Additional analyses included assessments of normality, model assumptions, and multivariate analysis of variance (MANOVA) to evaluate potential demographic influences across the combined dependent variables.

The findings revealed that students at both universities exhibited moderate-to-high levels of egalitarian gender perception. Mean gender perception scores were 3.84 for Erzincan Binali Yıldırım University students and 3.88 for İnönü University students, indicating generally positive and equality-oriented attitudes toward gender roles. Similarly, students demonstrated relatively high levels of egalitarian marital role expectations and modern mate selection orientations.

Correlation analyses showed significant positive relationships among all study variables. Gender perception was positively associated with marital role expectations and mate selection criteria, suggesting that students with stronger egalitarian gender attitudes also demonstrated greater support for shared marital responsibilities and value-based partner preferences. These relationships remained significant even after controlling for demographic variables, indicating that the associations were not merely products of structural demographic characteristics.

Regression analyses provided further evidence regarding the predictive role of gender perception. Gender perception significantly predicted marital role expectations among students from both universities. The standardized regression coefficients indicated a strong positive relationship, with gender perception explaining approximately 48% of the variance in marital role expectations. Similarly, gender perception significantly predicted mate selection tendencies, accounting for approximately 43% of the variance in partner selection criteria. These findings suggest that students who endorse egalitarian gender values are more likely to prioritize communication, mutual respect, emotional compatibility, and shared values when evaluating potential partners.

Comparative analyses indicated that the predictive effects were slightly stronger among İnönü University students than among Erzincan Binali Yıldırım University students. However, formal statistical tests revealed no significant differences in the structural relationships across universities, suggesting that the predictive role of gender perception operates similarly in both institutional contexts.

Multiple regression analyses further demonstrated that demographic variables such as age, academic level, faculty affiliation, marital status, and family type possessed limited explanatory power for gender perception and marital role expectations. Gender emerged as the only demographic variable significantly associated with mate selection criteria, although its explanatory effect remained modest. MANOVA and follow-up ANOVA analyses supported these findings by indicating that demographic variables generally did not exert strong multivariate effects on the combined dependent variables.

The results support theoretical perspectives emphasizing the social construction of gender and its role in shaping intimate relationship expectations. The findings indicate that university students increasingly embrace egalitarian understandings of marriage, characterized by shared responsibilities, mutual decision-making, and collaborative partnership models. This trend appears consistent with broader processes of social modernization, educational expansion, and changing gender norms among younger generations.

At the same time, the persistence of gender differences in mate selection criteria suggests that some traditional relational preferences continue to exist despite growing support for gender equality. This pattern highlights the complexity of social change, where egalitarian ideologies may coexist with enduring gendered expectations in certain domains of intimate relationships.

The relatively modest explanatory contribution of demographic variables further underscores the importance of socio-cultural and psychological factors in shaping attitudes toward marriage and partner selection. Rather than being determined primarily by structural characteristics, relational expectations appear to be influenced by broader cultural narratives, educational experiences, and individual value systems.

The study concludes that gender perception is a significant and meaningful predictor of both marital role expectations and mate selection tendencies among university students. Students with more egalitarian gender perceptions tend to favor shared marital roles, collaborative decision-making processes, and partner

selection criteria based on communication, emotional compatibility, and shared values. Although gender perception does not fully determine these attitudes, it represents an important socio-cultural factor contributing to the formation of contemporary relationship expectations.

The findings have important implications for psychological counseling, relationship education, family studies, and gender-sensitive intervention programs. Educational initiatives promoting gender equality may contribute to healthier relationship dynamics and more equitable family structures. Furthermore, premarital counseling programs may benefit from incorporating discussions of gender perceptions and relational expectations to help young adults develop realistic and mutually supportive partnership models.

Future research should employ longitudinal and mixed-method approaches to better understand how gender perceptions and relationship expectations evolve over time. Expanding samples to include different regions, socio-economic groups, and cultural contexts would further enhance understanding of the complex factors influencing marital role expectations and mate selection processes among emerging adults. Overall, the study contributes to the literature by demonstrating that gender perception serves as an important socio-cultural mechanism shaping contemporary attitudes toward marriage and partner selection in Türkiye.

Keywords: Gender Perception, Marital Role Expectation, Mate Selection, University Students, Socio-Cultural Differences.

الملخص المنظم:

ملخص مُنظَّم: يُعد الإدراك الجندري أحد أكثر البنى الاجتماعية والثقافية تأثيراً في تشكيل مواقف الأفراد تجاه الزواج والحياة الأسرية. ملخص مُنظَّم: يُعد الإدراك الجندري أحد أكثر البنى الاجتماعية والثقافية تأثيراً في تشكيل مواقف الأفراد تجاه الزواج والحياة الأسرية واختيار الشريك. فإلى جانب الاختلافات البيولوجية، يشمل الجندر أدواراً ومسؤوليات ومعايير وقيماً وتوقعات وعلاقات قوة مصاغة اجتماعياً، تؤثر في كيفية إدراك النساء والرجال لأنفسهم وللآخرين في المجتمع. ومع خضوع المجتمعات للتحديث والتحول الثقافي، تتلاشى توقعات الأدوار الجندرية التقليدية تدريجياً لصالح مفاهيم أكثر مساواة للعلاقات الحميمة والبنى الأسرية. وفي هذا السياق، يُشكل طلاب الجامعات فئة اجتماعية بالغة الأهمية، نظراً لوجودهم في مرحلة نمائية تتسم بتكوين الهوية وتوضيح القيم وبناء توقعات العلاقات المستقبلية. ومن المرجح أن تؤثر تصوراتهم عن الجندر في كيفية تصورهم للزواج، وتوزيع المسؤوليات الزوجية، وتقييمهم لشركاء الحياة المحتملين.

على الرغم من أن الدراسات السابقة قد أظهرت وجود ارتباطات بين الإدراك الجندري والمواقف المتعلقة بالأسرة، إلا أن الأدبيات عموماً قد تناولت توقعات الأدوار الزوجية واختيار الشريك بشكل منفصل. وبالتالي، توجد أدلة تجريبية محدودة حول ما إذا كان الإدراك الجندري يتنبأ في آن واحد بتوقعات الأدوار الزوجية وميول اختيار الشريك ضمن إطار تحليلي موحد. علاوة على ذلك، اعتمدت الدراسات التي أجريت في تركيا بشكل كبير على عينات مأخوذة من جامعة واحدة أو منطقة جغرافية واحدة، مما يحد من فهم كيفية تأثير السياقات الاجتماعية والثقافية على هذه العلاقات. وبالنظر إلى التنوع الإقليمي في تركيا من حيث التحديث والتوسع الحضري والفرص التعليمية والمعايير الثقافية، تبرز الحاجة إلى إجراء بحوث مقارنة لتقييم ما إذا كان الدور التنبؤي لتصورات النوع الاجتماعي يظل ثابتاً عبر مختلف البيئات الجامعية.

التنبؤي لتصورات النوع الاجتماعي على كل من توقعات الأدوار الزوجية وميول اختيار الشريك لدى طلاب جامعتي أرزينجان بن علي يلدريم وإينونو. ومن خلال دمج هذه الجوانب العلائقية في نموذج واحد ومقارنة سياقين مؤسسين مختلفين اجتماعياً وثقافياً، تُسهم الدراسة في فهم كيفية تشكيل الشباب المعاصرين لمواقفهم تجاه الزواج واختيار الشريك في عصر التغيرات الاجتماعية المستمرة. كان الهدف الرئيسي لهذه الدراسة هو التحقق مما إذا كانت تصورات طلاب الجامعات عن النوع الاجتماعي تتنبأ بشكل كبير بتوقعاتهم للأدوار الزوجية ومعايير اختيار الشريك. وبشكل أكثر تحديداً، سعى البحث إلى تحديد ما إذا كان الطلاب ذوو التصورات الأكثر مساواة بين الجنسين يُظهرون دعماً أقوى للمسؤوليات الزوجية المشتركة، وعمليات صنع القرار المشتركة، وتفضيلات الشريك القائمة على القيم. بالإضافة إلى ذلك، سعت الدراسة إلى مقارنة طلاب جامعة أرزينجان بن علي يلدريم وجامعة إينونو لاستكشاف ما إذا كانت قوة هذه العلاقات التنبؤية تختلف باختلاف البيئات الاجتماعية والثقافية.

استندت الدراسة إلى فرضية أن التصورات الجندرية تُعد عاملاً اجتماعياً ثقافياً محورياً يؤثر على كيفية تصور الأفراد للعلاقات الحميمة. وبناءً على نظرية البنائية الاجتماعية، ونظرية الأدوار الجندرية، ونظرية الأدوار الاجتماعية، افترضت الدراسة أن التصورات الجندرية، القائمة على المساواة ترتبط إيجابياً بتوقعات أكثر مساواة في الأدوار الزوجية، وبميول أكبر لاختيار الشريك بناءً على القيم. علاوة على ذلك، هدفت الدراسة إلى تقييم قوة التصورات الجندرية في تفسير المتغيرات الديموغرافية كالعمر، والجنس، والمستوى الأكاديمي، والحالة الاجتماعية والانتماء الأكاديمي، ونوع الأسرة.

استخدمت الدراسة تصميمًا بحثيًا كمياً، مقطعيًا، ومقارناً. وتألّفت العينة من 1000 طالب جامعي مسجلين في جامعة أرزينجان بن علي يلدريم وجامعة إينونو. تم اختيار المشاركين باستخدام أسلوب العينة المتاحة بناءً على المشاركة الطوعية. وشملت معايير الأهلية أن يكون الطالب في المرحلة الجامعية الأولى ويتراوح عمره بين 18 و30 عاماً، وأن يقدم موافقة مستنيرة، وأن يكمل جميع استبيانات الدراسة.

أن يكون الطالب في المرحلة الجامعية الأولى ويتراوح عمره بين 18 و30 عاماً، وأن يقدم موافقة مستنيرة، وأن يكمل جميع استبيانات الدراسة. جُمعت البيانات باستخدام ثلاث أدوات قياس مُعتمدة. قيس الإدراك الجندري باستخدام مقياس الإدراك الجندري الذي طورته ألتينوفا وديوان (2013)، ويتكون من 27 بنداً. وقيمت توقعات الدور الزوجي باستخدام مقياس توقعات الدور الزوجي الذي طورته كوكسال وإلهان وفيسست ميول اختيار الشريك باستخدام مقياس اختيار الشريك الذي طورته باشاي (2015). أظهرت تحليلات الموثوقية اتساقاً داخلياً (2018) عالياً لجميع الأدوات، حيث تراوحت معاملات ألفا لكرونباخ بين 0.891 و0.916، مما يشير إلى كفاءة سيكومترية عالية.

استُخدمت الإحصاءات الوصفية لتلخيص الخصائص الديموغرافية ودرجات SPSS 25.0 أُجري تحليل البيانات باستخدام برنامج المقاييس. فحصت تحليلات ارتباط بيرسون العلاقات بين الإدراك الجندري، وتوقعات الدور الزوجي، ومعايير اختيار الشريك. أُجريت تحليلات الانحدار البسيط والمتعدد لتحديد التأثير التنبؤي للإدراك الجندري والمتغيرات الديموغرافية على المتغيرات التابعة. وشملت التحليلات الإضافية لتقييم التأثيرات الديموغرافية المحتملة عبر (MANOVA) تقييمات للتوزيع الطبيعي، وفرضيات النموذج، وتحليل التباين متعدد المتغيرات المتغيرات التابعة المجمعة.

كشفت النتائج أن طلاب الجامعتين أظهروا مستويات متوسطة إلى عالية من الإدراك الجندري المتساوي. بلغ متوسط درجات الإدراك الجندري 3.84 لطلاب جامعة أرزينجان بن علي يلدريم و3.88 لطلاب جامعة إينونو، مما يشير إلى مواقف إيجابية وداعمة للمساواة تجاه الأنوار الجندرية. وبالمثل، أظهر الطلاب مستويات عالية نسبياً من توقعات الأدوار الزوجية المتساوية وتوجهات اختيار الشريك الحديثة.

أظهرت تحليلات الارتباط علاقات إيجابية دالة إحصائياً بين جميع متغيرات الدراسة. ارتبط الإدراك الجندري إيجابياً بتوقعات الأدوار الزوجية ومعايير اختيار الشريك، مما يوحي بأن الطلاب ذوي المواقف الجندرية المتساوية الأقوى أظهروا أيضاً دعمًا أكبر للمسؤوليات الزوجية المشتركة وتفضيلات الشريك القائمة على القيم. ظلت هذه العلاقات دالة إحصائياً حتى بعد ضبط المتغيرات الديموغرافية، مما يشير إلى أن هذه الارتباطات لم تكن مجرد نتائج للخصائص الديموغرافية الهيكلية.

قدمت تحليلات الانحدار مزيداً من الأدلة حول الدور التنبؤي للإدراك الجندري. تنبأ الإدراك الجندري بشكل دال إحصائياً بتوقعات الأدوار الزوجية بين طلاب الجامعتين. أشارت معاملات الانحدار المعيارية إلى وجود علاقة إيجابية قوية، حيث فسر التصور الجندري حوالي 43% من التباين في توقعات الأدوار الزوجية. وبالمثل، تنبأ التصور الجندري بشكل كبير بميول اختيار الشريك، إذ فسر حوالي 48% من التباين في معايير اختيار الشريك. تشير هذه النتائج إلى أن الطلاب الذين يتبنون قيم المساواة بين الجنسين يميلون أكثر إلى إعطاء الأولوية للتواصل والاحترام المتبادل والتوافق العاطفي والقيم المشتركة عند تقييم الشركاء المحتملين.

وأظهرت التحليلات المقارنة أن التأثيرات التنبؤية كانت أقوى قليلاً بين طلاب جامعة إينونو مقارنةً بطلاب جامعة أرزينجان بن علي يلدريم. ومع ذلك، لم تكشف الاختبارات الإحصائية الرسمية عن أي اختلافات جوهرية في العلاقات الهيكلية بين الجامعتين، مما يشير إلى أن الدور التنبؤي للتصور الجندري يعمل بشكل مماثل في كلا السياقين المؤسسيين.

كما أظهرت تحليلات الانحدار المتعدد أن المتغيرات الديموغرافية، مثل العمر والمستوى الأكاديمي والانتماء الأكاديمي والحالة الاجتماعية ونوع الأسرة، تمتلك قدرة تفسيرية محدودة للتصور الجندري وتوقعات الأدوار الزوجية. برز الجنس كمتغير ديموغرافي وحيد مرتبط بشكل دال بمعايير اختيار الشريك، على الرغم من أن تأثيره التفسيري ظل محدوداً. وقد دعمت تحليلات التباين متعدد المتغيرات هذه النتائج، مشيرةً إلى أن المتغيرات الديموغرافية عموماً لم تُظهر تأثيرات متعددة (ANOVA) وتحليلات التباين اللاحقة (MANOVA) قوية على المتغيرات التابعة المجمعة.

تدعم هذه النتائج وجهات النظر النظرية التي تؤكد على البناء الاجتماعي للجنس ودوره في تشكيل توقعات العلاقات الحميمة. وتشير النتائج إلى أن طلاب الجامعات يتبنون بشكل متزايد مفاهيم مساواتية للزواج، تتسم بتقاسم المسؤوليات، واتخاذ القرارات المشتركة، ونماذج الشراكة التعاونية. ويبدو هذا التوجه متسقاً مع عمليات أوسع نطاقاً لتحديث الاجتماعي، والتوسع التعليمي، وتغير المعايير الجنسانية بين الأجيال الشابة.

في الوقت نفسه، يُشير استمرار الفروق بين الجنسين في معايير اختيار الشريك إلى أن بعض التفضيلات العنصرية التقليدية لا تزال قائمة على الرغم من تزايد الدعم للمساواة بين الجنسين. يُبرز هذا النمط تعقيد التغيير الاجتماعي، حيث قد تتعايش الأيديولوجيات المساواتية مع التوقعات الجنسانية الراسخة في بعض مجالات

يُبرز الإسهام التفسيري المتواضع نسبياً للمتغيرات الديموغرافية أهمية العوامل الاجتماعية والثقافية والنفسية في تشكيل المواقف تجاه الزواج واختيار الشريك. فبدلاً من أن تتحدد التوقعات العنصرية بالخصائص الهيكلية في المقام الأول، يبدو أنها تتأثر بالروايات الثقافية الأوسع والخبرات التعليمية، وأنظمة القيم الفردية.

وتخلص الدراسة إلى أن التصور الجندري يُعد مؤشراً هاماً وذا دلالة على كلٍ من توقعات الأدوار الزوجية وميول اختيار الشريك بين طلاب الجامعات. فالطلاب الذين يتمتعون بتصورات جندرية أكثر مساواة يميلون إلى تفضيل الأدوار الزوجية المشتركة، وعمليات صنع القرار التعاونية، ومعايير اختيار الشريك القائمة على التواصل، والتوافق العاطفي، والقيم المشتركة. ورغم أن التصور الجندري لا يُحدد هذه المواقف بشكل كامل، إلا أنه يمثل عاملاً اجتماعياً وثقافياً هاماً يسهم في تشكيل التوقعات العنصرية المعاصرة.

لهذه النتائج آثار هامة على الإرشاد النفسي، والتثقيف العلائقي، ودراسات الأسرة، وبرامج التدخل المراعية للجنس. وقد تُسهم المبادرات التعليمية التي تُعزز المساواة بين الجنسين في ديناميكيات علائقية أكثر صحة وهياكل أسرية أكثر عدلاً. علاوة على ذلك، قد تستفيد

برامج الإرشاد قبل الزواج من دمج مناقشات حول التصورات الجندرية والتوقعات العلائقية لمساعدة الشباب على بناء نماذج شراكة واقعية وداعمة للطرفين.

ينبغي أن تستخدم البحوث المستقبلية مناهج طويلة ومتعددة الأساليب لفهم كيفية تطور التصورات الجندرية والتوقعات العلائقية بمرور الوقت. كما أن توسيع نطاق العينات لتشمل مناطق وفئات اجتماعية واقتصادية وسياقات ثقافية مختلفة من شأنه أن يعزز فهم العوامل المعقدة التي تؤثر على توقعات الأدوار الزوجية وعمليات اختيار الشريك لدى الشباب. وبشكل عام، تُسهم هذه الدراسة في الأدبيات من خلال إظهار أن التصور الجندري يُعد آلية اجتماعية ثقافية مهمة تُشكل المواقف المعاصرة تجاه الزواج واختيار الشريك في تركيا.

الكلمات المفتاحية: التصور الجندري، توقعات الأدوار الزوجية، اختيار الشريك، طلاب الجامعات، الاختلافات الاجتماعية الثقافية.

Résumé Structuré:

La perception du genre est l'une des constructions socioculturelles les plus influentes qui façonnent les attitudes des individus envers le mariage, la vie de famille et le choix du partenaire. Au-delà des différences biologiques, le genre englobe les rôles, les responsabilités, les normes, les valeurs, les attentes et les rapports de pouvoir socialement construits qui influencent la façon dont les femmes et les hommes se perçoivent et perçoivent les autres au sein de la société. À mesure que les sociétés se modernisent et se transforment culturellement, les attentes traditionnelles liées aux rôles de genre cèdent progressivement la place à des conceptions plus égalitaires des relations intimes et des structures familiales. Dans ce contexte, les étudiants universitaires constituent un groupe social particulièrement important, car ils traversent une période de développement caractérisée par la construction de leur identité, la clarification de leurs valeurs et l'élaboration de leurs attentes en matière de relations futures. Leur perception du genre est susceptible d'influencer leur conception du mariage, la répartition des responsabilités conjugales et l'évaluation des partenaires potentiels.

Bien que des études antérieures aient démontré des liens entre la perception du genre et les attitudes liées à la famille, la littérature a généralement examiné séparément les attentes liées aux rôles conjugaux et le choix du partenaire. Par conséquent, les données empiriques permettant de déterminer si la perception du genre prédit simultanément les attentes liées aux rôles conjugaux et les tendances en matière de choix du partenaire dans un cadre analytique unifié restent limitées. De plus, les études menées en Turquie se sont largement appuyées sur des échantillons provenant d'une seule université ou région géographique, limitant ainsi la compréhension de l'influence des contextes socioculturels sur ces relations. Compte tenu de la diversité régionale de la Turquie en termes de modernisation, d'urbanisation, d'opportunités éducatives et de normes culturelles, une recherche comparative est nécessaire pour évaluer si le rôle prédictif de la perception du genre demeure constant dans différents contextes universitaires.

La présente étude comble ces lacunes en examinant l'effet prédictif de la perception du genre sur les attentes relatives aux rôles conjugaux et les tendances en matière de choix du partenaire chez les étudiants des universités Erzincan Binali Yıldırım et İnönü. En intégrant ces domaines relationnels dans un modèle unique et en comparant deux contextes institutionnels socioculturellement distincts, l'étude contribue à la compréhension de la manière dont les jeunes adultes d'aujourd'hui construisent leurs attitudes envers le mariage et le choix du partenaire dans un contexte de mutations sociales constantes.

L'objectif principal de cette étude était d'examiner si les perceptions du genre chez les étudiants universitaires influencent significativement leurs attentes quant aux rôles conjugaux et leurs critères de choix d'un partenaire. Plus précisément, la recherche visait à déterminer si les étudiants ayant des perceptions plus égalitaires du genre manifestent un soutien plus marqué au partage des responsabilités conjugales, à la prise de décision conjointe et à des préférences de partenaire fondées sur des valeurs. De plus, l'étude a comparé les étudiants de l'Université Erzincan Binali Yıldırım et de l'Université İnönü afin d'explorer si la force de ces relations prédictives varie selon les contextes socioculturels.

L'étude s'appuyait sur l'hypothèse que la perception du genre constitue un déterminant socioculturel central influençant la manière dont les individus conçoivent les relations intimes. Fondée sur la théorie constructiviste sociale, la théorie des rôles de genre et la théorie des rôles sociaux, l'hypothèse était que des perceptions égalitaires du genre seraient positivement associées à des attentes plus égalitaires quant aux rôles conjugaux et à des tendances plus axées sur les valeurs dans le choix d'un partenaire. De plus, l'étude visait à évaluer la force explicative de la perception du genre par rapport à des variables démographiques telles que l'âge, le sexe, le niveau d'études, la situation matrimoniale, l'affiliation facultaire et le type de famille.

L'étude a adopté un protocole de recherche quantitatif, transversal et comparatif. L'échantillon était composé de 1 000 étudiants universitaires inscrits à l'Université Erzincan Binali Yıldırım et à l'Université d'İnönü. Les participants ont été sélectionnés par échantillonnage de commodité, sur la base du volontariat. Les critères d'admissibilité étaient les suivants : être étudiant de premier cycle âgé de 18 à 30 ans, donner son consentement éclairé et remplir tous les questionnaires.

Les données ont été recueillies à l'aide de trois instruments de mesure validés. La perception du genre a été mesurée à l'aide de l'échelle de perception du genre d'Altınova et Duyan (2013), composée de 27 items. Les attentes relatives au rôle conjugal ont été évaluées à l'aide de l'échelle des attentes relatives au rôle conjugal de Köksal et İlhan (2018). Les tendances en matière de choix du partenaire ont été mesurées à l'aide de l'échelle de choix du partenaire de Başay (2015). Les analyses de fiabilité ont démontré une forte cohérence interne pour tous les instruments, avec des coefficients alpha de Cronbach allant de 0,891 à 0,916, ce qui indique une excellente adéquation psychométrique.

L'analyse des données a été réalisée à l'aide du logiciel SPSS 25.0. Des statistiques descriptives ont été utilisées pour résumer les caractéristiques démographiques et les scores des échelles. Des analyses de corrélation de Pearson ont examiné les relations entre la perception du genre, les attentes relatives aux rôles conjugaux et les critères de sélection du partenaire. Des analyses de régression simple et multiple ont été effectuées afin de déterminer l'effet prédictif de la perception du genre et des variables démographiques sur les variables dépendantes. Des analyses complémentaires ont inclus des évaluations de la normalité, des hypothèses du modèle et une analyse de variance multivariée (MANOVA) afin d'évaluer les influences démographiques potentielles sur l'ensemble des variables dépendantes.

Les résultats ont révélé que les étudiants des deux universités présentaient des niveaux modérés à élevés de perception égalitaire du genre. Les scores moyens de perception du genre étaient de 3,84 pour les étudiants de l'Université Erzincan Binali Yıldırım et de 3,88 pour ceux de l'Université İnönü, ce qui indique des attitudes généralement positives et égalitaires envers les rôles de genre. De même, les étudiants ont démontré des niveaux relativement élevés d'attentes égalitaires concernant les rôles conjugaux et d'orientations modernes en matière de choix du conjoint.

Les analyses de corrélation ont révélé des relations positives significatives entre toutes les variables étudiées. La perception du genre était positivement associée aux attentes relatives aux rôles conjugaux et aux critères de choix d'un partenaire, suggérant que les étudiants ayant des attitudes plus égalitaires en matière de genre manifestaient également un plus grand soutien au partage des responsabilités conjugales et à des préférences fondées sur les valeurs du partenaire. Ces relations sont restées significatives même après prise en compte des variables démographiques, indiquant que les associations n'étaient pas simplement le produit de caractéristiques démographiques structurelles.

Les analyses de régression ont apporté des preuves supplémentaires concernant le rôle prédictif de la perception du genre. La perception du genre prédisait de manière significative les attentes relatives aux rôles conjugaux chez les étudiants des deux universités. Les coefficients de régression standardisés indiquaient une forte relation positive, la perception du genre expliquant environ 48 % de la variance des attentes relatives aux rôles conjugaux. De même, la perception du genre prédisait de manière significative les tendances en matière de choix d'un partenaire, expliquant environ 43 % de la variance des critères de sélection. Ces résultats suggèrent que les étudiants qui adhèrent à des valeurs égalitaires en matière de genre sont plus susceptibles de privilégier la communication, le respect mutuel, la compatibilité émotionnelle et les valeurs partagées lors de l'évaluation de partenaires potentiels. Des analyses comparatives ont indiqué que les effets prédictifs étaient légèrement plus marqués chez les étudiants de l'Université d'İnönü que chez ceux de l'Université Erzincan Binali Yıldırım. Cependant, des tests statistiques formels n'ont révélé aucune différence significative dans les relations structurelles entre les universités, suggérant que le rôle prédictif de la perception du genre s'exerce de manière similaire dans les deux contextes institutionnels.

Des analyses de régression multiple ont par ailleurs démontré que les variables démographiques telles que l'âge, le niveau d'études, l'affiliation facultaire, la situation matrimoniale et le type de famille avaient un pouvoir explicatif limité pour la perception du genre et les attentes liées au rôle conjugal. Le genre est apparu comme la seule variable démographique significativement associée aux critères de sélection du partenaire, bien que son effet explicatif soit resté modeste. Les analyses MANOVA et ANOVA complémentaires ont confirmé

ces résultats en indiquant que les variables démographiques n'exerçaient généralement pas d'effets multivariés importants sur les variables dépendantes combinées.

Ces résultats confortent les perspectives théoriques qui mettent l'accent sur la construction sociale du genre et son rôle dans la formation des attentes en matière de relations intimes. Ils indiquent que les étudiants universitaires adhèrent de plus en plus à une conception égalitaire du mariage, caractérisée par le partage des responsabilités, la prise de décision mutuelle et des modèles de partenariat collaboratif. Cette tendance semble cohérente avec des processus plus larges de modernisation sociale, d'expansion de l'éducation et d'évolution des normes de genre chez les jeunes générations.

Parallèlement, la persistance des différences de genre dans les critères de choix d'un partenaire suggère que certaines préférences relationnelles traditionnelles perdurent malgré un soutien croissant à l'égalité des genres. Ce constat souligne la complexité du changement social, où les idéologies égalitaires peuvent coexister avec des attentes liées au genre encore bien ancrées dans certains domaines des relations intimes.

La contribution relativement modeste des variables démographiques à l'explication de ces différences souligne l'importance des facteurs socioculturels et psychologiques dans la formation des attitudes envers le mariage et le choix d'un partenaire. Plutôt que d'être déterminées principalement par des caractéristiques structurelles, les attentes relationnelles semblent être influencées par des récits culturels plus larges, les expériences éducatives et les systèmes de valeurs individuels.

L'étude conclut que la perception du genre est un prédicteur significatif et pertinent des attentes relatives aux rôles conjugaux et des tendances en matière de choix d'un partenaire chez les étudiants universitaires. Les étudiants ayant une perception plus égalitaire du genre tendent à privilégier le partage des rôles conjugaux, les processus de décision collaboratifs et les critères de choix d'un partenaire fondés sur la communication, la compatibilité émotionnelle et les valeurs partagées. Bien que la perception du genre ne détermine pas entièrement ces attitudes, elle constitue un facteur socioculturel important qui contribue à la formation des attentes relationnelles contemporaines.

Ces résultats ont des implications importantes pour le conseil psychologique, l'éducation relationnelle, les études familiales et les programmes d'intervention tenant compte du genre. Les initiatives éducatives promouvant l'égalité des genres peuvent contribuer à des dynamiques relationnelles plus saines et à des structures familiales plus équitables. De plus, les programmes de préparation au mariage pourraient bénéficier de l'intégration de discussions sur les perceptions du genre et les attentes relationnelles afin d'aider les jeunes adultes à développer des modèles de partenariat réalistes et mutuellement bénéfiques.

Les recherches futures devraient recourir à des approches longitudinales et mixtes afin de mieux comprendre l'évolution des perceptions de genre et des attentes relationnelles au fil du temps. L'élargissement des échantillons à différentes régions, groupes socio-économiques et contextes culturels permettrait d'approfondir la compréhension des facteurs complexes qui influencent les attentes liées au rôle conjugal et le choix du partenaire chez les jeunes adultes. Globalement, cette étude enrichit la littérature en démontrant que la perception de genre constitue un mécanisme socioculturel important qui façonne les attitudes contemporaines envers le mariage et le choix du partenaire en Turquie.

Mots-clés: Perception de genre, Attentes liées au rôle conjugal, Choix du partenaire, Étudiants universitaires, Différences socioculturelles.

Resumen Estructurado:

La percepción de género es una de las construcciones socioculturales más influyentes que moldean las actitudes de las personas hacia el matrimonio, la vida familiar y la elección de pareja. Más allá de las diferencias biológicas, el género abarca roles, responsabilidades, normas, valores, expectativas y relaciones de poder socialmente construidos que influyen en cómo las mujeres y los hombres se perciben a sí mismos y a los demás dentro de la sociedad. A medida que las sociedades se modernizan y se transforman culturalmente, las expectativas tradicionales sobre los roles de género dan paso cada vez más a concepciones más igualitarias de las relaciones íntimas y las estructuras familiares. En este contexto, los estudiantes universitarios constituyen un grupo social particularmente importante, ya que se encuentran en un período de desarrollo caracterizado por la formación de la identidad, la clarificación de valores y la construcción de expectativas futuras sobre las

relaciones. Es probable que sus percepciones de género influyan en cómo conceptualizan el matrimonio, distribuyen las responsabilidades conyugales y evalúan a sus posibles parejas.

Si bien estudios previos han demostrado asociaciones entre la percepción de género y las actitudes relacionadas con la familia, la literatura generalmente ha examinado las expectativas sobre los roles conyugales y la elección de pareja por separado. En consecuencia, existe escasa evidencia empírica sobre si la percepción de género predice simultáneamente tanto las expectativas sobre los roles conyugales como las tendencias en la elección de pareja dentro de un marco analítico unificado. Además, los estudios realizados en Turquía se han basado principalmente en muestras de una sola universidad o región geográfica, lo que limita la comprensión de cómo los contextos socioculturales pueden influir en estas relaciones. Dada la diversidad regional de Turquía en términos de modernización, urbanización, oportunidades educativas y normas culturales, se requiere investigación comparativa para evaluar si el papel predictivo de la percepción de género se mantiene constante en diferentes entornos universitarios.

El presente estudio aborda estas lagunas examinando el efecto predictivo de la percepción de género tanto en las expectativas de rol conyugal como en las tendencias de selección de pareja entre estudiantes universitarios de la Universidad Erzincan Binali Yıldırım y la Universidad İnönü. Al integrar estos dominios relacionales en un único modelo y comparar dos contextos institucionales socioculturalmente distintos, el estudio contribuye a la comprensión de cómo los jóvenes adultos contemporáneos construyen actitudes hacia el matrimonio y la selección de pareja en una era de constante cambio social.

El objetivo principal de este estudio fue investigar si las percepciones de género de los estudiantes universitarios predicen significativamente sus expectativas de rol conyugal y sus criterios de selección de pareja. Más concretamente, la investigación tuvo como objetivo determinar si los estudiantes con percepciones de género más igualitarias demuestran un mayor apoyo a las responsabilidades matrimoniales compartidas, los procesos de toma de decisiones conjuntas y las preferencias de pareja basadas en valores. Además, el estudio buscó comparar a estudiantes de la Universidad Erzincan Binali Yıldırım y la Universidad İnönü para explorar si la fuerza de estas relaciones predictivas varía en diferentes entornos socioculturales.

El estudio se guió por la premisa de que la percepción de género funciona como un determinante sociocultural central que influye en cómo las personas conceptualizan las relaciones íntimas. Con base en la teoría del construccionismo social, la teoría del rol de género y la teoría del rol social, se hipotetizó que las percepciones de género igualitarias estarían asociadas positivamente con expectativas de rol marital más igualitarias y tendencias de selección de pareja más basadas en valores. Además, el estudio tuvo como objetivo evaluar el poder explicativo de la percepción de género en relación con variables demográficas como la edad, el género, el nivel académico, el estado civil, la afiliación a la facultad y el tipo de familia.

El estudio empleó un diseño de investigación cuantitativo, transversal y comparativo. La muestra estuvo compuesta por 1000 estudiantes universitarios matriculados en la Universidad Erzincan Binali Yıldırım y la Universidad İnönü. Los participantes fueron seleccionados mediante un muestreo por conveniencia basado en la participación voluntaria. Los criterios de elegibilidad incluían ser estudiante de pregrado de entre 18 y 30 años, dar su consentimiento informado y completar todos los instrumentos de la encuesta.

Los datos se recopilaron utilizando tres instrumentos de medición validados. La percepción de género se midió mediante la Escala de Percepción de Género desarrollada por Altınova y Duyan (2013), que consta de 27 ítems. Las expectativas sobre el rol conyugal se evaluaron mediante la Escala de Expectativas sobre el Rol Conyugal desarrollada por Köksal e İlhan (2018). Las tendencias en la selección de pareja se midieron mediante la Escala de Selección de Pareja desarrollada por Başay (2015). Los análisis de fiabilidad demostraron una alta consistencia interna para todos los instrumentos, con coeficientes alfa de Cronbach que oscilaron entre 0,891 y 0,916, lo que indica una sólida adecuación psicométrica.

El análisis de datos se realizó con SPSS 25.0. Se utilizaron estadísticas descriptivas para resumir las características demográficas y las puntuaciones de las escalas. Los análisis de correlación de Pearson examinaron las relaciones entre la percepción de género, las expectativas sobre el rol conyugal y los criterios de selección de pareja. Se realizaron análisis de regresión simple y múltiple para determinar el efecto predictivo de la percepción de género y las variables demográficas sobre las variables dependientes. Los análisis adicionales incluyeron evaluaciones de normalidad, supuestos del modelo y análisis multivariado de varianza (MANOVA) para evaluar posibles influencias demográficas en las variables dependientes combinadas.

Los resultados revelaron que los estudiantes de ambas universidades mostraron niveles moderados a altos de percepción de género igualitaria. La puntuación media de percepción de género fue de 3,84 para los estudiantes de la Universidad Erzincan Binali Yıldırım y de 3,88 para los de la Universidad İnönü, lo que indica actitudes generalmente positivas y orientadas a la igualdad hacia los roles de género. Asimismo, los estudiantes demostraron niveles relativamente altos de expectativas igualitarias sobre el rol conyugal y orientaciones modernas en la selección de pareja.

Los análisis de correlación mostraron relaciones positivas significativas entre todas las variables del estudio. La percepción de género se asoció positivamente con las expectativas sobre el rol conyugal y los criterios de selección de pareja, lo que sugiere que los estudiantes con actitudes de género más igualitarias también demostraron mayor apoyo a las responsabilidades conyugales compartidas y preferencias de pareja basadas en valores. Estas relaciones se mantuvieron significativas incluso después de controlar las variables demográficas, lo que indica que las asociaciones no fueron simplemente producto de características demográficas estructurales.

Los análisis de regresión aportaron más evidencia sobre el papel predictivo de la percepción de género. Esta percepción predijo significativamente las expectativas sobre el rol conyugal entre los estudiantes de ambas universidades. Los coeficientes de regresión estandarizados indicaron una fuerte relación positiva, explicando la percepción de género aproximadamente el 48% de la varianza en dichas expectativas. Asimismo, la percepción de género predijo significativamente las tendencias en la elección de pareja, explicando aproximadamente el 43% de la varianza en los criterios de selección. Estos hallazgos sugieren que los estudiantes que defienden valores de género igualitarios tienden a priorizar la comunicación, el respeto mutuo, la compatibilidad emocional y los valores compartidos al evaluar a posibles parejas.

Los análisis comparativos indicaron que los efectos predictivos fueron ligeramente más fuertes entre los estudiantes de la Universidad de İnönü que entre los de la Universidad Erzincan Binali Yıldırım. Sin embargo, las pruebas estadísticas formales no revelaron diferencias significativas en las relaciones estructurales entre las universidades, lo que sugiere que el papel predictivo de la percepción de género opera de manera similar en ambos contextos institucionales.

Los análisis de regresión múltiple demostraron que variables demográficas como la edad, el nivel académico, la afiliación docente, el estado civil y el tipo de familia tenían un poder explicativo limitado para la percepción de género y las expectativas de rol en el matrimonio. El género surgió como la única variable demográfica significativamente asociada con los criterios de selección de pareja, aunque su efecto explicativo fue modesto. Los análisis MANOVA y ANOVA posteriores respaldaron estos hallazgos al indicar que las variables demográficas generalmente no ejercieron fuertes efectos multivariados sobre las variables dependientes combinadas.

Los resultados apoyan las perspectivas teóricas que enfatizan la construcción social del género y su papel en la configuración de las expectativas en las relaciones íntimas. Los hallazgos indican que los estudiantes universitarios adoptan cada vez más concepciones igualitarias del matrimonio, caracterizadas por responsabilidades compartidas, toma de decisiones mutua y modelos de colaboración. Esta tendencia parece coherente con procesos más amplios de modernización social, expansión educativa y cambios en las normas de género entre las generaciones más jóvenes.

Al mismo tiempo, la persistencia de diferencias de género en los criterios de selección de pareja sugiere que algunas preferencias relacionales tradicionales siguen existiendo a pesar del creciente apoyo a la igualdad de género. Este patrón pone de relieve la complejidad del cambio social, donde las ideologías igualitarias pueden coexistir con arraigadas expectativas de género en ciertos ámbitos de las relaciones íntimas.

La contribución explicativa relativamente modesta de las variables demográficas subraya aún más la importancia de los factores socioculturales y psicológicos en la configuración de las actitudes hacia el matrimonio y la elección de pareja. En lugar de estar determinadas principalmente por características estructurales, las expectativas relacionales parecen estar influenciadas por narrativas culturales más amplias, experiencias educativas y sistemas de valores individuales.

El estudio concluye que la percepción de género es un predictor significativo de las expectativas sobre los roles matrimoniales y las tendencias en la elección de pareja entre estudiantes universitarios. Los estudiantes con percepciones de género más igualitarias tienden a favorecer los roles matrimoniales

compartidos, la toma de decisiones colaborativa y los criterios de selección de pareja basados en la comunicación, la compatibilidad emocional y los valores compartidos. Si bien la percepción de género no determina completamente estas actitudes, representa un factor sociocultural importante que contribuye a la formación de las expectativas contemporáneas en las relaciones.

Los hallazgos tienen importantes implicaciones para la orientación psicológica, la educación sobre relaciones, los estudios familiares y los programas de intervención con perspectiva de género. Las iniciativas educativas que promueven la igualdad de género pueden contribuir a dinámicas de relación más saludables y estructuras familiares más equitativas. Además, los programas de orientación prematrimonial podrían beneficiarse al incorporar discusiones sobre las percepciones de género y las expectativas relacionales para ayudar a los jóvenes a desarrollar modelos de pareja realistas y de apoyo mutuo.

Las investigaciones futuras deberían emplear enfoques longitudinales y de métodos mixtos para comprender mejor cómo evolucionan las percepciones de género y las expectativas relacionales a lo largo del tiempo. Ampliar las muestras para incluir diferentes regiones, grupos socioeconómicos y contextos culturales mejoraría aún más la comprensión de los complejos factores que influyen en las expectativas sobre los roles matrimoniales y los procesos de selección de pareja entre los jóvenes adultos. En resumen, este estudio contribuye a la literatura al demostrar que la percepción de género constituye un importante mecanismo sociocultural que moldea las actitudes contemporáneas hacia el matrimonio y la elección de pareja en Turquía.

Palabras clave: Percepción de género, Expectativas de rol matrimonial, Elección de pareja, Estudiantes universitarios, Diferencias socioculturales.

结构化摘要

性别认知是影响个体对婚姻、家庭生活和伴侣选择态度的最具影响力的社会文化建构之一。除了生理差异之外，性别还涵盖社会建构的角色、责任、规范、价值观、期望和权力关系，这些都影响着男女如何看待自身以及社会中的其他人。随着社会现代化和文化转型，传统的性别角色期望逐渐被更为平等的亲密关系和家庭结构观念所取代。在此背景下，大学生群体尤为重要，因为他们正处于身份认同、价值观澄清和未来关系期望构建的关键发展阶段。他们对性别的认知很可能影响他们如何理解婚姻、分配婚姻责任以及评估潜在的伴侣。

尽管以往的研究已证实性别认知与家庭相关态度之间存在关联，但文献通常将婚姻角色期望和伴侣选择分开考察。因此，关于性别认知是否能在统一的分析框架内同时预测婚姻角色期望和伴侣选择倾向，目前尚缺乏实证研究。此外，土耳其开展的研究大多依赖于来自单一大学或地理区域的样本，这限制了我们对社会文化背景如何影响这些关系的理解。考虑到土耳其在现代化、城市化、教育机会和文化规范方面的区域差异，需要开展比较研究，以评估性别认知在不同的大学环境中是否具有一致的预测作用。

本研究旨在填补上述研究空白，考察性别认知对埃尔津詹·比纳利·耶尔德勒姆大学和伊诺努大学大学生婚姻角色期望和择偶倾向的预测作用。通过将这些关系领域整合到一个模型中，并比较两种社会文化背景迥异的院校，本研究有助于理解当代青年在社会变革的时代如何构建婚姻和伴侣选择的态度。

本研究的主要目的是探究大学生的性别认知是否能显著预测其婚姻角色期望和择偶标准。更具体地说，本研究旨在确定性别认知更为平等的学生是否更倾向于共同承担婚姻责任、共同决策以

及以价值观为导向的伴侣选择。此外，本研究还试图比较埃尔津詹·比纳利·耶尔德勒姆大学和伊诺努大学的学生，以探究这些预测关系的强度是否会因不同的社会文化环境而有所差异。

本研究基于性别认知作为影响个体对亲密关系理解的核心社会文化决定因素的假设。基于社会建构主义理论、性别角色理论和社会角色理论，本研究假设平等主义的性别认知与更平等的婚姻角色期望和更基于价值观的择偶倾向呈正相关。此外，本研究旨在评估性别认知相对于年龄、性别、学历、婚姻状况、院系和家庭类型等人口统计学变量的解释力。

本研究采用定量、横断面、比较研究设计。样本包括埃尔津詹·比纳利·耶尔德勒姆大学和伊诺努大学的1000名在校大学生。参与者采用基于自愿参与的便利抽样方法选取。纳入标准包括：年龄在18至30岁之间的本科生、提供知情同意书并完成所有调查问卷。

数据收集使用了三种经过验证的测量工具。性别认知采用Altınova和Duyan (2013) 开发的性别认知量表进行测量，该量表包含27个条目。婚姻角色期望采用Köksal和İlhan (2018) 开发的婚姻角色期望量表进行评估。择偶倾向采用Başay (2015) 开发的择偶选择量表进行测量。信度分析表明所有量表均具有较高的内部一致性，Cronbach's α 系数介于0.891至0.916之间，表明其具有良好的心理测量学效度。

数据分析采用 SPSS 25.0 软件进行。描述性统计用于总结人口统计学特征和量表得分。Pearson 相关分析用于检验性别认知、婚姻角色期望和择偶标准之间的关系。采用简单回归和多元回归分析来确定性别认知和人口统计学变量对因变量的预测作用。其他分析包括正态性检验、模型假设检验以及多元方差分析 (MANOVA)，以评估人口统计学因素对综合因变量的潜在影响。

研究结果表明，两所大学的学生均表现出中等至较高的性别平等认知水平。埃尔津詹·比纳利·耶尔德勒姆大学学生的平均性别认知得分为 3.84，伊诺努大学学生的平均性别认知得分为 3.88，表明他们对性别角色普遍持有积极且平等的态度。同样，学生们也表现出较高的婚姻角色平等期望和现代择偶取向。

相关分析显示，所有研究变量之间均存在显著的正相关关系。性别认知与婚姻角色期望和择偶标准呈正相关，表明性别平等观念较强的学生也更支持共同承担婚姻责任，并倾向于基于价值观的伴侣选择。即使在控制了人口统计变量后，这些关系仍然显著，表明这些关联并非仅仅是结构性人口统计特征的结果。

回归分析进一步证实了性别认知的预测作用。性别认知能够显著预测两所大学学生的婚姻角色期望。标准化回归系数表明二者之间存在显著的正相关关系，性别认知可以解释婚姻角色期望约48%的方差。同样，性别认知也能显著预测择偶倾向，可以解释伴侣选择标准约43%的方差。这些发现表明，认同性别平等价值观的学生在评估潜在伴侣时，更有可能优先考虑沟通、相互尊重、情感契合和共同价值观。

比较分析表明，伊诺努大学学生的预测效应略强于埃尔津詹·比纳利·耶尔德勒姆大学学生。然而，正式的统计检验表明，各大学之间的结构关系没有显著差异，这表明性别认知的预测作用在两种制度背景下都发挥着类似的作用。

多元回归分析进一步表明，年龄、学历、院系、婚姻状况和家庭类型等人口统计变量对性别认知和婚姻角色期望的解释力有限。性别是唯一与择偶标准显著相关的人口统计变量，但其解释力仍然较弱。多元方差分析（MANOVA）和后续的方差分析（ANOVA）支持了这些发现，表明人口统计变量通常不会对综合因变量产生显著的多变量效应。

研究结果支持强调性别社会建构及其在塑造亲密关系期望中作用的理论观点。研究结果表明，大学生越来越接受平等主义的婚姻观，其特点是共同承担责任、共同决策和合作伙伴关系模式。这一趋势似乎与更广泛的社会现代化进程、教育普及以及年轻一代性别规范的转变相一致。

与此同时，择偶标准中性别差异的持续存在表明，尽管人们对性别平等的支持日益增长，但一些传统的关系偏好仍然存在。这种模式凸显了社会变革的复杂性，在亲密关系的某些领域，平等主义意识形态可能与根深蒂固的性别期望并存。

人口统计变量相对有限的解释力进一步强调了社会文化和心理因素在塑造婚姻态度和伴侣选择方面的重要性。关系期望似乎并非主要由结构性特征决定，而是受到更广泛的文化叙事、教育经历和个人价值体系的影响。

该研究得出结论，性别认知是大学生婚姻角色期望和择偶倾向的重要预测因素。性别认知更平等的学生倾向于共同承担婚姻角色、共同决策，以及基于沟通、情感契合度和共同价值观的伴侣选择标准。尽管性别认知并不能完全决定这些态度，但它代表了一个重要的社会文化因素，影响着当代关系期望的形成。

研究结果对心理咨询、关系教育、家庭研究和性别敏感干预项目具有重要意义。促进性别平等的教育举措有助于构建更健康的伴侣关系和更公平的家庭结构。此外，婚前辅导项目可以通过纳入性别认知和关系期望的讨论，帮助年轻人建立现实且相互支持的伴侣关系模式。

未来的研究应采用纵向研究和混合方法，以更好地了解性别认知和关系期望如何随时间演变。扩大样本范围，涵盖不同地区、社会经济群体和文化背景，将有助于更深入地理解影响新兴成年人婚姻角色期望和择偶过程的复杂因素。总而言之，本研究通过论证性别认知是塑造土耳其当代婚姻和伴侣选择态度的重要社会文化机制，为相关文献做出了贡献。

关键词：性别认知，婚姻角色期望，择偶，大学生，社会文化差异

Структурированное резюме:

Восприятие гендера является одним из наиболее влиятельных социокультурных конструктов, формирующих отношение людей к браку, семейной жизни и выбору партнера. Помимо биологических различий, гендер включает в себя социально сконструированные роли, обязанности, нормы, ценности, ожидания и властные отношения, которые влияют на то, как женщины и мужчины воспринимают себя и других в обществе. По мере модернизации и культурной трансформации общества традиционные

ожидания относительно гендерных ролей все чаще уступают место более эгалитарному пониманию интимных отношений и семейных структур. В этом контексте студенты университетов представляют собой особенно важную социальную группу, поскольку они находятся в периоде развития, характеризующемся формированием идентичности, уточнением ценностей и построением ожиданий относительно будущих отношений. Их восприятие гендера, вероятно, повлияет на то, как они концептуализируют брак, распределяют супружеские обязанности и оценивают потенциальных партнеров.

Хотя предыдущие исследования продемонстрировали связь между восприятием гендера и отношением к семье, в литературе, как правило, ожидания относительно супружеских ролей и выбор партнера рассматривались отдельно. Следовательно, существует ограниченное количество эмпирических данных о том, предсказывает ли восприятие гендера одновременно ожидания относительно супружеских ролей и тенденции к выбору партнера в рамках единой аналитической структуры. Кроме того, исследования, проведенные в Турции, в основном опирались на выборки, взятые из одного университета или географического региона, что ограничивает понимание того, как социокультурный контекст может влиять на эти взаимосвязи. Учитывая региональное разнообразие Турции с точки зрения модернизации, урбанизации, образовательных возможностей и культурных норм, необходимы сравнительные исследования для оценки того, остается ли прогностическая роль гендерного восприятия неизменной в различных университетских условиях.

Настоящее исследование восполняет эти пробелы, изучая прогностическое влияние гендерного восприятия на ожидания относительно брачных ролей и тенденции выбора партнера среди студентов университетов имени Эрзинджана Бинали Йылдырыма и Иненю. Интегрируя эти реляционные области в единую модель и сравнивая два социально-культурно различных институциональных контекста, исследование способствует пониманию того, как современные молодые люди формируют отношение к браку и выбору партнера в эпоху продолжающихся социальных изменений.

Основная цель этого исследования заключалась в изучении того, предсказывают ли гендерные представления студентов университета их ожидания относительно брачных ролей и критерии выбора партнера. Более конкретно, исследование направлено на определение того, демонстрируют ли студенты с более эгалитарными гендерными представлениями более сильную поддержку разделения брачных обязанностей, совместных процессов принятия решений и ценностно-ориентированных предпочтений в выборе партнера. Кроме того, в исследовании проводилось сравнение студентов Университета Эрзинджан Бинали Йылдырым и Университета Иненю, чтобы выяснить, различается ли сила этих прогностических связей в разных социокультурных средах.

Исследование основывалось на предположении, что восприятие гендера является центральным социокультурным фактором, влияющим на то, как люди концептуализируют интимные отношения. На основе теории социального конструктивизма, теории гендерных ролей и теории социальных ролей было выдвинуто предположение, что эгалитарное восприятие гендера будет положительно связано с более эгалитарными ожиданиями относительно брачных ролей и более ценностно-ориентированными тенденциями в выборе партнера. Кроме того, исследование было направлено на оценку объяснительной силы восприятия гендера относительно демографических переменных, таких как возраст, пол, уровень образования, семейное положение, принадлежность к факультету и тип семьи.

В исследовании использовался количественный, поперечный, сравнительный исследовательский дизайн. В выборку вошли 1000 студентов университетов имени Эрзинджана Бинали Йылдырыма и Иненю. Участники были отобраны методом удобной выборки на основе добровольного участия. Критерии отбора включали: обучение в университете в возрасте от 18 до 30 лет, предоставление информированного согласия и заполнение всех анкет.

Сбор данных проводился с использованием трех валидированных измерительных инструментов. Восприятие гендера измерялось с помощью Шкалы восприятия гендера, разработанной Алтыновой и Дуяном (2013), состоящей из 27 пунктов. Ожидания относительно супружеской роли оценивались с помощью Шкалы ожиданий относительно супружеской роли, разработанной Кёксалом и Ильханом (2018). Тенденции к выбору партнера измерялись с помощью Шкалы выбора партнера, разработанной Башае (2015). Анализ надежности показал высокую внутреннюю согласованность для

всех инструментов, с коэффициентами альфа Кронбаха в диапазоне от 0,891 до 0,916, что указывает на высокую психометрическую адекватность.

Анализ данных проводился с использованием SPSS 25.0. Для обобщения демографических характеристик и баллов по шкалам использовалась описательная статистика. Корреляционный анализ Пирсона изучал взаимосвязи между восприятием гендера, ожиданиями относительно супружеской роли и критериями выбора партнера. Для определения прогностического влияния восприятия гендера и демографических переменных на зависимые переменные был проведен простой и множественный регрессионный анализ. Дополнительные анализы включали оценку нормальности распределения, допущений модели и многомерный дисперсионный анализ (MANOVA) для оценки потенциального влияния демографических факторов на объединенные зависимые переменные.

Результаты показали, что студенты обоих университетов демонстрировали умеренный или высокий уровень эгалитарного восприятия гендера. Средние баллы восприятия гендера составили 3,84 для студентов Университета Эрзинджан Бинали Йылдырым и 3,88 для студентов Университета Иненю, что указывает на в целом позитивное и ориентированное на равенство отношение к гендерным ролям. Аналогично, студенты продемонстрировали относительно высокий уровень эгалитарных ожиданий относительно брачных ролей и современных ориентаций на выбор партнера.

Корреляционный анализ показал значимые положительные взаимосвязи между всеми переменными исследования. Восприятие гендера положительно коррелировало с ожиданиями относительно брачных ролей и критериями выбора партнера, что предполагает, что студенты с более сильным эгалитарным отношением к гендеру также демонстрировали большую поддержку разделения брачных обязанностей и ценностно-ориентированных предпочтений в выборе партнера. Эти взаимосвязи оставались значимыми даже после учета демографических переменных, что указывает на то, что эти ассоциации не являются просто результатом структурных демографических характеристик.

Регрессионный анализ предоставил дополнительные доказательства прогностической роли восприятия гендера. Восприятие гендера значимо предсказывало ожидания относительно брачных ролей среди студентов обоих университетов. Стандартизированные коэффициенты регрессии показали сильную положительную взаимосвязь, при этом восприятие гендера объясняло приблизительно 48% дисперсии в ожиданиях относительно брачных ролей. Аналогично, восприятие гендера значимо предсказывало тенденции выбора партнера, объясняя приблизительно 43% дисперсии в критериях выбора партнера. Эти результаты предполагают, что студенты, которые поддерживают эгалитарные гендерные ценности, с большей вероятностью будут отдавать приоритет общению, взаимному уважению, эмоциональной совместимости и общим ценностям при оценке потенциальных партнеров.

Сравнительный анализ показал, что прогностические эффекты были несколько сильнее среди студентов Университета Иненю, чем среди студентов Университета Эрзинджан Бинали Йылдырым. Однако формальные статистические тесты не выявили существенных различий в структурных взаимосвязях между университетами, что предполагает, что прогностическая роль восприятия гендера действует аналогично в обоих институциональных контекстах.

Многофакторный регрессионный анализ дополнительно продемонстрировал, что демографические переменные, такие как возраст, уровень образования, принадлежность к факультету, семейное положение и тип семьи, обладают ограниченной объяснительной силой в отношении восприятия гендера и ожиданий относительно роли в браке. Гендер оказался единственной демографической переменной, значимо связанной с критериями выбора партнера, хотя его объяснительный эффект оставался скромным. Многомерный дисперсионный анализ (MANOVA) и последующий дисперсионный анализ (ANOVA) подтвердили эти результаты, указав, что демографические переменные в целом не оказывали сильного многомерного влияния на объединенные зависимые переменные.

Результаты подтверждают теоретические перспективы, подчеркивающие социальное конструирование гендера и его роль в формировании ожиданий от интимных отношений. Полученные данные показывают, что студенты университетов все чаще придерживаются эгалитарного понимания брака, характеризующегося разделением обязанностей, взаимным принятием решений и моделями партнерства, основанными на сотрудничестве. Эта тенденция, по-видимому, согласуется с более

широкими процессами социальной модернизации, расширения образования и изменения гендерных норм среди молодого поколения.

В то же время, сохранение гендерных различий в критериях выбора партнера предполагает, что некоторые традиционные предпочтения в отношениях продолжают существовать, несмотря на растущую поддержку гендерного равенства. Эта закономерность подчеркивает сложность социальных изменений, где эгалитарные идеологии могут сосуществовать с устойчивыми гендерными ожиданиями в определенных сферах интимных отношений.

Относительно скромный объяснительный вклад демографических переменных еще раз подчеркивает важность социокультурных и психологических факторов в формировании отношения к браку и выбору партнера. Ожидания в отношениях, по-видимому, определяются не столько структурными характеристиками, сколько более широкими культурными нарративами, образовательным опытом и индивидуальными системами ценностей.

Исследование приходит к выводу, что гендерное восприятие является значимым и важным предиктором как ожиданий относительно брачных ролей, так и тенденций выбора партнера среди студентов университетов. Студенты с более эгалитарным гендерным восприятием, как правило, отдают предпочтение разделению брачных ролей, совместному принятию решений и критериям выбора партнера, основанным на коммуникации, эмоциональной совместимости и общих ценностях. Хотя гендерное восприятие не полностью определяет эти установки, оно представляет собой важный социокультурный фактор, способствующий формированию современных ожиданий в отношениях.

Полученные результаты имеют важное значение для психологического консультирования, обучения отношениям, семейных исследований и гендерно-чувствительных программ вмешательства. Образовательные инициативы, направленные на содействие гендерному равенству, могут способствовать более здоровой динамике отношений и более справедливым семейным структурам. Кроме того, программы добрачного консультирования могут выиграть от включения в них обсуждения гендерных представлений и ожиданий в отношениях, чтобы помочь молодым людям разработать реалистичные и взаимоподдерживающие модели партнерства.

В будущих исследованиях следует использовать лонгитюдные и смешанные методы, чтобы лучше понять, как гендерные представления и ожидания в отношениях меняются с течением времени. Расширение выборки за счет включения различных регионов, социально-экономических групп и культурных контекстов еще больше улучшит понимание сложных факторов, влияющих на ожидания относительно брачных ролей и процессы выбора партнера среди молодых людей. В целом, исследование вносит вклад в литературу, демонстрируя, что гендерное восприятие служит важным социокультурным механизмом, формирующим современные взгляды на брак и выбор партнера в Турции.

Ключевые слова: Гендерное восприятие, Ожидания относительно брачных ролей, Выбор партнера, Студенты университетов, Социокультурные различия.

संरचित सारांश

लिंगभावाची जाणीव ही विवाह, कौटुंबिक जीवन आणि जोडीदार निवडीबद्दल व्यक्तींच्या दृष्टिकोनाला आकार देणाऱ्या सर्वात प्रभावी सामाजिक-सांस्कृतिक संकल्पनांपैकी एक आहे. जैविक फरकांच्या पलीकडे, लिंगभावामध्ये सामाजिकरित्या निर्माण झालेल्या भूमिका, जबाबदाऱ्या, नियम, मूल्ये, अपेक्षा आणि सत्तासंबंध यांचा समावेश होतो, जे समाजात स्त्रिया आणि पुरुष स्वतःला व इतरांना कसे पाहतात यावर प्रभाव टाकतात. जसजसे समाज आधुनिकीकरण आणि सांस्कृतिक परिवर्तनातून जातात, तसतसे पारंपरिक लिंगभावाच्या भूमिकेच्या अपेक्षा मागे पडून जिवाव्याचे नातेसंबंध आणि कौटुंबिक रचनाबद्दलच्या अधिक समतावादी समजुती पुढे येतात. या संदर्भात, विद्यापीठातील विद्यार्थी हा एक विशेष महत्वाचा सामाजिक गट आहे, कारण ते विकासाच्या अशा टप्प्यावर असतात, जो ओळख निर्मिती, मूल्यांचे स्पष्टीकरण आणि भविष्यातील नातेसंबंधांच्या अपेक्षांची उभारणी यांसारख्या वैशिष्ट्यांनी युक्त असतो. लिंगभावाबद्दलच्या त्यांच्या धारणांचा प्रभाव ते विवाहाची संकल्पना कशी करतात, वैवाहिक जबाबदाऱ्यांचे वाटप कसे करतात आणि संभाव्य जीवनासाठीचे मूल्यांकन कसे करतात यावर पडण्याची शक्यता असते.

जरी मागील अभ्यासांनी लिंगभावाची जाणीव आणि कुटुंब-संबंधित दृष्टिकोन यांच्यातील संबंध दर्शवले असले तरी, उपलब्ध साहित्यात सामान्यतः वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवड यांचा स्वतंत्रपणे अभ्यास केला गेला आहे. परिणामी, लिंगभावाची जाणीव एकाच विश्लेषणात्मक चौकटीत वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीची प्रवृत्ती या दोन्हींचा एकाच वेळी अंदाज लावू शकते की नाही, याबद्दल मर्यादित अनुभवजन्य पुरावे उपलब्ध आहेत. शिवाय, तुर्कस्तानमध्ये केलेले अभ्यास हे प्रामुख्याने एकाच विद्यापीठातून किंवा भौगोलिक प्रदेशातून घेतलेल्या नमुन्यांवर अवलंबून आहेत, ज्यामुळे सामाजिक-सांस्कृतिक संदर्भ या संबंधांवर कसा प्रभाव टाकू शकतात हे समजण्यास मर्यादा येतात. आधुनिकीकरण, शहरीकरण, शैक्षणिक संधी आणि सांस्कृतिक नियम या संदर्भात तुर्कस्तानची प्रादेशिक विविधता लक्षात घेता, लिंगभावाच्या जाणिवेची भाकीत करणारी भूमिका वेगवेगळ्या विद्यापीठांच्या वातावरणात सुसंगत राहते की नाही याचे मूल्यांकन करण्यासाठी तुलनात्मक संशोधनाची आवश्यकता आहे.

प्रस्तुत अभ्यास, एर्झिकन बिनाली यिल्दिरिम विद्यापीठ आणि इनोवू विद्यापीठात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीच्या प्रवृत्ती या दोन्हींवर लिंगभावाच्या धारणेच्या भाकीत करणाऱ्या परिणामाचे परीक्षण करून, या उणिवा दूर करतो. या संबंधात्मक क्षेत्रांना एकाच मॉडेलमध्ये एकत्रित करून आणि दोन सामाजिक-सांस्कृतिकदृष्ट्या भिन्न संस्थात्मक संदर्भांची तुलना करून, हा अभ्यास चालू असलेल्या सामाजिक बदलांच्या युगात समकालीन तरुण प्रौढ विवाह आणि जोडीदार निवडीबद्दल दृष्टिकोन कसे तयार करतात, हे समजून घेण्यास हातभार लावतो.

विद्यार्थ्यांच्या लिंगभावाच्या धारणा त्यांच्या वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीच्या निकषांचे महत्त्वपूर्ण भाकीत करतात की नाही, हे तपासणे हा या अभ्यासाचा मुख्य उद्देश होता. अधिक विशेषतः, अधिक समतावादी लिंगभावाच्या धारणा असलेले विद्यार्थी सामायिक वैवाहिक जबाबदाऱ्या, संयुक्त निर्णय प्रक्रिया आणि मूल्याधारित जोडीदार पसंतींना अधिक मजबूत पाठिंबा दर्शवतात की नाही, हे निश्चित करणे हे या संशोधनाचे उद्दिष्ट होते. याव्यतिरिक्त, या भाकीत करणाऱ्या संबंधांची ताकद वेगवेगळ्या सामाजिक-सांस्कृतिक वातावरणात बदलते की नाही हे शोधण्यासाठी, एर्झिकन बिनाली यिल्दिरिम विद्यापीठ आणि इनोवू विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांची तुलना करण्याचा या अभ्यासात प्रयत्न केला गेला.

हा अभ्यास या गृहितकावर आधारित होता की, लिंगाबद्दलची धारणा हा एक मध्यवर्ती सामाजिक-सांस्कृतिक निर्धारक म्हणून कार्य करतो, जो व्यक्ती जिद्दाव्याच्या संबंधांची संकल्पना कशी करतात यावर प्रभाव टाकतो. सामाजिक रचनावादी सिद्धांत, लिंग भूमिका सिद्धांत आणि सामाजिक भूमिका सिद्धांत यांच्या आधारावर, असे परिकल्पन मांडण्यात आले की, समतावादी लिंग धारणा या अधिक समतावादी वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि अधिक मूल्य-आधारित जोडीदार निवडीच्या प्रवृत्तींशी सकारात्मकपणे संबंधित असतील. याव्यतिरिक्त, वय, लिंग, शैक्षणिक स्तर, वैवाहिक स्थिती, विद्याशाखेशी संलग्नता आणि कुटुंबाचा प्रकार यांसारख्या लोकसांख्यिकीय चलांच्या तुलनेत लिंग धारणेच्या स्पष्टीकरणात्मक सामर्थ्याचे मूल्यांकन करणे, हे या अभ्यासाचे उद्दिष्ट होते.

या अभ्यासात संख्यात्मक, क्रॉस-सेक्शनल, तुलनात्मक संशोधन आराखड्याचा वापर करण्यात आला. नमुन्यामध्ये एर्झिकन बिनाली यिल्दिरिम विद्यापीठ आणि इनोवू विद्यापीठात नावनोंदणी केलेल्या १,००० विद्यापीठ विद्यार्थ्यांचा समावेश होता. ऐच्छिक सहभागावर आधारित सोयीस्कर नमुना पद्धतीचा वापर करून सहभागींची निवड करण्यात आली. पात्रतेच्या निकषांमध्ये १८ ते ३० वर्षे वयोगटातील पदवीपूर्व विद्यार्थी असणे, माहितीपूर्ण संमती देणे आणि सर्वेक्षणाची सर्व साधने पूर्ण करणे यांचा समावेश होता.

तीन प्रमाणित मापन साधनांचा वापर करून माहिती गोळा करण्यात आली. अल्टिनोवा आणि डुयान (२०१३) यांनी विकसित केलेल्या २७ बाबींचा समावेश असलेल्या 'जेंडर पर्सपेक्शन स्केल'चा वापर करून लिंगाबद्दलची धारणा मोजण्यात आली. कोक्सल आणि इल्हान (२०१८) यांनी विकसित केलेल्या 'मॅरिटल रोल एक्सपेक्टेन्स स्केल'चा वापर करून वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षांचे मूल्यांकन करण्यात आले. बासाय (२०१५) यांनी विकसित केलेल्या 'मेट सिलेक्शन स्केल'चा वापर करून जोडीदार निवडीची प्रवृत्ती मोजण्यात आली. विश्वसनीयता विश्लेषणाने सर्व साधनांसाठी उच्च अंतर्गत सुसंगतता दर्शविली, ज्यामध्ये क्रोनबॅकचे अल्फा गुणांक .८९१ ते .९१६ पर्यंत होते, जे मजबूत सायकोमेट्रिक पर्याप्तता दर्शवते.

डेटा विश्लेषण SPSS 25.0 वापरून करण्यात आले. लोकसंख्याशास्त्रीय वैशिष्ट्ये आणि स्केल स्कोअरचा सारांश देण्यासाठी वर्णनात्मक सांख्यिकीचा वापर करण्यात आला. लिंगभावविषयक धारणा, वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीचे निकष यांच्यातील संबंध तपासण्यासाठी पिरसन सहसंबंध विश्लेषणाचा वापर करण्यात आला. लिंगभावविषयक धारणा आणि लोकसंख्याशास्त्रीय चलांचा अवलंबनशील चलांवरील भाकीत करणारा प्रभाव निश्चित

करण्यासाठी साधे आणि बहुविध प्रतिगमन विश्लेषण करण्यात आले. अतिरिक्त विश्लेषणांमध्ये सामान्यतेचे मूल्यांकन, मॉडेलची गृहीतके आणि एकत्रित अवलंबनशील चलांवरील संभाव्य लोकसंख्याशास्त्रीय प्रभावांचे मूल्यांकन करण्यासाठी बहुचलीय प्रसरण विश्लेषण (MANOVA) यांचा समावेश होता.

निष्कर्षानुसार, दोन्ही विद्यापीठांमधील विद्यार्थ्यांनी समतावादी लिंगभावविषयक धारणेची मध्यम ते उच्च पातळी दर्शविली. एड्जिकन बिनाली यिल्दिरिम विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांसाठी लिंगभावविषयक धारणेचे सरासरी गुण 3.84 होते आणि इनोनु विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांसाठी ते 3.88 होते, जे लिंगभावविषयक भूमिकांबद्दल सामान्यतः सकारात्मक आणि समानता-केंद्रित दृष्टिकोन दर्शवतात. त्याचप्रमाणे, विद्यार्थ्यांनी समतावादी वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि आधुनिक जोडीदार निवडीच्या दृष्टिकोनाची तुलनेने उच्च पातळी दर्शविली.

सहसंबंध विश्लेषणाने अभ्यासातील सर्व चलांमध्ये महत्त्वपूर्ण सकारात्मक संबंध असल्याचे दाखवले. लिंगभावाची जाणीव ही वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीच्या निकषांशी सकारात्मकपणे संबंधित होती. यावरून असे सूचित होते की, ज्या विद्यार्थ्यांमध्ये समतावादी लिंगभावाची वृत्ती अधिक प्रबळ होती, त्यांनी वैवाहिक जबाबदाऱ्या वाटून घेण्यास आणि मूल्यांवर आधारित जोडीदाराला प्राधान्य देण्यास अधिक पाठिंबा दर्शवला. लोकसंख्याशास्त्रीय चलांवर नियंत्रण ठेवल्यानंतरही हे संबंध महत्त्वपूर्ण राहिले, जे दर्शवते की हे संबंध केवळ संरचनात्मक लोकसंख्याशास्त्रीय वैशिष्ट्यांचे परिणाम नव्हते.

रिग्रेशन विश्लेषणाने लिंगभावाच्या जाणिवेच्या भाकीत करणाऱ्या भूमिकेबद्दल अधिक पुरावे दिले. दोन्ही विद्यापीठांतील विद्यार्थ्यांमध्ये लिंगभावाच्या जाणिवेने वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षांचे महत्त्वपूर्णपणे भाकीत केले. प्रमाणित रिग्रेशन गुणांकांनी एक मजबूत सकारात्मक संबंध दर्शवला, ज्यामध्ये लिंगभावाच्या जाणिवेने वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षांमधील सुमारे ४८% तफावत स्पष्ट केली. त्याचप्रमाणे, लिंगभावाच्या जाणिवेने जोडीदार निवडीच्या प्रवृत्तींचे महत्त्वपूर्णपणे भाकीत केले, ज्यामुळे जोडीदार निवडीच्या निकषांमधील सुमारे ४३% तफावत स्पष्ट झाली. या निष्कर्षांवरून असे सूचित होते की, जे विद्यार्थी समतावादी लिंगभावाच्या मूल्यांना पाठिंबा देतात, ते संभाव्य जोडीदारांचे मूल्यांकन करताना संवाद, परस्पर आदर, भावनिक सुसंगतता आणि सामायिक मूल्यांना प्राधान्य देण्याची अधिक शक्यता असते.

तुलनात्मक विश्लेषणातून असे दिसून आले की, एड्जिकन बिनाली यिल्दिरिम विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांपेक्षा इनोनु विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांमध्ये भाकीत करणारे परिणाम किंचित अधिक प्रभावी होते. तथापि, औपचारिक सांख्यिकीय चाचण्यांमधून विद्यापीठांमधील संरचनात्मक संबंधांमध्ये कोणताही महत्त्वपूर्ण फरक दिसून आला नाही, ज्यामुळे असे सूचित होते की लिंग-जाणिवेची भाकीत करणारी भूमिका दोन्ही संस्थात्मक संदर्भांमध्ये सारख्याच प्रकारे कार्य करते.

मल्टिपल रिग्रेशन विश्लेषणातून पुढे असे दिसून आले की, वय, शैक्षणिक स्तर, विद्याशाखेशी संलग्नता, वैवाहिक स्थिती आणि कुटुंबाचा प्रकार यांसारख्या लोकसांख्यिकीय चलांमध्ये लिंग-जाणिवेसाठी आणि वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षांसाठी मर्यादित स्पष्टीकरणात्मक शक्ती होती. जोडीदार निवडीच्या निकषांशी लक्षणीयरीत्या संबंधित असलेले लिंग हे एकमेव लोकसांख्यिकीय चल म्हणून समोर आले, जरी त्याचा स्पष्टीकरणात्मक परिणाम माफकच राहिला. MANOVA आणि त्यानंतरच्या ANOVA विश्लेषणांनी या निष्कर्षांना दुजोरा दिला, कारण त्यातून असे दिसून आले की लोकसांख्यिकीय चलांनी एकत्रित अवलंबनशील चलांवर सामान्यतः कोणतेही तीव्र बहुचलीय परिणाम दर्शवले नाहीत.

हे निष्कर्ष लिंगाच्या सामाजिक रचनेवर आणि जिवाव्याच्या नातेसंबंधांच्या अपेक्षांना आकार देण्यात त्याच्या भूमिकेवर भर देणाऱ्या सैद्धांतिक दृष्टिकोनांना समर्थन देतात. या निष्कर्षांवरून असे दिसून येते की विद्यापीठातील विद्यार्थी विवाहाच्या समतावादी संकल्पना अधिकाधिक स्वीकारत आहेत, ज्या सामायिक जबाबदाऱ्या, परस्पर निर्णयक्षमता आणि सहयोगी भागीदारीच्या प्रारूपांनी वैशिष्ट्यीकृत आहेत. हा कल सामाजिक आधुनिकीकरण, शैक्षणिक विस्तार आणि तरुण पिढ्यांमधील बदलत्या लिंग-मानदंडांच्या व्यापक प्रक्रियांशी सुसंगत असल्याचे दिसते.

त्याच वेळी, जोडीदार निवडीच्या निकषांमधील लिंगभेदांचे सातत्य हे सूचित करते की, लिंग समानतेसाठी वाढता पाठिंबा असूनही, काही पारंपरिक नातेसंबंधातील प्राधान्ये अजूनही अस्तित्वात आहेत. हा नमुना सामाजिक बदलाची गुंतागुंत अधोरेखित करतो, जिथे समतावादी विचारप्रणाली जिवाव्याच्या नातेसंबंधांच्या काही विशिष्ट क्षेत्रांमध्ये टिकून राहिलेल्या लिंग-आधारित अपेक्षांसोबत सहअस्तित्वात असू शकतात.

लोकसंख्याशास्त्रीय चलांचे तुलनेने मर्यादित स्पष्टीकरणात्मक योगदान हे विवाह आणि जोडीदार निवडीबद्दलचे दृष्टिकोन घडवण्यात सामाजिक-सांस्कृतिक आणि मानसिक घटकांचे महत्त्व अधिक अधोरेखित करते. नातेसंबंधातील अपेक्षा प्रामुख्याने संरचनात्मक वैशिष्ट्यांद्वारे निर्धारित होण्याऐवजी, त्या व्यापक सांस्कृतिक कथा, शैक्षणिक अनुभव आणि वैयक्तिक मूल्य प्रणालींद्वारे प्रभावित झालेल्या दिसतात.

या अभ्यासाचा निष्कर्ष असा आहे की, विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांमध्ये वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवडीची प्रवृत्ती या दोन्हीसाठी लिंग-धारणा हा एक महत्त्वपूर्ण आणि अर्थपूर्ण सूचक आहे. अधिक समतावादी लिंग-धारणा असलेले विद्यार्थी सामायिक वैवाहिक भूमिका, सहयोगी निर्णय प्रक्रिया आणि संवाद, भावनिक सुसंगतता व सामायिक मूल्यांवर आधारित जोडीदार निवडीच्या निकषांना पसंती देतात. जरी लिंगभावाविषयीची धारणा या वृत्ती पूर्णपणे निश्चित करत नसली तरी, ती समकालीन नातेसंबंधांच्या अपेक्षांच्या जडणघडणीत योगदान देणारा एक महत्त्वाचा सामाजिक-सांस्कृतिक घटक आहे.

या निष्कर्षाचे मानसशास्त्रीय समुपदेशन, नातेसंबंध शिक्षण, कौटुंबिक अभ्यास आणि लिंग-संवेदनशील हस्तक्षेप कार्यक्रमांसाठी महत्त्वपूर्ण परिणाम आहेत. लिंग समानतेला प्रोत्साहन देणारे शैक्षणिक उपक्रम अधिक निरोगी नातेसंबंधांची गतिशीलता आणि अधिक न्याय्य कौटुंबिक रचना निर्माण करण्यास हातभार लावू शकतात. याव्यतिरिक्त, तरुण प्रौढांना वास्तववादी आणि परस्पर-सहयोगी भागीदारीचे नमुने विकसित करण्यास मदत करण्यासाठी, विवाहपूर्व समुपदेशन कार्यक्रमांमध्ये लिंगविषयक धारणा आणि नातेसंबंधातील अपेक्षांवरील चर्चाचा समावेश केल्यास फायदा होऊ शकतो.

भविष्यातील संशोधनामध्ये लिंगविषयक धारणा आणि नातेसंबंधातील अपेक्षा कालांतराने कशा विकसित होतात हे अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेण्यासाठी अनुदैर्घ्य आणि मिश्र-पद्धती दृष्टिकोनांचा वापर केला पाहिजे. विविध प्रदेश, सामाजिक-आर्थिक गट आणि सांस्कृतिक संदर्भांचा समावेश करण्यासाठी नमुन्यांचा विस्तार केल्यास, नवयुवकांमधील वैवाहिक भूमिकेच्या अपेक्षा आणि जोडीदार निवड प्रक्रियेवर प्रभाव टाकणाऱ्या गुंतागुंतीच्या घटकांची समज अधिक वाढेल. एकूणच, हा अभ्यास तुर्कस्तानमधील विवाह आणि जोडीदार निवडीबद्दलच्या समकालीन दृष्टिकोनांना आकार देणारी एक महत्त्वाची सामाजिक-सांस्कृतिक यंत्रणा म्हणून लिंगविषयक धारणा कार्य करते हे दाखवून साहित्यक्षेत्रात योगदान देतो.

मुख्य शब्द: लिंगविषयक धारणा, वैवाहिक भूमिकेची अपेक्षा, जोडीदार निवड, विद्यापीठातील विद्यार्थी, सामाजिक-सांस्कृतिक भिन्नता

Yapılandırılmış Özet:

Toplumsal cinsiyet algısı, bireylerin evliliğe, aile yaşamına ve eş seçimine yönelik tutumlarını şekillendiren en etkili sosyo-kültürel yapılardan biridir. Toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıkların ötesinde, kadın ve erkeklerin toplum içinde kendilerini ve birbirlerini nasıl algıladıklarını etkileyen, toplumsal olarak inşa edilmiş roller, sorumluluklar, normlar, değerler, beklentiler ve güç ilişkilerini kapsamaktadır. Toplamlar modernleşme ve kültürel dönüşüm süreçlerinden geçtikçe, geleneksel toplumsal cinsiyet rolü beklentileri giderek daha eşitlikçi ilişki ve aile anlayışlarına bırakmaktadır. Bu bağlamda üniversite öğrencileri, kimlik gelişimi, değerlerin netleşmesi ve gelecekteki ilişkilere yönelik beklentilerin şekillenmesi süreçlerini yaşadıkları için özellikle önemli bir toplumsal grubu oluşturmaktadır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları, evliliği nasıl kavramsallaştırdıklarını, evlilik içindeki sorumlulukları nasıl paylaştırdıklarını ve potansiyel yaşam partnerlerini hangi ölçütlere göre değerlendirdiklerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Önceki araştırmalar, toplumsal cinsiyet algısı ile aileye ilişkin tutumlar arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu ortaya koymuş olsa da, literatürde evlilik rol beklentileri ile eş seçimi çoğunlukla birbirinden bağımsız değişkenler olarak incelenmiştir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentilerini hem de eş seçimi eğilimlerini aynı anda yordayıp yordamadığına ilişkin bütüncül bir analitik çerçeve sunan ampirik kanıtlar sınırlı düzeydedir. Bununla birlikte, Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların büyük bir bölümü tek bir üniversite veya belirli bir coğrafi bölgeden elde edilen örneklemelere dayanmaktadır. Bu durum, sosyo-kültürel bağlamların söz konusu ilişkileri nasıl etkilediğinin anlaşılmasını sınırlandırmaktadır. Türkiye’nin modernleşme, kentleşme, eğitim olanakları ve kültürel normlar bakımından önemli bölgesel farklılıklar göstermesi dikkate alındığında, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolünün farklı üniversite ortamlarında tutarlılığını değerlendirecek karşılaştırmalı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ve İnönü Üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentileri hem de eş seçimi eğilimleri üzerindeki yordayıcı etkisini inceleyerek literatürdeki bu boşluğu gidermeyi amaçlamaktadır. İlişkilere ilişkin bu iki temel boyutu tek bir model içinde ele alması ve sosyo-kültürel açıdan farklı iki kurumsal bağlamı karşılaştırması bakımından çalışma, günümüz genç yetişkinlerinin devam eden toplumsal değişim sürecinde evlilik ve eş seçimine yönelik tutumlarını nasıl şekillendirdiklerinin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının evlilik rol beklentilerini ve eş seçimi ölçütlerini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını incelemektir. Daha özel olarak

araştırma, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip öğrencilerin evlilikte sorumlulukların paylaşımını, ortak karar alma süreçlerini ve değerlere dayalı eş tercihlerini daha fazla destekleyip desteklemediklerini belirlemeyi hedeflemiştir. Ayrıca çalışma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ile İnönü Üniversitesi öğrencilerini karşılaştırarak bu yordayıcı ilişkilerin gücünün farklı sosyo-kültürel çevrelerde değişiklik gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Araştırma, toplumsal cinsiyet algısının bireylerin yakın ilişkileri nasıl kavramsallaştırdıklarını etkileyen temel bir sosyo-kültürel belirleyici olduğu varsayımına dayanmaktadır. Sosyal inşacılık kuramı, toplumsal cinsiyet rolü kuramı ve sosyal rol kuramı temel alınarak, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısının daha eşitlikçi evlilik rol beklentileri ve değerlere dayalı eş seçimi eğilimleri ile pozitif yönde ilişkili olacağı hipotezi geliştirilmiştir. Ayrıca çalışma, yaş, cinsiyet, öğrenim düzeyi, medeni durum, fakülte ve aile tipi gibi demografik değişkenlerle karşılaştırıldığında toplumsal cinsiyet algısının açıklayıcılık gücünü değerlendirmeyi de amaçlamıştır.

Araştırmada nicel, kesitsel ve karşılaştırmalı bir araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ve İnönü Üniversitesinde öğrenim gören toplam 1.000 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcılar, gönüllülük esasına dayalı kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmaya katılma ölçütleri; 18–30 yaş arasında lisans öğrencisi olmak, bilgilendirilmiş onam vermek ve veri toplama araçlarının tamamını eksiksiz doldurmuş olmaktır.

Araştırma verileri, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış üç ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. Toplumsal cinsiyet algısı, Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen 27 maddelik Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ile ölçülmüştür. Evlilik rol beklentileri, Köksal ve İlhan (2018) tarafından geliştirilen Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Eş seçimi eğilimleri ise Başay (2015) tarafından geliştirilen Eş Seçimi Ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Güvenirlik analizleri, tüm ölçeklerin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiş; Cronbach alfa katsayıları .891 ile .916 arasında değişerek ölçme araçlarının güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Verilerin analizi SPSS 25.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri ve ölçek puanlarının özetlenmesinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Toplumsal cinsiyet algısı, evlilik rol beklentileri ve eş seçimi ölçütleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Toplumsal cinsiyet algısı ile demografik değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca normallik ve regresyon varsayımları test edilmiş, bağımlı değişkenler üzerinde demografik değişkenlerin ortak etkilerini değerlendirmek amacıyla çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) uygulanmıştır.

Araştırma bulguları, her iki üniversitedeki öğrencilerin de orta-yüksek düzeyde eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip olduklarını göstermiştir. Toplumsal cinsiyet algısı ortalama puanı Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi öğrencilerinde 3,84, İnönü Üniversitesi öğrencilerinde ise 3,88 olarak bulunmuş; bu sonuçlar öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin genel olarak olumlu ve eşitlikçi tutumlara sahip olduklarını göstermektedir. Benzer şekilde öğrencilerin, eşitlikçi evlilik rol beklentileri ile modern ve değerlere dayalı eş seçimi yönelimlerinin de görece yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Korelasyon analizleri, araştırmada ele alınan tüm değişkenler arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler bulunduğunu göstermiştir. Toplumsal cinsiyet algısı, hem evlilik rol beklentileri hem de eş seçimi ölçütleri ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Bu bulgu, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumlarına sahip öğrencilerin evlilikte sorumlulukların paylaşımını daha fazla benimzediklerini ve eş seçiminde değerlere dayalı tercihleri ön plana çıkardıklarını göstermektedir. Demografik değişkenler kontrol altına alındığında da bu ilişkilerin anlamlılığını koruması, söz konusu ilişkilerin yalnızca yapısal demografik özelliklerden kaynaklanmadığını ortaya koymaktadır.

Regresyon analizleri, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolüne ilişkin daha güçlü kanıtlar sunmuştur. Toplumsal cinsiyet algısı, her iki üniversitedeki öğrenciler için de evlilik rol beklentilerini anlamlı düzeyde yordamıştır. Standartlaştırılmış regresyon katsayıları güçlü ve pozitif bir ilişkiye işaret etmiş; toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentilerindeki varyansın yaklaşık %48'ini açıkladığı belirlenmiştir. Benzer şekilde, toplumsal cinsiyet algısı eş seçimi eğilimlerini de anlamlı biçimde yordamış ve eş seçimi ölçütlerindeki varyansın yaklaşık %43'ünü açıklamıştır. Bu bulgular, eşitlikçi toplumsal cinsiyet değerlerini benimseyen öğrencilerin, potansiyel eşlerini değerlendirirken iletişim, karşılıklı saygı, duygusal uyum ve ortak değerler gibi özelliklere daha fazla önem verdiklerini göstermektedir.

Karşılaştırmalı analizler, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı etkisinin İnönü Üniversitesi öğrencilerinde Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi öğrencilerine kıyasla bir miktar daha güçlü olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen istatistiksel karşılaştırmalar üniversiteler arasında yapısal ilişkiler bakımından anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolünün her iki üniversite bağlamında da benzer şekilde işlediğini göstermektedir.

Çoklu regresyon analizleri, yaş, öğrenim düzeyi, fakülte, medeni durum ve aile tipi gibi demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı ve evlilik rol beklentilerini açıklama gücünün sınırlı olduğunu göstermiştir. Demografik değişkenler arasında yalnızca cinsiyetin eş seçimi ölçütleri ile anlamlı ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir; ancak bu ilişkinin açıklayıcılık düzeyi düşük kalmıştır. MANOVA ve devamında gerçekleştirilen ANOVA analizleri de bu bulguları desteklemiş ve demografik değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerinde genel olarak güçlü çok değişkenli etkiler oluşturmadığını göstermiştir.

Araştırma sonuçları, toplumsal cinsiyetin sosyal olarak inşa edildiğini ve bireylerin yakın ilişkilerle yönelik beklentilerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığını ileri süren kuramsal yaklaşımları desteklemektedir. Bulgular, üniversite öğrencilerinin giderek daha fazla eşitlikçi evlilik anlayışını benimsediklerini; evliliği sorumlulukların paylaşıldığı, kararların birlikte alındığı ve iş birliğine dayalı bir ortaklık modeli olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu eğilim, toplumsal modernleşme, eğitim olanaklarının yaygınlaşması ve genç kuşaklarda değişen toplumsal cinsiyet normları ile uyumlu görünmektedir.

Bununla birlikte, eş seçimi ölçütlerinde cinsiyete bağlı farklılıkların devam etmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik desteğin artmasına rağmen bazı geleneksel ilişki tercihlerinin varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu durum, toplumsal değişimin çok boyutlu yapısını ortaya koymakta; eşitlikçi ideolojilerin bazı yakın ilişki alanlarında geleneksel toplumsal cinsiyet beklentileriyle birlikte varlığını sürdürebildiğine işaret etmektedir.

Demografik değişkenlerin görece düşük açıklayıcılık düzeyi, evlilik ve eş seçimine ilişkin tutumların oluşumunda sosyo-kültürel ve psikolojik faktörlerin daha belirleyici olduğunu göstermektedir. İlişkilere yönelik beklentiler, yalnızca yapısal demografik özelliklerden değil; daha geniş kültürel anlatılar, eğitim deneyimleri ve bireysel değer sistemlerinden de önemli ölçüde etkilenmektedir.

Araştırma sonucunda, toplumsal cinsiyet algısının üniversite öğrencilerinin hem evlilik rol beklentilerinin hem de eş seçimi eğilimlerinin anlamlı ve güçlü bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip öğrenciler; evlilikte sorumlulukların paylaşımını, ortak karar alma süreçlerini ve iletişim, duygusal uyum ile ortak değerlere dayalı eş seçimi ölçütlerini daha fazla benimsemektedir. Her ne kadar toplumsal cinsiyet algısı bu tutumları tek başına tam olarak belirlemese de, çağdaş ilişki beklentilerinin oluşumuna önemli katkı sağlayan temel sosyo-kültürel etkenlerden biri olduğu görülmektedir.

Araştırma bulguları; psikolojik danışmanlık, ilişki eğitimi, aile çalışmaları ve toplumsal cinsiyet duyarlılığına dayalı müdahale programları açısından önemli çıkarımlar sunmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen eğitim programları, daha sağlıklı ilişki dinamiklerinin ve daha adil aile yapılarının gelişmesine katkıda bulunabilir. Ayrıca evlilik öncesi danışmanlık programlarına toplumsal cinsiyet algısı ve ilişki beklentilerine yönelik içeriklerin dâhil edilmesi, genç yetişkinlerin daha gerçekçi, karşılıklı destekleyici ve sürdürülebilir partnerlik modelleri geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda, toplumsal cinsiyet algıları ile ilişki beklentilerinin zaman içerisindeki değişimini daha kapsamlı biçimde ortaya koyabilmek amacıyla boylamsal ve karma yöntem araştırma desenlerinin kullanılması önerilmektedir. Farklı bölgelerden, sosyo-ekonomik düzeylerden ve kültürel bağlamlardan katılımcıları kapsayan daha geniş örneklemelerle yürütülecek çalışmalar, gelişmekte olan yetişkinlerde evlilik rol beklentileri ve eş seçimi süreçlerini etkileyen karmaşık faktörlerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Genel olarak bu çalışma, toplumsal cinsiyet algısının Türkiye'de evlilik ve eş seçimine yönelik çağdaş tutumların şekillenmesinde önemli bir sosyo-kültürel mekanizma olduğunu ortaya koyarak literatüre önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Algısı, Evlilik Rol Beklentisi, Eş Seçimi, Üniversite Öğrencileri, Sosyo-Kültürel Farklılıklar.

www.turkishstudies.net/economy**Turkish Studies - Economics, Finance, Politics**

eISSN: 2667-5625

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

The Predictive Effect of Gender Perception on Marital Role Expectations and Mate Selection

Introduction

Gender refers to the positioning of individuals within society according to socially defined roles, attitudes, and behaviors. Social expectations regarding femininity and masculinity can directly influence individuals' attitudes toward marriage, family life, and mate selection (Connell, 2019; Altınova & Duyan, 2013; Vatandas, 2007; Demirgöz Bal, 2016; Cifci et al., 2022; Kahraman et al., 2014). In modern societies, transformations in gender perception indicate that young populations increasingly adopt egalitarian views toward marriage and family life.

Gender and gendered roles are socially constructed and change over time. Beyond biological differences, gender includes roles, responsibilities, opportunities, beliefs, values, attitudes, representations, biases, stereotypes, social norms, and prohibitions, which also affect professional life (Prosen, 2022). Thus, societal gender regimes largely determine the roles and status of men and women (Canatan, 2011; Bhasin, 2003; Altınova & Duyan, 2013; Ali et al., 2020; Altuntaş & Altınova, 2015).

Gender perception encompasses the socially accepted norms, expectations, and roles associated with being male or female within a culture (Abdelrheem et al., 2024). It shapes many areas of social life, including labor markets, political participation, communication, and educational strategies (Ünlüoğlu & Demiray, 2024).

Marital role expectations refer to the behaviors, roles, and responsibilities individuals expect from their partners in a close relationship. Traditional expectations often assign men the role of breadwinner and decision-maker and women the role of caregiver, particularly in Eastern and Asian contexts (Ali et al., 2020). Gender role attitudes remain significant predictors of mate selection and marital satisfaction (Falconier, 2013; Çatılı & Avcı, 2021; Yılmazçoban, 2016).

Mate selection is one of the most important decisions in life, shaped by individual and socio-cultural criteria (Rafiee, 2022; Niaki et al., 2014; Zargar & Varxaneh, 2025). Understanding the effect of university students' gender perception on marital role expectations and mate selection provides insight into the dynamics of social change.

Gender perception provides a fundamental social framework through which individuals attribute meaning to the institution of marriage and mate selection processes by assigning roles, responsibilities, and power relations to femininity and masculinity. The understanding of gender as a socially, culturally, and historically constructed phenomenon rather than a reflection of biological differences suggests that individuals' expectations regarding marriage are shaped in line with their gender perceptions (Connell, 2019; Dökmen, 2019). In this context, gender perception plays a decisive role in determining how marital roles are distributed between women and men, the extent to which equality is embraced in decision-making processes, and whether marriage is conceptualized as a hierarchical structure or a cooperative partnership. Individuals with an egalitarian gender

perception tend to place greater emphasis on shared responsibility, joint decision-making, and the equitable distribution of emotional labor within marriage, whereas traditional gender perceptions reinforce the tendency to define marital roles according to rigid, gender-based divisions of labor (Altınova & Duyan, 2013; Köksal & İlhan, 2018; Çatal vd., 2017). Similarly, gender perception functions as a key determinant in the mate selection process, as individuals shape their partner preferences in accordance with the type of relationship they expect from marriage. In this regard, individuals with higher levels of gender awareness prioritize value congruence, communication skills, and emotional closeness over status-based and traditional role expectations when selecting a spouse, thereby emphasizing criteria that support long-term relational stability (Başay, 2015; Rafiee, 2022; Hayli et al., 2017). Consequently, gender perception can be regarded not merely as an individual attitudinal characteristic, but as a central socio-cultural determinant that influences attitudes toward marriage and mate selection and contributes to the reproduction of the family institution.

The effect of gender perception on marital role expectations and mate selection is primarily explained within the frameworks of social constructionism, gender role theory, and social role theory. These approaches argue that individuals' expectations regarding marriage and partner relationships are shaped not by biological differences, but by socially constructed norms, values, and power relations.

From a social constructionist perspective, gender is understood not as a biological reality but as a system of meaning produced within historical and cultural contexts. Connell's (2019) concept of gender regimes explains how roles attributed to femininity and masculinity are structured across family life, the labor market, and intimate relationships. Within this framework, marriage represents one of the primary institutions through which gender relations are reproduced. Individuals' gender perceptions thus constitute a fundamental reference framework that determines whether marriage is conceptualized as a hierarchical structure or as an egalitarian partnership (Connell, 2019; Dökmen, 2019).

According to gender role theory, individuals internalize behaviors deemed appropriate for women and men through processes of socialization. Traditional gender perceptions associate men with economic provision and decision-making roles, while women are linked to caregiving and domestic responsibilities. In contrast, egalitarian gender perceptions emphasize role sharing, joint responsibility, and equal participation in decision-making within marriage (Altınova & Duyan, 2013; Bhasin, 2003). Accordingly, gender perception serves as a direct determinant of the roles individuals expect from themselves and their partners in marital relationships.

Eagly's social role theory further suggests that gender-based expectations shape not only behavioral patterns but also mate selection criteria. Individuals with traditional gender perceptions tend to prioritize status, economic resources, and role compatibility in partner choice, whereas those with more egalitarian gender perceptions place greater importance on communication, emotional intimacy, value congruence, and reciprocity (Eagly & Wood, 2012; Başay, 2015; Rafiee, 2022).

Accordingly, this study aims to examine whether university students' gender perceptions significantly predict their marital role expectations and mate selection tendencies, and to test the hypothesis that more egalitarian gender perceptions are associated with more shared-oriented marital expectations and value-based mate selection within distinct socio-cultural contexts.

This study contributes to the literature by demonstrating that gender perception functions as a central predictive factor shaping both marital role expectations and mate selection criteria within a single, integrated model. Unlike prior research that has examined these domains separately, the present study provides empirical evidence that more egalitarian gender perceptions are associated with shared-oriented marital expectations and value-based partner preferences among young adults. By employing a comparative design across two socio-culturally distinct university contexts in

Türkiye, the study offers context-sensitive insights into how gender perception operates within the same generational cohort. Furthermore, the limited explanatory role of demographic variables highlights gender perception as a socio-cultural construct that transcends structural characteristics. Overall, the findings advance understanding of the transformation of marriage and family norms among university students and extend the literature on gender, intimate relationships, and social change¹.

Research Gap and Unique Contribution of the Study

Despite a growing body of research examining gender perception and its implications for family life, several important gaps remain in the literature.

First, prior studies have predominantly examined the relationship between gender perception and either marital role expectations or mate selection separately. This fragmented approach has limited our understanding of whether gender perception functions as a unified predictive construct influencing multiple relational domains simultaneously. The absence of an integrated analytical model has restricted a comprehensive evaluation of how gender-related beliefs structure both expectations about marriage and criteria for partner selection within the same population.

Second, in the Turkish context, empirical research has largely relied on single-institution or single-region samples. Such designs limit the opportunity to examine whether the predictive role of gender perception operates consistently across different socio-cultural environments. Given

¹ For a wide range of studies that address the diverse manifestations of gender across the contexts of language, literature, education, religion, family, media, art, working life, economics, politics, migration, and everyday life, and that examine, from various disciplinary and methodological perspectives, the social construction of femininity and masculinity; the reproduction of patriarchal structures; women's labor and employment; women's experiences in education and entrepreneurship; gender inequalities; violence against women; the intergenerational transformation of familial roles; women's position in social and public life; the question of women in Islamic feminism and religious discourses; perceptions of and attitudes toward gender; the formation of gender roles during childhood and educational processes; representations of women and men in textbooks and teaching materials; gendered and sexist discourse in proverbs and idioms; female identity and representations of women in literary texts; the position of women poets and writers; debates surrounding hegemonic masculinity and patriarchy; gender representations in cinema, television, advertising, social media, and digital culture; the reproduction of gender inequality in the context of artificial intelligence and new media; women's relationships with urban space; the experiences of refugee and migrant women; women's health and care work; cooperativization and women's entrepreneurship; the glass ceiling phenomenon; feminist theories of the state; the gender dimensions of tax policies; changing attitudes toward gender across generations; and representations of femininity and masculinity in the domains of the body, clothing, space, art, and cultural production, see also: Çek Cansız, 2011; Gökulu & Furat, 2013; Kahraman et al., 2014; Korkmaz et al., 2013; Özkan & Gündoğdu, 2011; Özkan, 2014; Özkişi, 2012, 2013a, 2013b; Özkoçak, 2014; Yaylı & Kitiş Çınar, 2014; Yüksel, 2014; Bayram, 2016; Bilican Gökaya, 2015a, 2015b; Cansun, 2016; Çakır & Aksoy, 2016; Çalışır & Okur Çakıcı, 2015; Çer & Şahin, 2016; Ergen Özen, 2016; Gök, 2016; Göker, 2015; Güney, 2016; Karşı, 2016; Kaymak & Öztürk Aykaç, 2014; Önder, 2016; Şen Sönmez, 2017; Alabay & Özdemir, 2019; Akyıldız & Akyıldız, 2020; Altıparmak, 2018a, 2018b; Büyükalın Filiz et al., 2018; Dilli & Navarro Garcia, 2019; Gökçem Tamer, 2020; Gürkan, 2017; Özcan, 2017; Özel Özcan & Erden Kaya, 2017; Saldıray & Doğanay, 2017; Soyer, 2017; Soygan & Gedik, 2019; Şahin, 2018; Taş, 2018; Uzunbaş & Tek, 2019; Ünal & Şeşen, 2020; Zelyurt, 2018; Akdal, 2020; Altuntaş & Altınova, 2015; Aykut & Koç, 2021; Birol & Tezcan, 2024; Bülbül, 2022; Dalaman & Demirtaş, 2022; Dündar Türkkan & Yıldız, 2022; Kalkandeler Özden, 2025; Koç Doğan & Tapşın, 2025; Onar & Uçurum, 2022; Sarı & Nezir, 2020; Şeylan, 2021; Taşçı & Akın, 2021; Türkkan, 2025; Yılmaz & Çiçek, 2021; Yussupova & Zabun, 2020; Dinvar Pekşen & Yılmaz, 2026; Kahya, 2026; Koçay, 2025; Öztürk & Sağır, 2025; Saluk, 2026; Saraç, 2026; Şirin, 2025; Varol, 2025; Elmas & Koyuncu Şahin, 2024; Gemili, 2025; Karaçalı Taze & Aksoy, 2019; Ak Ak Akyol, 2020; Akbaş, 2019; Güler & Uludağ, 2020; Gürkan, 2019; Karakaya, 2019; Kındap Tepe et al., 2019; Olgun, 2023; Şen & Deniz, 2019; Şutanrıkulu, 2021; Tanrıvermiş, 2021; Turan, 2023; Yayak, 2020; Açıkyol, 2024; Aylanç, 2020; Çelebi Çam, 2025; Çetin, 2025; Kalender, 2022; Kapkır & Yazıcı, 2020; Kutlar Oğuz, 2024; Önder, 2022, 2026; Özcan & Tural, 2025; Özdemir Riganelis, 2023; Sarıbaş, 2025; Süt Güngör, 2024; Şen Akdemir, 2021; Uzun & Yufka, 2025; Aydoğdu Bozdağ, 2026; Çağındı & Dolu, 2024; Çankaya Bayraklı & Çankaya, 2025; Çökelez et al., 2025; Demircan Yıldırım & Şenkal, 2024; Duran & Doğan, 2023; Güney & Ececi Kılıç, 2023; Mehmetbeyoğlu, 2026; Muştı & Özbozkurt, 2025; Subaşı, 2025; Eraslan, 2020; Gürkan & Barut, 2019; Gürkan & Perşembe, 2020; İpek, 2025; Oruç, 2025; Tunç & Özarslan, 2025.

Türkiye's regional diversity in terms of modernization levels, urbanization, and cultural norms, comparative institutional studies remain relatively limited.

Third, although young adulthood is a critical developmental stage during which gender attitudes and relational schemas are actively constructed, comparative quantitative studies focusing specifically on university students as a transformative cohort remain scarce. Most existing studies either include broad adult populations or focus on married individuals, thereby overlooking the pre-marital formation of relational attitudes and expectations.

Accordingly, the contribution of the present study has been conceptualized in a more balanced manner through three primary aspects. First, the study simultaneously examines marital role expectations and mate selection criteria within a single integrated analytical framework, allowing for a more comprehensive assessment of relational attitudes. Second, rather than emphasizing contextual differences, the comparative design enables an examination of the structural consistency of the predictive role of gender perception across two university settings with differing socio-cultural characteristics. Third, the findings provide empirical evidence that gender perception functions as a meaningful, yet non-deterministic, socio-cultural factor influencing relational expectations during emerging adulthood.

Overall, the study contributes to the literature by integrating multiple relational domains within a unified analytical model, examining the contextual robustness of predictive relationships across institutional settings, and providing a more nuanced understanding of the magnitude and limitations of gender perception's role in shaping marital role expectations and mate selection among university students.

The present study addresses these gaps in four distinct ways:

Integrated Predictive Model: It simultaneously examines the predictive effect of gender perception on both marital role expectations and mate selection criteria within a single regression framework, enabling a multidimensional assessment of relational attitudes.

Comparative Socio-Cultural Design: By including students from Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University—two institutions located in socio-culturally distinct regions—the study tests the structural stability of predictive relationships across different contextual environments.

Focus on Emerging Adulthood: By concentrating specifically on university students, the study captures attitudes during a formative life stage in which relational expectations are still evolving, thus contributing to developmental and social change perspectives.

Clarification of Effect Magnitude: Unlike many prior studies that emphasize statistical significance without discussing explanatory strength, this study explicitly evaluates effect sizes and explained variance, demonstrating that gender perception is a meaningful but not deterministic predictor. This provides a more nuanced theoretical positioning of gender perception within broader socio-cultural dynamics.

Accordingly, the study offers an original contribution by **(a)** integrating relational domains within a unified analytical model, **(b)** testing contextual invariance across institutional settings, and **(c)** providing empirically grounded evidence on the magnitude and limits of gender perception's predictive role among young adults. In doing so, it advances theoretical discussions on gender, relational expectations, and family transformation within emerging adulthood in Türkiye.

Novelty and Socio-Cultural Contribution

To the best of our knowledge, no prior study has comparatively examined the predictive role of gender perception on marital role expectations and mate selection among university students from

Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University within their distinct socio-cultural contexts. Existing research in Türkiye has predominantly relied on single-institution samples or has investigated marital roles and mate selection separately, while international studies have largely focused on different national, cultural, or generational contexts. The present study addresses this gap by employing a comparative design across two culturally distinct regions—Erzincan, representing a more traditional and socially homogeneous structure, and Malatya, characterized by greater urbanization and socio-cultural diversity. This unique geographic and cultural configuration enables a context-sensitive analysis of how gender perception shapes marital expectations and mate selection within the same generational cohort, thereby offering a novel and empirically grounded contribution to the literature.

Rationale for the Study

The theoretical framework presented above demonstrates that gender perception is a fundamental determinant shaping the meaning attributed to marriage, marital role expectations, and mate selection processes (Connell, 2019; Altınova & Duyan, 2013). However, within the Turkish context, empirical studies that examine the predictive effects of gender perception on marital role expectations and mate selection in a comparative and holistic manner—particularly among young adults—remain limited. Accordingly, the present study aims to investigate the effects of university students' gender perceptions on their marital role expectations and mate selection tendencies, as well as to examine whether these relationships vary across socio-cultural contexts. In line with this aim, the study tests the hypotheses that gender perception significantly and positively predicts marital role expectations and mate selection criteria, and that individuals with more egalitarian gender perceptions exhibit more shared-oriented marital expectations and value-based mate selection tendencies. University students represent a particularly relevant sample for the present study, as young adulthood is a formative life stage during which gender perceptions, marital role expectations, and mate selection criteria are actively constructed and re-evaluated. Positioned at the intersection of traditional social norms and modern egalitarian values, university students reflect ongoing social change and emerging family models. Examining this group therefore provides valuable insight into how evolving gender norms may shape future patterns of marriage and family formation, making them a theoretically and empirically appropriate population for investigating the dynamics addressed in this study.

Research Method

The study included 1,000 university students from Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University. In this study, the sample was formed using a convenience sampling strategy based on voluntary participation. Participants consisted of university students enrolled at Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University who agreed to take part in the research. This sampling approach was preferred due to its practicality, accessibility to the target population of young adults, and its widespread use in social science research conducted in university settings. Nevertheless, as the sampling method was non-random, the findings should be interpreted with caution, as the generalizability of the results may be limited. Ethical approval for this study was granted by the Human Research Social and Humanities Ethics Committee of Erzincan Binali Yıldırım University (Decision No. 04/02, dated 30 April 2025). The study employed a convenience sampling method due to accessibility and feasibility considerations. Participants were recruited voluntarily from two public universities in Türkiye. Although convenience sampling enabled the inclusion of a relatively large sample, this approach may limit the representativeness of the study population and increase the possibility of selection bias. Therefore, the findings should be interpreted within the context of the sampled university populations rather than generalized to all university students in Türkiye.

Sample Size Determination

The final sample size of 1,000 participants was determined based on a combination of statistical power considerations and effect sizes reported in previous empirical studies examining the relationships between gender perception, marital role expectations, and mate selection. Prior research in this field has consistently reported medium to large effect sizes for the associations between gender-related attitudes and marital or relational outcomes (Altınova & Duyan, 2013; Köksal & İlhan, 2018; Rafiee, 2022). A non-probability convenience sampling strategy was employed in the present study. While probability-based sampling designs are acknowledged to be superior for estimating population parameters, the primary objective of this research is not to generalize population prevalence rates but to test structural and predictive relationships among theoretically grounded psychosocial constructs.

In predictive regression models and multivariate analyses, methodological priority is typically given to:

- Measurement reliability,
- stability of parameter estimates,
- adequate statistical power, and
- internal validity.

Within this framework, a non-probability sampling design is methodologically compatible with theory-driven model testing and analytically focused research objectives.

To mitigate the contextual limitations associated with single-site sampling, participants were recruited from two socio-culturally distinct universities. This comparative design introduces contextual heterogeneity into the sampling frame and enables examination of the structural consistency of model parameters across institutional environments. Accordingly, the sampling strategy was positioned not merely as a pragmatic choice, but as an analytically informed methodological decision.

The adequacy of the sample size was evaluated based on multiple methodological criteria:

(a) A priori power analysis rationale

Cohen's (1988) recommendations for multiple regression analyses were used as a guiding framework:

- Expected effect size: medium ($f^2 = .15$)
- Significance level: $\alpha = .05$
- Desired statistical power: .80
- Maximum number of predictors: 6

Under these parameters, the minimum required sample size would be approximately 100–120 participants. The final sample ($N = 1,000$) substantially exceeds this lower bound.

(b) Stability of parameter estimates

Larger samples reduce standard errors of regression coefficients, narrow confidence intervals, and minimize sensitivity to sampling error. This is particularly important when analyzing socio-cultural and attitudinal constructs, which may exhibit relatively constrained variance.

(c) Sensitivity to small effect sizes

Attitudinal and value-based constructs frequently yield small-to-moderate effect sizes. With a sample size of $N = 1,000$, statistical power exceeds .95 even for small effect sizes ($f^2 \approx .02$), thereby substantially reducing the risk of Type II error.

(d) Case-to-predictor ratio

Considering the recommended minimum ratio of 10–20 observations per predictor variable in multiple regression analyses, the present study achieves a ratio exceeding 150:1. This substantially reduces the risk of model overfitting and enhances the robustness of coefficient estimation.

(e) Adequacy for comparative subsample analyses

The study includes separate regression models and comparative analyses across two universities. Adequate subsample sizes within each institutional context were necessary to ensure stable parameter estimation and valid cross-context comparisons. A smaller overall sample would have significantly constrained statistical power in subgroup analyses.

Due to the non-probability sampling strategy, the findings do not claim statistical representativeness at the national level. However, the inclusion of participants from multiple faculties and the incorporation of two socio-culturally distinct institutional contexts introduce contextual diversity into the sampling framework, thereby strengthening ecological validity.

Inclusion and Exclusion Criteria

Participants were included in the study if they (a) were currently enrolled as undergraduate students at Erzincan Binali Yıldırım University or İnönü University during the data collection period, (b) were between 18 and 30 years of age, (c) provided informed consent and participated on a voluntary basis, and (d) completed all study instruments in full. These criteria were applied to ensure that the sample represented young adults in higher education who were at a developmental stage relevant to the formation of gender perceptions, marital role expectations, and mate selection tendencies.

Participants were excluded from the analysis if they (a) were not registered as students at the specified universities, (b) fell outside the defined age range, (c) declined or withdrew consent at any stage of the study, or (d) provided incomplete, inconsistent, or invalid questionnaire responses. Additionally, responses exhibiting excessive missing data or response patterns indicative of low engagement (e.g., straight-lining) were excluded to maintain data quality.

Reliability Analysis

Gender Perception Scale (GPS): Developed by Altınova and Duyan (2013), consisting of 27 items. Cronbach's $\alpha = .891$ in this study. Marital Role Expectations Scale (MRE): Developed by Köksal and İlhan (2018), consisting of 20 items. Cronbach's $\alpha = .902$.

Mate Selection Scale (MSS): Developed by Başay (2015). Cronbach's $\alpha = .902$.

The internal consistency reliability of the measurement instruments used in this study was assessed using Cronbach's alpha coefficients. The Gender Perception Scale, consisting of 27 items, demonstrated a Cronbach's alpha value of .891, indicating a high level of internal consistency. According to commonly accepted criteria, alpha values above .70 are considered acceptable, while values exceeding .80 reflect strong reliability, supporting the adequacy of this scale for research purposes.

The Marital Role Expectations Scale, comprising 40 items, yielded a Cronbach's alpha coefficient of .906, suggesting very high internal consistency. This finding indicates that the items within the scale consistently measure expectations related to marital roles. Similarly, the Mate

Selection Scale, which includes 20 items, exhibited a Cronbach's alpha value of .916, reflecting excellent reliability and a high degree of consistency in participants' responses.

Overall, the Cronbach's alpha coefficients for all scales ranged between .89 and .92, demonstrating strong internal consistency across the measurement instruments. These results confirm that the scales used in the present study are reliable and suitable for subsequent statistical analyses.

Data Analysis Method

Data were analyzed using SPSS 25.0. Descriptive statistics, KMO and Bartlett tests, Pearson correlations, and simple linear regression analyses were performed. KMO values above .80 indicated suitability for factor analysis.

Findings

Findings Related to Demographic Structure

Table 1. Demographic Characteristics of the Participants

Demographic Characteristics	Category	n	%
Gender	Female	618	61.8
	Male	382	38.2
Age	18–24	505	50.5
	25–30	316	31.6
	30 and above	179	17.9
Academic Level	Undergraduate	982	98.2
	Master's or Doctoral	18	1.8
Marital Status	Single	616	61.6
	Married	384	38.4
Faculty	Economics and Administrative Sciences	196	19.6
	Arts and Sciences	179	17.9
	Education	168	16.8
	Fine Arts	30	3.0
	Law	162	16.2
	Sports Sciences	83	8.3
	Pharmacy	94	9.4
	Vocational School	88	8.8

Table 1 presents the demographic characteristics of the university students participating in the study. The sample consisted of 61.8% female ($n = 618$) and 38.2% male ($n = 382$) participants, indicating a higher participation rate among female students. Regarding age distribution, more than half of the participants were between 18 and 24 years old (50.5%; $n = 505$), followed by those aged 25–30 years (31.6%; $n = 316$). Participants aged 30 years and above accounted for 17.9% of the sample ($n = 179$), suggesting that the study predominantly represents young adults.

In terms of academic level, the vast majority of participants were undergraduate students (98.2%; $n = 982$), while postgraduate students (master's or doctoral level) constituted a very small proportion of the sample (1.8%; $n = 18$). With respect to marital status, 61.6% of the participants were single ($n = 616$), whereas 38.4% were married ($n = 384$), indicating that a substantial portion of the sample had not yet entered into marriage, while a notable group had marital experience.

An examination of faculty distribution revealed that the highest proportion of participants were enrolled in the Faculty of Economics and Administrative Sciences (19.6%; $n = 196$). This was followed by the Faculty of Arts and Sciences (17.9%; $n = 179$), the Faculty of Education (16.8%; n

= 168), and the Faculty of Law (16.2%; $n = 162$). Lower participation rates were observed for the Faculty of Pharmacy (9.4%; $n = 94$), Vocational School (8.8%; $n = 88$), Faculty of Sports Sciences (8.3%; $n = 83$), and Faculty of Fine Arts (3.0%; $n = 30$). Overall, the distribution indicates that the sample includes students from a wide range of academic disciplines, reflecting a multidisciplinary composition.

Examination of Factor Structures

Exploratory Factor Analysis

Table 2. Descriptive Statistics for Gender Perception, Marital Role Expectations, and Mate Selection

Scale	University	Mean ($\bar{X}$)	SD
Gender Perception (GPS)	Erzincan BYU	3.84	0.71
	İnönü Univ.	3.88	0.69
Marital Role Expectations (MRE)	Erzincan BYU	3.92	0.68
	İnönü Univ.	3.89	0.66
Mate Selection (MSS)	Erzincan BYU	3.75	0.66
	İnönü Univ.	3.78	0.64

Table 2 shows that the participants' Gender Perception scores ($M = 3.84$, $SD = 0.71$) are at a moderate-to-high level. However, the relatively high standard deviation value (0.71) indicates that there are partial differences in opinions among participants.

The mean score obtained from the Marital Role Expectations scale ($M = 3.92$, $SD = 0.68$) reveals that students have high expectations regarding the sharing of roles in marriage. The low standard deviation value ($SD = 0.68$) indicates that participants' views on marital roles are largely similar.

The Mate Selection scores ($M = 3.75$, $SD = 0.66$) indicate that students attach a moderate-to-high level of importance to mate selection criteria. The low standard deviation value ($SD = 0.66$) further shows that participants' values regarding mate selection are quite similar.

Table 3. Zero-Order and Partial Correlations Among Gender Perception, Marital Role Expectations, and Mate Selection Criteria

Variables	1	2	3
1. Gender perception	—		
2. Marital role expectations	.48*** [0.43, 0.53]	—	
3. Mate selection criteria	.32*** [0.26, 0.37]	.41*** [0.36, 0.46]	—

In Table 3, a positive and significant moderate-high correlation was found between Gender Perception (TCA) and Marriage Role Expectations (ERB) ($r = .624$, $p < .001$). Among İnönü University students, the correlation coefficients were slightly higher compared to Erzincan Binali Yıldırım University students. Although the coefficients were numerically higher among İnönü University students, formal statistical comparisons did not indicate significant differences between institutions.

This result indicates that individuals with higher awareness of gender equality tend to have more modern and balanced expectations regarding marital roles. In other words, as gender consciousness increases, egalitarian attitudes toward the sharing of roles in marriage also increase.

A positive and strong correlation was also detected between TCA and Mate Selection (ESSEC) ($r = .696$, $p < .001$). Similar results were reported in a study conducted by Geçici and

colleagues (2017). This relationship shows that students with higher gender awareness make more conscious and value-oriented choices in the mate selection process. Individuals with egalitarian gender attitudes place greater importance on communication, mutual respect, emotional compatibility, and shared life values in mate selection. Similar findings were reported by Akpınar and Kırlioğlu (2020).

Additionally, a positive and significant relationship exists between ERB and ESSEC ($r = .608, p < .001$). This indicates that individuals who favor egalitarian sharing of roles in marriage also tend to make similar value- and compatibility-based choices in mate selection. Therefore, individuals' perspectives on marriage and mate selection are consistent with each other.

Table 4. Predictive Effect of Gender Perception on Marital Role Expectations and Mate Selection

Dependent Variable	University	β	p	R ²
Marital Role Expectations	Erzincan BYU	.696	<.001	.484
	İnönü Univ.	.702	<.001	.492
Mate Selection	Erzincan BYU	.652	<.001	.425
	İnönü Univ.	.667	<.001	.445

The confidence intervals indicate that the correlations are not only statistically significant but also stable. The fact that the relationships are largely preserved after controlling for demographic variables suggests that the findings are independent of structural characteristics. The highest correlation (between gender perception and marital role expectations) is consistent with theoretical expectations and does not reach a level that would pose a multicollinearity concern ($r < .80$).

These findings indicate that as individuals' gender perception increases, both their expectations regarding marital roles and their mate selection preferences tend to lean toward a more egalitarian, democratic, and collaborative understanding. Among İnönü University students, gender perception predicts both marriage role expectations and mate selection slightly more strongly compared to the Erzincan Binali Yıldırım University sample. This difference may be explained by the socio-cultural environment (e.g., urban structure in Malatya, level of social modernization, faculty distribution).

The analysis results show that students' gender perceptions have a significant predictive effect on their marital role expectations and mate selection tendencies. In particular, individuals with higher gender perception are more likely to expect egalitarian and balanced marital roles. The scales demonstrate high reliability, and the data structure is suitable for factor analysis. Differences according to the university variable indicate the influence of socio-cultural context and educational environment on these attitudes.

Table 5. Comparison of Gender Perception, Marital Role Expectations, and Mate Selection Between Universities

Comparison	Erzincan BYU	İnönü Univ.
Gender Perception	Moderate-high (3.84)	Moderate-high (3.88)
Marital Role Expectations	Egalitarian (3.92)	Egalitarian (3.89)
Mate Selection	Modern, individual (3.75)	Modern, individual (3.78)
Regression Effect	$\beta = .696 / .652$	$\beta = .702 / .667$
Socio-cultural Effect	More homogeneous, Anatolian	More diverse, urban

As shown in Table 5, strong and positive relationships were found among gender perception, marital role expectations, and mate selection values at both universities. In particular, egalitarian values related to marriage and mate selection were found to be slightly more pronounced among İnönü University students.

Multiple Regression Analyses

Table 6. Summary of Multiple Regression Models, Standard Errors, F Statistics, and University Comparisons

Dependent Variable	Predictor	B	SE	β	p	Model F (df)	R ²
Gender Perception	Gender	-0.058	0.045	-.049	.192	F(6, 993) = 0.90	.005
	Family type	0.102	0.156	.023	.512		
	Marital status	0.050	0.051	.041	.37		
	Academic level	-0.243	0.152	-.055	.109		
	Faculty	-0.002	0.010	-.006	.877		
	Age	-0.025	0.036	-.032	.487		
Marital Role Expectations	Gender	0.009	0.042	.008	.821	F(6, 993) = 0.36	.002
	Family type	-0.024	0.145	-.006	.868		
	Marital status	0.021	0.047	.019	.653		
	Academic level	-0.152	0.141	-.037	.282		
	Faculty	0.000	0.009	.001	.986		
	Age	-0.020	0.033	-.028	.548		
Mate Selection Criteria	Gender	0.232	0.055	.156	< .001	F(6, 993) = 3.31	.020
	Family type	-0.046	0.192	-.008	.813		
	Marital status	-0.037	0.062	-.025	.556		
	Academic level	-0.030	0.187	-.006	.871		
	Faculty	0.005	0.012	.016	.686		
	Age	-0.048	0.044	-.051	.272		

The integrated regression results indicate that demographic variables collectively exhibit limited explanatory power for gender perception and marital role expectations, as reflected by non-significant F statistics and very low R² values. These findings suggest that attitudes toward gender roles and marital expectations among university students are not meaningfully differentiated by basic demographic characteristics. In contrast, the regression model predicting mate selection criteria was statistically significant, although the explained variance remained modest, with gender emerging as the only significant predictor. This pattern indicates that while demographic factors play a minimal role in shaping gender perceptions and marital role expectations, gender-based distinctions persist in partner selection processes. Although the explained variance in the regression models is relatively small, this outcome is consistent with prior research examining attitudinal and value-based constructs, which are often influenced by complex socio-cultural and ideological factors beyond basic demographics. The inclusion of standard errors and model-level F statistics ensures transparent estimation and robust inference. Furthermore, formal tests of coefficient differences across universities (interaction terms and z-tests) revealed no statistically significant differences, supporting the structural invariance of the regression relationships across institutional contexts. Taken together, these methodological procedures strengthen the validity and generalizability of the findings despite modest effect sizes. The findings indicate that gender perception is significantly associated with marital role expectations and mate selection criteria; however, the explained variance of the models suggests that this association is modest in magnitude. Accordingly, gender perception should be understood not as a strong determinant, but rather as one of several contributing factors shaping relational expectations among university students.

Assessment of Regression Assumptions: Normality**Table 7.** Descriptive Statistics and Normality Indicators

Variable	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
Gender perception	2.56	0.58	0.39	0.66
Marital role expectations	2.48	0.54	0.38	0.40
Mate selection	2.10	0.72	1.13	1.41

Descriptive statistics indicated that skewness and kurtosis values for gender perception and marital role expectations fell within acceptable ranges ($|\text{skewness}| < 1$, $|\text{kurtosis}| < 1$), supporting approximate normality. Although mate selection scores exhibited higher skewness (1.13) and kurtosis (1.41), these values remained within tolerable limits for large samples ($N = 1,000$), indicating no serious violation of the normality assumption.

Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) Results

A multivariate analysis of variance (MANOVA) was conducted to examine whether the independent variables produced a statistically significant multivariate effect on the combined dependent variables—gender perception, marital role expectations, and mate selection criteria. Prior to the analysis, the internal consistency of all dependent variables was confirmed, with Cronbach's alpha coefficients ranging from .89 to .92, indicating high reliability and supporting their inclusion in a multivariate model.

From a methodological perspective, the absence of a significant MANOVA effect is consistent with the regression findings, which showed limited explanatory power of demographic variables for gender perception and marital role expectations, and only a modest effect for mate selection. Together, these results suggest that the dependent variables may be shaped by broader socio-cultural or ideological factors rather than by the structural characteristics examined in this study. Consequently, interpreting univariate effects independently without a significant multivariate effect should be approached with caution.

The high reliability of the dependent variables strengthens confidence in the MANOVA results, indicating that the lack of multivariate significance reflects substantive patterns rather than psychometric limitations. Future studies may benefit from including theoretically grounded moderators or latent constructs to better capture the complex relationships among gender-related attitudes and relational outcomes.

Follow-up Univariate ANOVAs

Given the theoretical relevance of the dependent variables and common reporting practices in SSCI journals, follow-up univariate ANOVAs were examined to explore potential patterns at the individual outcome level. Consistent with the MANOVA results, the univariate ANOVAs indicated that demographic variables did not produce statistically significant effects on gender perception or marital role expectations ($p > .05$). In contrast, a small but statistically significant effect of gender was observed for mate selection criteria, indicating differences in partner preference patterns between male and female participants.

Table 8. Follow-up Univariate ANOVA Results

Dependent Variable	Predictor	F	df	p
Gender perception	Demographics	ns	ns	$> .05$
Marital role expectations	Demographics	ns	ns	$> .05$
Mate selection criteria	Gender	3.31	6, 993	.003

Taken together, the MANOVA and follow-up ANOVA results suggest that demographic variables do not exert a strong or consistent influence on gender perception and marital role expectations among university students. However, mate selection criteria appear to remain partially differentiated by gender, even in the absence of a significant overall multivariate effect. This pattern indicates that while gender-related attitudes toward marital roles may be increasingly homogenized across demographic groups, partner preferences continue to reflect gender-based distinctions.

Discussion and Conclusion

The findings of the present study are broadly consistent with previous research highlighting associations between gender perception and attitudes toward marriage and mate selection (Falconier, 2013; Akpınar & Kırlioğlu, 2020; Çatılı & Avcı, 2021). Within this context, the results suggest that egalitarian orientations toward marriage and partner choice may be relatively prevalent among university students, which can be interpreted in relation to broader processes of social change and modernization affecting younger cohorts.

Extending this line of research, the current results indicate that egalitarian orientations toward marital roles and partner selection are relatively prevalent among university students. This pattern may be interpreted within the broader framework of social modernization, individualization processes, and the diffusion of egalitarian gender norms among younger cohorts (Arnett, 2015; Inglehart & Norris, 2003). Higher education environments, in particular, have been identified as critical contexts for exposure to pluralistic values and reflexive identity construction, which may facilitate more egalitarian relational expectations (Hyde et al., 2019; Risman, 2018).

The study further examined whether selected demographic variables predict gender perception, marital role expectations, and mate selection criteria. The analyses indicated that age, marital status, academic level, faculty affiliation, and family type did not significantly predict gender perception or marital role expectations. Rather than suggesting the absence of demographic influence altogether, this pattern indicates that within relatively homogeneous emerging adult samples, structural characteristics may exert limited explanatory power over attitudinal constructs. This finding aligns with social constructionist and gender socialization perspectives, which emphasize the role of shared cultural narratives, institutional discourses, and peer environments in shaping gender-related beliefs (Connell, 2019; Dökmen, 2019; Ridgeway, 2011). It also resonates with cohort-based interpretations suggesting that generational shifts may attenuate demographic differentiation in gender attitudes among university populations (Twenge et al., 2012).

In contrast, the regression model predicting mate selection criteria yielded a statistically significant—albeit modest—effect, with gender emerging as the only meaningful predictor. Although the explained variance remained limited, this finding is consistent with empirical evidence indicating that gender-based differentiation in partner preferences persists even among relatively educated and egalitarian populations (Eastwick et al., 2014; Rafiee, 2022). Evolutionary-informed and social role explanations suggest that while normative endorsement of gender equality may increase, deeply embedded expectations concerning emotional investment, status considerations, and relational security may continue to vary by gender (Eagly & Wood, 2012; Zentner & Mitura, 2012). The coexistence of egalitarian gender perceptions with persistent gender differences in mate selection criteria therefore suggests that normative transformation may unfold unevenly across relational domains. Marriage-related role expectations may be more susceptible to ideological change, whereas mate preferences may remain partially structured by enduring gender schemas.

Moreover, the MANOVA findings were consistent with the regression results, indicating no significant multivariate effects of demographic variables on the combined dependent variables. Formal cross-institutional coefficient comparisons further revealed no statistically significant differences between Erzincan Binali Yıldırım University and İnönü University. This structural invariance suggests that the predictive role of gender perception may operate similarly across distinct

socio-cultural university contexts. Such findings are compatible with research suggesting that higher education institutions may function as equalizing environments that reduce regional attitudinal disparities through shared academic culture and exposure to national media discourses (Inglehart & Norris, 2003; Risman, 2018).

Taken together, the results support a nuanced interpretation: gender perception constitutes a meaningful yet non-deterministic predictor of relational attitudes. The modest explained variance indicates that marital role expectations and mate selection preferences are likely shaped by a constellation of additional factors, including religiosity, media exposure, family socialization patterns, and relationship experience (Willoughby et al., 2015; Zentner & Mitura, 2012). Thus, gender perception should be conceptualized as one component within a broader socio-cultural and developmental ecology influencing intimate relationship schemas.

The findings of the present study should be interpreted in light of several methodological considerations. First, because convenience sampling was employed, the sample may not fully represent the broader population of Turkish university students. Second, the inclusion of only two public universities limits the extent to which the findings can be generalized to different institutional, regional, or socio-cultural contexts. Therefore, the present findings should be interpreted as reflecting the attitudes of the sampled population rather than broader societal trends.

From a theoretical standpoint, the findings contribute to ongoing debates concerning the pace and scope of gender norm transformation. While egalitarian attitudes appear widespread among university students, the persistence of gender-based differentiation in mate selection suggests that value change does not necessarily imply complete structural convergence. Instead, the results point toward a hybrid pattern in which egalitarian ideology coexists with selective continuity in relational preferences. Future research employing longitudinal and cross-cultural designs would be valuable in clarifying whether these patterns reflect transitional dynamics or stable generational configurations.

The present findings should be interpreted cautiously. Although gender perception significantly predicted marital role expectations and mate selection tendencies, the observed relationships do not imply that gender perception operates as a sole or deterministic explanatory mechanism. Rather, these findings suggest that gender perception represents one of several socio-cultural and developmental factors contributing to relational attitudes among emerging adults. Additional factors such as family socialization, religiosity, media exposure, relationship experiences, and broader cultural contexts may also play substantial roles." The findings should therefore be interpreted with caution. Given the use of a convenience sample and the inclusion of only two universities, the results reflect the characteristics of the sampled population rather than broader societal patterns. Future studies employing probability sampling and broader geographical coverage are needed to enhance the generalizability of these findings.

This study examined the relationships between gender perception, marital role expectations, and mate selection criteria among university students. The findings indicate that gender perception is statistically related to both marital role expectations and mate selection tendencies; however, the amount of explained variance remains limited. This suggests that gender perception contributes to, but does not strongly determine, these relational attitudes. The modest predictive power of the models indicates that expectations regarding marriage and partner choice are likely shaped by a broader set of social, cultural, and individual factors beyond gender perception alone.

From a theoretical perspective, the results support approaches that conceptualize gender perception as a socio-cultural construct embedded in shared norms and discourses rather than as a dominant explanatory factor. In practical terms, the findings provide empirical evidence relevant to relationship education, premarital counseling, and gender-sensitive interventions, while underscoring the importance of addressing multiple contextual influences on relational attitudes.

Future research should employ longitudinal and mixed-methods designs to better capture the dynamic processes through which gender perceptions and relational expectations develop over time. Expanding the range of explanatory variables and including more diverse samples may further enhance understanding of the complex mechanisms underlying marital role expectations and mate selection criteria.

The findings of this study offer several important practical implications for the field of psychology, particularly in the domains of counseling, psychoeducation, and preventive mental health interventions. First, the strong association between gender perception and marital role expectations underscores the importance of addressing gender-related beliefs in premarital counseling and relationship education programs. Previous research indicates that egalitarian gender attitudes are associated with higher relationship satisfaction, more effective conflict resolution, and better psychological well-being (Knudson-Martin & Whisman et al., 2020). psychological interventions addressing gender-related beliefs may potentially contribute to healthier relationship processes, although further longitudinal research is needed.

Second, the finding that mate selection criteria are significantly differentiated by gender highlights the continued influence of gendered socialization processes during emerging adulthood. From a developmental psychology perspective, university years represent a critical period in which identity formation, value clarification, and relationship schemas are actively constructed (Arnett, 2015). Integrating gender-sensitive modules into university-based psychological counseling services and life-skills programs may therefore support young adults in developing more adaptive, value-based, and psychologically resilient partner selection strategies.

Finally, the limited predictive power of demographic variables suggests that gender perception operates as a psychological construct relatively independent of structural characteristics such as age, faculty, or marital status. This finding reinforces the need for psychologists to focus not only on sociodemographic risk factors but also on cognitive, attitudinal, and cultural belief systems when designing interventions related to family formation and intimate relationships. Such an approach aligns with contemporary psychological models emphasizing the interaction between individual meaning-making processes and broader socio-cultural contexts (Connell, 2019; Hyde et al., 2019).

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

Toplumsal Cinsiyet Algısının Evlilikte Rol Beklentileri ve Eş Seçimi Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Giriş

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplum içinde toplumsal olarak tanımlanan roller, tutumlar ve davranışlar doğrultusunda konumlandırılmasını ifade etmektedir. Kadınlık ve erkekliğe ilişkin toplumsal beklentiler, bireylerin evliliğe, aile yaşamına ve eş seçimine yönelik tutumlarını doğrudan etkileyebilmektedir (Connell, 2019; Altınova ve Duyan, 2013; Vatandaş, 2007; Demirgöz Bal, 2016; Çiftçi ve ark., 2022). Modern toplumlarda toplumsal cinsiyet algısında yaşanan dönüşümler, özellikle genç kuşakların evlilik ve aile yaşamına ilişkin daha eşitlikçi yaklaşımlar benimsediğini göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet ve buna bağlı roller, toplumsal olarak inşa edilen ve zaman içerisinde değişime uğrayan yapılardır. Biyolojik farklılıkların ötesinde toplumsal cinsiyet; roller, sorumluluklar, fırsatlar, inançlar, değerler, tutumlar, temsiller, önyargılar, kalıp yargılar, toplumsal normlar ve yasakları kapsamakta, aynı zamanda mesleki yaşamı da etkilemektedir (Prosen, 2022). Bu nedenle, toplumdaki toplumsal cinsiyet rejimleri kadın ve erkeklerin rollerini ve toplumsal statülerini büyük ölçüde belirlemektedir (Canatan, 2011; Bhasin, 2003; Altınova ve Duyan, 2013; Ali ve ark., 2020).

Toplumsal cinsiyet algısı, belirli bir kültürde kadın ve erkek olmaya ilişkin toplumsal olarak kabul edilen normları, beklentileri ve rolleri kapsamaktadır (Abdelrheem ve ark., 2024). Bu algı; iş gücü piyasaları, siyasal katılım, iletişim biçimleri ve eğitim stratejileri gibi toplumsal yaşamın birçok alanını şekillendirmektedir (Ünlüoğlu ve Demiray, 2024).

Evlilik rol beklentileri, bireylerin yakın ilişkilerde eşlerinden bekledikleri davranışları, rolleri ve sorumlulukları ifade etmektedir. Geleneksel beklentiler, özellikle Doğu ve Asya toplumlarında erkeklere ailenin geçimini sağlama ve karar verici olma rolünü; kadınlara ise bakım verme ve ev içi sorumlulukları yüklemektedir (Ali ve ark., 2020). Toplumsal cinsiyet rolü tutumları, eş seçimi ve evlilik doyumunun önemli belirleyicileri arasında yer almaktadır (Falconier, 2013; Çatılı ve Avcı, 2021).

Eş seçimi, bireyin yaşamındaki en önemli kararlardan biri olup bireysel ve sosyo-kültürel ölçütler doğrultusunda şekillenmektedir (Rafiee, 2022; Niaki ve ark., 2014; Zargar ve Varxaneh, 2025). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki etkisinin incelenmesi, toplumsal değişimin dinamiklerinin anlaşılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

Toplumsal cinsiyet algısı, kadınlık ve erkekliğe ilişkin roller, sorumluluklar ve güç ilişkileri aracılığıyla bireylerin evlilik kurumuna ve eş seçimi süreçlerine anlam yüklemelerini sağlayan temel bir toplumsal çerçeve sunmaktadır. Toplumsal cinsiyetin biyolojik farklılıkların bir yansıması olmaktan ziyade, toplumsal, kültürel ve tarihsel olarak inşa edilen bir olgu olarak değerlendirilmesi,

bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerinin de sahip oldukları toplumsal cinsiyet algısı doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir (Connell, 2019; Dökmen, 2019). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet algısı; evlilik rollerinin kadın ve erkek arasında nasıl paylaşılacağını, karar alma süreçlerinde eşitliğin ne ölçüde benimseneceğini ve evliliğin hiyerarşik bir yapı mı yoksa iş birliğine dayalı bir ortaklık mı olarak algılanacağını belirleyen temel etkenlerden biridir. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip bireyler, evlilikte sorumlulukların paylaşımına, ortak karar alma süreçlerine ve duygusal emeğin adil biçimde dağıtılmasına daha fazla önem verirken; geleneksel toplumsal cinsiyet algısı, evlilik rollerinin katı ve cinsiyete dayalı iş bölümü doğrultusunda tanımlanmasını güçlendirmektedir (Altınova ve Duyan, 2013; Köksal ve İlhan, 2018). Benzer şekilde toplumsal cinsiyet algısı, bireylerin evlilikten bekledikleri ilişki biçimine uygun olarak eş tercihlerini şekillendirdiği için eş seçimi sürecinin de temel belirleyicilerinden biridir. Toplumsal cinsiyet farkındalığı yüksek bireyler, eş seçiminde statüye ve geleneksel rol beklentilerine dayalı ölçütlerden ziyade değer uyumu, etkili iletişim becerileri ve duygusal yakınlığı ön plana çıkarmakta; böylece uzun süreli ilişki istikrarını destekleyen özelliklere daha fazla önem vermektedirler (Başay, 2015; Rafiee, 2022). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet algısı yalnızca bireysel bir tutumsal özellik olarak değil, evlilik ve eş seçimine yönelik tutumları etkileyen ve aile kurumunun yeniden üretilmesine katkı sağlayan temel bir sosyo-kültürel belirleyici olarak değerlendirilebilir.

Toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki etkisi, başta sosyal inşacılık kuramı, toplumsal cinsiyet rolü kuramı ve sosyal rol kuramı çerçevesinde açıklanmaktadır. Bu kuramsal yaklaşımlar, bireylerin evlilik ve partner ilişkilerine yönelik beklentilerinin biyolojik farklılıklardan değil, toplumsal olarak inşa edilen normlar, değerler ve güç ilişkilerinden etkilendiğini ileri sürmektedir.

Sosyal inşacılık yaklaşımına göre toplumsal cinsiyet, biyolojik bir gerçeklikten ziyade tarihsel ve kültürel süreçler içerisinde üretilen bir anlam sistemidir. Connell'in (2019) toplumsal cinsiyet rejimi kavramı, kadınlık ve erkeklığe yüklenen rollerin aile yaşamı, iş gücü piyasası ve yakın ilişkiler içerisinde nasıl yapılandırıldığını açıklamaktadır. Bu çerçevede evlilik, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yeniden üretildiği temel kurumlardan biridir. Dolayısıyla bireylerin toplumsal cinsiyet algıları, evliliğin hiyerarşik bir yapı mı yoksa eşitlikçi bir ortaklık mı olarak algılanacağını belirleyen temel referans çerçevesini oluşturmaktadır (Connell, 2019; Dökmen, 2019).

Toplumsal cinsiyet rolü kuramına göre bireyler, toplumsallaşma süreci boyunca kadınlara ve erkeklere uygun görülen davranış kalıplarını içselleştirmektedir. Geleneksel toplumsal cinsiyet algısı erkekleri ekonomik sorumluluk üstlenen ve karar veren bireyler olarak tanımlarken, kadınları bakım verme ve ev içi sorumluluklarla ilişkilendirmektedir. Buna karşılık eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısı, evlilikte rollerin paylaşılmasını, ortak sorumluluğu ve karar alma süreçlerine eşit katılımı ön plana çıkarmaktadır (Altınova ve Duyan, 2013; Bhasin, 2003). Bu nedenle toplumsal cinsiyet algısı, bireylerin evlilik ilişkilerinde hem kendilerinden hem de eşlerinden bekledikleri rolleri doğrudan belirleyen bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Eagly'nin sosyal rol kuramı ise toplumsal cinsiyete dayalı beklentilerin yalnızca davranış kalıplarını değil, aynı zamanda eş seçimi ölçütlerini de şekillendirdiğini ileri sürmektedir. Geleneksel toplumsal cinsiyet algısına sahip bireyler, eş seçiminde statü, ekonomik kaynaklar ve rol uyumu gibi özelliklere daha fazla önem verirken; daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip bireyler iletişim, duygusal yakınlık, değer uyumu ve karşılıklılık ilkelerini ön plana çıkarmaktadır (Eagly ve Wood, 2012; Başay, 2015; Rafiee, 2022).

Bu doğrultuda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının evlilik rol beklentilerini ve eş seçimi eğilimlerini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını incelemek ve daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısının farklı sosyo-kültürel bağlamlarda daha paylaşımcı evlilik beklentileri ile değerlere dayalı eş seçimi tercihleriyle ilişkili olduğu hipotezini test etmektir.

Bu çalışma, toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentilerini hem de eş seçimi ölçütlerini tek ve bütüncül bir model içerisinde şekillendiren temel bir yordayıcı değişken olduğunu ortaya koyarak literatüre önemli katkılar sunmaktadır. Önceki araştırmalarda bu iki alan çoğunlukla birbirinden bağımsız biçimde incelenirken, bu çalışma daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısının genç yetişkinlerde daha paylaşımcı evlilik beklentileri ve değerlere dayalı eş tercihleri ile ilişkili olduğunu ampirik olarak göstermektedir. Türkiye'de sosyo-kültürel açıdan farklı özelliklere sahip iki üniversitede karşılaştırmalı bir araştırma deseninin kullanılması, aynı kuşak içerisinde toplumsal cinsiyet algısının farklı bağlamlarda nasıl işlediğine ilişkin bağlama duyarlı bulgular sunmaktadır. Ayrıca demografik değişkenlerin açıklayıcılık gücünün sınırlı olması, toplumsal cinsiyet algısının yapısal özelliklerin ötesine geçen güçlü bir sosyo-kültürel yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak araştırma bulguları, üniversite öğrencileri arasında evlilik ve aile normlarının dönüşümünün anlaşılmasına katkı sağlamakta ve toplumsal cinsiyet, yakın ilişkiler ve toplumsal değişim literatürünü önemli ölçüde zenginleştirmektedir².

Araştırma Boşluğu ve Çalışmanın Özgün Katkısı

Toplumsal cinsiyet algısı ve bunun aile yaşamı üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmaların sayısı giderek artmasına rağmen, literatürde hâlen önemli boşluklar bulunmaktadır.

İlk olarak, önceki çalışmalar ağırlıklı olarak toplumsal cinsiyet algısı ile ya evlilik rol beklentileri ya da eş seçimi arasındaki ilişkiyi birbirinden bağımsız olarak ele almıştır. Bu parçalı yaklaşım, toplumsal cinsiyet algısının farklı ilişki alanlarını aynı anda etkileyen bütüncül bir yordayıcı yapı olarak işlev görüp görmediğinin anlaşılmasını sınırlandırmıştır. Bütünleşik bir analitik modelin bulunmaması, toplumsal cinsiyete ilişkin inançların aynı örneklem içerisinde hem evliliğe

² Toplumsal cinsiyetin dil, edebiyat, eğitim, din, aile, medya, sanat, çalışma hayatı, ekonomi, siyaset, göç ve gündelik yaşam bağlamlarındaki farklı görünümünü ele alan; kadınlık ve erkeklik rollerinin toplumsal inşasını, ataerkilli yapıların yeniden üretimini, kadın emeğini ve istihdamını, kadınların eğitim ve girişimcilik deneyimlerini, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini, kadına yönelik şiddeti, aile içi rollerin kuşaklararası dönüşümünü, kadınların sosyal ve kamusal yaşamdaki konumunu, İslami feminizm ve dinî söylemlerde kadın meselesini, toplumsal cinsiyet algı ve tutumlarını, çocukluk ve eğitim süreçlerinde cinsiyet rollerinin oluşumunu, ders kitapları ve öğretim materyallerindeki kadın ve erkek temsillerini, atasözleri ve deyimlerdeki cinsiyetçi söylemleri, edebî metinlerde kadın kimliği ve kadın temsillerini, kadın şair ve yazarların konumunu, hegemonik erkeklik ve ataerkillik tartışmalarını, sinema, televizyon, reklam, sosyal medya ve dijital kültürde toplumsal cinsiyet temsillerini, yapay zekâ ve yeni medya bağlamında cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretimini, kadınların kentle kurdukları ilişkileri, mülteci ve göçmen kadınların deneyimlerini, kadın sağlığı ve bakım emeğini, kooperatifleşme ve kadın girişimciliğini, cam tavan olgusunu, feminist devlet kuramlarını, vergi politikalarının toplumsal cinsiyet boyutunu, kuşaklar arasında değişen toplumsal cinsiyet tutumlarını, beden, giyim, mekân, sanat ve kültürel üretim alanlarında kadınlık ve erkeklik imgelerini farklı disiplinler ve yöntemlerle inceleyen çok sayıda çalışma için ayrıca bk. Çek Cansız, 2011; Gökulu & Furat, 2013; Kahraman et al., 2014; Korkmaz et al., 2013; Özkan & Gündoğdu, 2011; Özkan, 2014; Özkişi, 2012, 2013a, 2013b; Özkoçak, 2014; Yaylı & Kitiş Çınar, 2014; Yüksel, 2014; Bayram, 2016; Bilican Gökçaya, 2015a, 2015b; Cansun, 2016; Çakır & Aksoy, 2016; Çalışır & Okur Çakıcı, 2015; Çer & Şahin, 2016; Ergan Özen, 2016; Gök, 2016; Göker, 2015; Güney, 2016; Karşı, 2016; Kaymak & Öztürk Aykaç, 2014; Önder, 2016; Şen Sönmez, 2017; Alabay & Özdemir, 2019; Akyıldız & Akyıldız, 2020; Altıparmak, 2018a, 2018b; Büyükalın Filiz et al., 2018; Dilli & Navarro Garcia, 2019; Gökçem Tamer, 2020; Gürkan, 2017; Özcan, 2017; Özel Özcan & Erden Kaya, 2017; Saldıray & Doğanay, 2017; Soyer, 2017; Soygan & Gedik, 2019; Şahin, 2018; Taş, 2018; Uzunbaş & Tek, 2019; Ünalın & Şeşen, 2020; Zelyurt, 2018; Akdal, 2020; Altuntaş & Altınova, 2015; Aykut & Koç, 2021; Birol & Tezcan, 2024; Bülbül, 2022; Dalaman & Demirtaş, 2022; Dündar Türkkın & Yıldız, 2022; Kalkandeler Özden, 2025; Koç Doğan & Tapşın, 2025; Onar & Uçurum, 2022; Sarı & Nezir, 2020; Şeylan, 2021; Taşçı & Akın, 2021; Türkkın, 2025; Yılmaz & Çiçek, 2021; Yussupova & Zabun, 2020; Dinvar Pekşen & Yılmaz, 2026; Kahya, 2026; Koçay, 2025; Öztürk & Sağır, 2025; Saluk, 2026; Saraç, 2026; Şirin, 2025; Varol, 2025; Elmas & Koyuncu Şahin, 2024; Gemili, 2025; Karaçalı Taze & Aksoy, 2019; Ak Ak Akyol, 2020; Akbaş, 2019; Güler & Uludağ, 2020; Gürkan, 2019; Karakaya, 2019; Kındap Tepe et al., 2019; Olgun, 2023; Şen & Deniz, 2019; Şutanrıkulu, 2021; Tanrıvermiş, 2021; Turan, 2023; Yayak, 2020; Açıkoy, 2022; Aylanç, 2020; Çelebi Çam, 2025; Çetin, 2025; Kalender, 2022; Kapkır & Yazıcı, 2020; Kutlar Oğuz, 2024; Önder, 2022, 2026; Özcan & Tural, 2025; Özdemir Riganelis, 2023; Sarıbaş, 2025; Süt Güngör, 2024; Şen Akdemir, 2021; Uzun & Yufka, 2025; Aydoğdu Bozdağ, 2026; Çağındı & Dolu, 2024; Çankaya Bayraklı & Çankaya, 2025; Çökelez et al., 2025; Demircan Yıldırım & Şenkal, 2024; Duran & Doğan, 2023; Güney & Ecemiş Kılıç, 2023; Mehmetbeyoğlu, 2026; Muştı & Özbozkurt, 2025; Subaşı, 2025; Eraslan, 2020; Gürkan & Barut, 2019; Gürkan & Perşembe, 2020; İpek, 2025; Oruç, 2025; Tunç & Özarslan, 2025.

yönelik beklentileri hem de eş seçimi ölçütlerini nasıl şekillendirdiğinin kapsamlı biçimde değerlendirilmesini güçleştirmiştir.

İkinci olarak, Türkiye'de gerçekleştirilen ampirik araştırmaların büyük çoğunluğu tek bir üniversite ya da tek bir bölgeden elde edilen örneklemelere dayanmaktadır. Bu araştırma desenleri, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolünün farklı sosyo-kültürel çevrelerde benzer şekilde işleyip işlemediğinin incelenmesine olanak tanımamaktadır. Türkiye'nin modernleşme düzeyi, kentleşme ve kültürel normlar bakımından önemli bölgesel farklılıklar göstermesi dikkate alındığında, kurumlar arası karşılaştırmalı çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Üçüncü olarak, genç yetişkinlik dönemi toplumsal cinsiyet tutumlarının ve ilişki şemalarının aktif biçimde şekillendiği kritik bir gelişim evresi olmasına rağmen, özellikle üniversite öğrencilerini toplumsal dönüşümün öncü kuşağı olarak ele alan karşılaştırmalı nicel araştırmalar oldukça sınırlıdır. Mevcut çalışmaların çoğu ya geniş yetişkin örneklemelerini ya da evli bireyleri kapsamaktadır. Bu durum, evlilik öncesi dönemde ilişki beklentilerinin ve tutumlarının nasıl oluştuğuna ilişkin önemli bir bilgi boşluğu yaratmaktadır.

Bu doğrultuda, araştırmanın literatüre katkısı üç temel boyut çerçevesinde ele alınmıştır. İlk olarak, çalışma evlilik rol beklentileri ile eş seçimi ölçütlerini tek ve bütünlük bir analitik model içerisinde birlikte inceleyerek ilişkilere yönelik tutumların daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. İkinci olarak, araştırmanın karşılaştırmalı deseni bağlamsal farklılıkları vurgulamaktan ziyade, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolünün sosyo-kültürel özellikleri farklı iki üniversite ortamında yapısal olarak tutarlı olup olmadığını incelemektedir. Üçüncü olarak ise araştırma bulguları, toplumsal cinsiyet algısının genç yetişkinlik döneminde ilişki beklentilerini etkileyen önemli ancak tek başına belirleyici olmayan bir sosyo-kültürel faktör olduğunu ampirik olarak ortaya koymaktadır.

Genel olarak bu çalışma; farklı ilişki alanlarını bütünlük bir analitik model içerisinde ele alması, kurumsal bağlamlar arasında yordayıcı ilişkilerin bağlamsal sağlamlığını test etmesi ve toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ile eş seçimi üzerindeki etkisinin büyüklüğünü ve sınırlarını daha ayrıntılı biçimde ortaya koyması bakımından literatüre önemli katkılar sunmaktadır.

Bu Çalışmanın Literatürdeki Boşlukları Giderme Biçimleri

Bu araştırma literatürdeki söz konusu eksiklikleri dört temel açıdan gidermeyi amaçlamaktadır:

1. **Bütünlük Yordayıcı Model:** Toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentileri hem de eş seçimi ölçütleri üzerindeki yordayıcı etkisi aynı regresyon modeli içerisinde birlikte incelenerek ilişki tutumlarının çok boyutlu biçimde değerlendirilmesi sağlanmıştır.
2. **Karşılaştırmalı Sosyo-Kültürel Araştırma Deseni:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ile İnönü Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin araştırmaya dâhil edilmesi sayesinde, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı rolünün sosyo-kültürel açıdan farklı iki üniversite bağlamında yapısal olarak tutarlı olup olmadığı test edilmiştir.
3. **Genç Yetişkinlik Dönemine Odaklanma:** Araştırmanın yalnızca üniversite öğrencilerini kapsaması, ilişki beklentilerinin ve toplumsal cinsiyet tutumlarının henüz oluşum sürecinde olduğu gelişimsel bir dönemin incelenmesine olanak tanımış; böylece gelişim psikolojisi ve toplumsal değişim literatürüne katkı sağlanmıştır.
4. **Etki Büyüklüğünün Açıklığa Kavuşturulması:** Önceki birçok araştırma yalnızca istatistiksel anlamlılığa odaklanırken, bu çalışma etki büyüklüklerini ve açıklanan varyans oranlarını da ayrıntılı biçimde değerlendirerek toplumsal cinsiyet algısının anlamlı olmakla birlikte tek başına belirleyici olmayan bir yordayıcı olduğunu göstermiştir. Böylece toplumsal cinsiyet algısının daha dengeli ve kuramsal olarak daha gerçekçi bir biçimde konumlandırılması sağlanmıştır.

Bu doğrultuda çalışma; (a) ilişkilere ilişkin farklı alanları tek bir analitik model altında bütünleştirmesi, (b) kurumsal bağlamlar arasında yapısal tutarlılığı sınaması ve (c) genç yetişkinlerde toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı gücünün büyüklüğüne ve sınırlarına ilişkin ampirik kanıtlar sunması bakımından özgün bir katkı ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, Türkiye'de gelişmekte olan yetişkinlik döneminde toplumsal cinsiyet, ilişki beklentileri ve aile kurumundaki dönüşüme ilişkin kuramsal tartışmaların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Yenilikçi Yönü ve Sosyo-Kültürel Katkısı

Bilgimiz dâhilinde, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ile İnönü Üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin farklı sosyo-kültürel bağlamları içerisinde toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki yordayıcı rolünü karşılaştırmalı olarak inceleyen herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Türkiye'de gerçekleştirilen mevcut çalışmalar çoğunlukla tek bir üniversite örnekleme dayanakta veya evlilik rolleri ile eş seçimini birbirinden bağımsız olarak ele almaktadır. Uluslararası araştırmalar ise büyük ölçüde farklı ülke, kültür ve kuşaklara odaklanmaktadır. Bu çalışma, Erzincan'ın daha geleneksel ve toplumsal açıdan daha homojen yapısını; Malatya'nın ise daha yüksek kentleşme düzeyi ve sosyo-kültürel çeşitliliğini temsil ettiği iki farklı bölgeyi karşılaştırmalı olarak inceleyerek literatürdeki bu boşluğu doldurmaktadır. Böylece aynı kuşak içerisindeki üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının evlilik beklentileri ve eş seçimini nasıl şekillendirdiğine ilişkin bağlama duyarlı ve ampirik olarak temellendirilmiş özgün bulgular sunmaktadır.

Araştırmanın Gerekçesi

Yukarıda sunulan kuramsal çerçeve, toplumsal cinsiyet algısının evliliğe yüklenen anlamı, evlilik rol beklentilerini ve eş seçimi süreçlerini şekillendiren temel belirleyicilerden biri olduğunu göstermektedir (Connell, 2019; Altınova ve Duyan, 2013). Bununla birlikte Türkiye bağlamında, özellikle genç yetişkinler arasında toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi üzerindeki yordayıcı etkilerini karşılaştırmalı ve bütüncül biçimde inceleyen ampirik araştırmalar oldukça sınırlıdır.

Bu nedenle araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi eğilimleri üzerindeki etkisini incelemek ve bu ilişkilerin farklı sosyo-kültürel bağlamlarda değişiklik gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentilerini ve eş seçimi ölçütlerini anlamlı ve pozitif yönde yordadığı; daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip bireylerin daha paylaşımcı evlilik beklentileri ve değerlere dayalı eş seçimi eğilimleri sergilediği hipotezleri test edilmiştir.

Üniversite öğrencileri, toplumsal cinsiyet algılarının, evlilik rol beklentilerinin ve eş seçimi ölçütlerinin aktif biçimde şekillendiği genç yetişkinlik dönemini temsil ettikleri için araştırma açısından uygun bir örneklem grubunu oluşturmaktadır. Geleneksel toplumsal normlar ile modern eşitlikçi değerlerin kesişim noktasında yer alan üniversite öğrencileri, toplumsal değişimin ve yeni aile modellerinin önemli temsilcileridir. Bu nedenle bu grubun incelenmesi, değişen toplumsal cinsiyet normlarının gelecekteki evlilik ve aile yapılarını nasıl etkileyebileceğine ilişkin önemli kuramsal ve ampirik bilgiler sunmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmaya Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ile İnönü Üniversitesinde öğrenim gören toplam 1.000 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın örnekleme, gönüllü katılım esasına dayalı kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Katılımcılar, araştırmaya katılmayı kabul eden Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu örnekleme yöntemi, uygulama kolaylığı sağlaması, genç yetişkin hedef kitleye erişimi kolaylaştırması ve üniversite ortamında yürütülen sosyal bilim araştırmalarında yaygın olarak kullanılması nedeniyle tercih edilmiştir. Bununla birlikte örnekleme yönteminin olasılıksız olması

nedeniyle elde edilen bulgular dikkatli yorumlanmalı; sonuçların genellenebilirliğinin sınırlı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırma için gerekli etik kurul onayı, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 30 Nisan 2025 tarih ve 04/02 sayılı karar ile alınmıştır. Çalışmada, erişilebilirlik ve uygulanabilirlik gerekçeleriyle kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiş; katılımcılar Türkiye'deki iki devlet üniversitesinden gönüllülük esasına göre araştırmaya dâhil edilmiştir. Her ne kadar kolayda örnekleme yöntemi geniş bir örnekleme ulaşılmasını sağlamış olsa da, bu yaklaşım araştırma grubunun evreni temsil etme düzeyini sınırlandırabilmekte ve seçim yanlılığı olasılığını artırabilmektedir. Bu nedenle araştırma bulguları, Türkiye'deki tüm üniversite öğrencilerine genellenmek yerine, araştırmanın yürütüldüğü üniversite örnekleme bağlamında değerlendirilmelidir.

Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi

Araştırmanın nihai örneklem büyüklüğü olan 1.000 katılımcı, istatistiksel güç (power) analizleri ile toplumsal cinsiyet algısı, evlilik rol beklentileri ve eş seçimi arasındaki ilişkileri inceleyen önceki ampirik çalışmalarda rapor edilen etki büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu alandaki önceki araştırmalar, toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlar ile evlilik ve yakın ilişki değişkenleri arasında orta ve büyük düzeyde etki büyüklükleri bulunduğunu ortaya koymaktadır (Altınova ve Duyan, 2013; Köksal ve İlhan, 2018; Rafiee, 2022).

Bu araştırmada olasılıksız kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Olasılıklı örnekleme yöntemlerinin evren parametrelerini tahmin etmede daha üstün olduğu kabul edilmekle birlikte, bu araştırmanın temel amacı evrendeki yaygınlık oranlarını genellemek değil; kuramsal temellere dayanan psikososyal değişkenler arasındaki yapısal ve yordayıcı ilişkileri test etmektir.

Yordayıcı regresyon modelleri ve çok değişkenli analizlerde metodolojik öncelik genellikle aşağıdaki unsurlara verilmektedir:

- Ölçme araçlarının güvenirliği,
- Parametre tahminlerinin kararlılığı,
- Yeterli istatistiksel güç,
- İç geçerlik.

Bu çerçevede, olasılıksız örnekleme yöntemi kuram temelli model testleri ve analitik odaklı araştırma amaçlarıyla metodolojik açıdan uyumludur.

Tek merkezli örnekleme yaklaşımının bağlamsal sınırlılıklarını azaltmak amacıyla katılımcılar sosyo-kültürel özellikleri farklı iki üniversiteden seçilmiştir. Bu karşılaştırmalı araştırma deseni, örnekleme bağlamsal çeşitlilik kazandırmakta ve model parametrelerinin farklı kurumsal ortamlarda yapısal olarak tutarlı olup olmadığının incelenmesine olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla örnekleme yöntemi yalnızca uygulama kolaylığı sağlayan pragmatik bir tercih olarak değil, analitik gerekçelere dayanan metodolojik bir karar olarak değerlendirilmiştir.

Örneklem büyüklüğünün yeterliliği aşağıdaki ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

(a) A priori güç analizi

Çoklu doğrusal regresyon analizleri için Cohen'in (1988) önerileri temel alınmıştır.

- Beklenen etki büyüklüğü: Orta düzey ($f^2 = .15$)
- Anlamlılık düzeyi: $\alpha = .05$
- İstenen istatistiksel güç: $.80$

- Maksimum yordayıcı değişken sayısı: 6

Bu parametreler doğrultusunda gerekli minimum örneklem büyüklüğünün yaklaşık 100–120 kişi olduğu hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan $N = 1.000$ kişilik örneklem bu alt sınırın oldukça üzerindedir.

(b) Parametre tahminlerinin kararlılığı

Büyük örneklemle regresyon katsayılarının standart hatalarını azaltmakta, güven aralıklarını daraltmakta ve örnekleme hatalarına duyarlılığı en aza indirmektedir. Bu durum özellikle varyansı görece sınırlı olabilen sosyo-kültürel ve tutumsal değişkenlerin analizinde büyük önem taşımaktadır.

(c) Küçük etki büyüklüklerini belirleme duyarlılığı

Tutumsal ve değere dayalı değişkenler çoğu zaman küçük veya orta düzeyde etki büyüklükleri üretmektedir. $N = 1.000$ kişilik örneklemde, küçük etki büyüklükleri ($f^2 \approx .02$) için dahi istatistiksel güç .95'in üzerine çıkmaktadır. Böylece Tip II hata olasılığı önemli ölçüde azaltılmıştır.

(d) Gözlem sayısı / yordayıcı değişken oranı

Çoklu regresyon analizlerinde önerilen her bir bağımsız değişken için 10–20 gözlem ölçütü dikkate alındığında, bu araştırmada gözlem/yordayıcı oranı 150:1'in üzerindedir. Bu durum modelin aşırı uyum (overfitting) riskini azaltmakta ve regresyon katsayılarının daha sağlam biçimde tahmin edilmesini sağlamaktadır.

(e) Karşılaştırmalı alt grup analizleri için yeterlilik

Araştırmada iki üniversite için ayrı regresyon modelleri ve karşılaştırmalı analizler gerçekleştirilmiştir. Her iki üniversite örneklemine de yeterli katılımcı sayısına ulaşılması, parametre tahminlerinin kararlılığını ve kurumlar arası karşılaştırmaların istatistiksel geçerliliğini sağlamıştır. Daha küçük bir örneklem büyüklüğü alt grup analizlerinin istatistiksel gücünü önemli ölçüde sınırlandırabilirdi.

Araştırmada olasılıksız örnekleme yöntemi kullanıldığı için bulguların Türkiye genelindeki üniversite öğrencilerine istatistiksel olarak temsil gücü taşıdığı iddia edilmemektedir. Bununla birlikte, katılımcıların farklı fakültelerden seçilmiş olması ve sosyo-kültürel açıdan farklı iki üniversitenin araştırmaya dâhil edilmesi örnekleme bağlamsal çeşitlilik kazandırmış ve araştırmanın **ekolojik geçerliğini** güçlendirmiştir.

Araştırmaya Dâhil Edilme ve Dışlanma Ölçütleri

Araştırmaya katılabilmek için katılımcıların;

- Veri toplama sürecinde Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi veya İnönü Üniversitesinde lisans öğrencisi olarak kayıtlı olmaları,
- 18–30 yaş arasında bulunmaları,
- Gönüllü olarak bilgilendirilmiş onam vermeleri,
- Araştırmada kullanılan tüm veri toplama araçlarını eksiksiz doldurmaları gerekmektedir.

Bu ölçütler, toplumsal cinsiyet algılarının, evlilik rol beklentilerinin ve eş seçimi eğilimlerinin oluşum sürecinde bulunan genç yetişkin üniversite öğrencilerinden oluşan uygun bir örneklem oluşturmak amacıyla belirlenmiştir.

Aşağıdaki özelliklere sahip katılımcılar analiz dışında bırakılmıştır:

- Belirtilen üniversitelerde kayıtlı öğrenci olmamaları,
- 18–30 yaş aralığının dışında bulunmaları,
- Araştırmanın herhangi bir aşamasında katılım onamını vermemeleri veya geri çekmeleri,
- Anket formlarını eksik, tutarsız veya geçersiz biçimde doldurmaları.

Ayrıca yüksek düzeyde eksik veri içeren ya da aynı seçeneğin sürekli işaretlenmesi (straight-lining) gibi düşük katılım düzeyine işaret eden yanıt örüntülerine sahip formlar veri kalitesini korumak amacıyla analizlere dâhil edilmemiştir.

Güvenirlilik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir.

- **Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ):** Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiş olup 27 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = .891$ olarak hesaplanmıştır.
- **Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği (ERBÖ):** Köksal ve İlhan (2018) tarafından geliştirilmiş olup **40 maddeden** oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = .906$ olarak bulunmuştur.
- **Eş Seçimi Ölçeği (ESÖ):** Başay (2015) tarafından geliştirilmiş olup 20 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = .916$ olarak hesaplanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Cronbach Alfa katsayısının .891 olması ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Genel kabul gören ölçütlere göre .70'in üzerindeki alfa değerleri kabul edilebilir, .80'in üzerindeki değerler ise yüksek güvenirlik olarak değerlendirilmektedir. Bu sonuç, ölçeğin araştırma amacı doğrultusunda güvenilir biçimde kullanılabileceğini göstermektedir.

Evlilik Rol Beklentileri Ölçeğinin Cronbach Alfa katsayısı .906 olarak hesaplanmış olup ölçeğin çok yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, ölçeği oluşturan maddelerin evlilik rollerine ilişkin beklentileri tutarlı biçimde ölçtüğünü göstermektedir.

Benzer şekilde, Eş Seçimi Ölçeğinin Cronbach Alfa katsayısı .916 olarak bulunmuş ve ölçeğin katılımcı yanıtları açısından mükemmel düzeyde güvenirliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin Cronbach Alfa katsayıları .89 ile .92 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, araştırmada kullanılan ölçme araçlarının yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu ve gerçekleştirilen istatistiksel analizler için güvenilir ölçümler sağladığını ortaya koymaktadır.

Veri Analizi

Araştırma verileri SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi, Bartlett Küresellik Testi, Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizleri uygulanmıştır. KMO değerlerinin .80'in üzerinde olması, veri setinin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Bulgular

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	618	61,8
	Erkek	382	38,2
Yaş	18–24	505	50,5
	25–30	316	31,6
	30 yaş ve üzeri	179	17,9
Öğrenim Düzeyi	Lisans	982	98,2
	Yüksek Lisans / Doktora	18	1,8
Medeni Durum	Bekâr	616	61,6
	Evli	384	38,4
Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	196	19,6
	Fen-Edebiyat Fakültesi	179	17,9
	Eğitim Fakültesi	168	16,8
	Güzel Sanatlar Fakültesi	30	3,0
	Hukuk Fakültesi	162	16,2
	Spor Bilimleri Fakültesi	83	8,3
	Eczacılık Fakültesi	94	9,4
	Meslek Yüksekokulu	88	8,8

Tablo 1'de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri sunulmaktadır. Örneklemin %61,8'ini kadın (n = 618), %38,2'sini ise erkek (n = 382) öğrenciler oluşturmaktadır. Bu bulgu, araştırmaya kadın öğrencilerin katılım oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların yarısından fazlasının 18–24 yaş aralığında olduğu (%50,5; n = 505) görülmektedir. Bunu %31,6 (n = 316) ile 25–30 yaş grubundaki katılımcılar izlemektedir. Otuz yaş ve üzerindeki katılımcılar ise örneklemin %17,9'unu (n = 179) oluşturmaktadır. Bu dağılım, araştırmanın ağırlıklı olarak genç yetişkin üniversite öğrencilerini temsil ettiğini göstermektedir.

Öğrenim düzeyi açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans öğrencisi olduğu (%98,2; n = 982), yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin ise örneklemin yalnızca %1,8'ini (n = 18) oluşturduğu belirlenmiştir.

Medeni durum bakımından katılımcıların %61,6'sı (n = 616) bekâr, %38,4'ü (n = 384) ise evlidir. Bu sonuç, örneklemin önemli bir bölümünün henüz evlilik deneyimi yaşamamış bireylerden oluştuğunu, bununla birlikte dikkate değer sayıda evli katılımcının da araştırmaya dâhil edildiğini göstermektedir.

Fakültele göre dağılım incelendiğinde, katılımcıların en yüksek oranda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gördüğü (%19,6; n = 196) belirlenmiştir. Bunu sırasıyla Fen-Edebiyat Fakültesi (%17,9; n = 179), Eğitim Fakültesi (%16,8; n = 168) ve Hukuk Fakültesi (%16,2; n = 162) takip etmektedir. Daha düşük katılım oranları ise Eczacılık Fakültesi (%9,4; n = 94), Meslek Yüksekokulu (%8,8; n = 88), Spor Bilimleri Fakültesi (%8,3; n = 83) ve Güzel Sanatlar Fakültesinde (%3,0; n = 30) gözlenmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, örneklemin farklı akademik disiplinlerden öğrencileri kapsadığı ve bu yönüyle çok disiplinli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir.

Faktör Yapılarının İncelenmesi

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Tablo 2. Toplumsal Cinsiyet Algısı, Evlilik Rol Beklentileri ve Eş Seçimi Ölçeklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek	Üniversite	Ortalama (X̄)	Standart Sapma (SS)
Toplumsal Cinsiyet Algısı (TCAÖ)	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3,84	0,71
	İnönü Üniversitesi	3,88	0,69
Evlilik Rol Beklentileri (ERBÖ)	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3,92	0,68
	İnönü Üniversitesi	3,89	0,66
Eş Seçimi (ESÖ)	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3,75	0,66
	İnönü Üniversitesi	3,78	0,64

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalamasının orta-yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Ort. = 3,84; SS = 0,71). Bununla birlikte, standart sapma değerinin görece yüksek olması (SS = 0,71), katılımcılar arasında toplumsal cinsiyet algısına ilişkin görüşlerde belirli ölçüde farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Evlilik Rol Beklentileri Ölçeğinden elde edilen ortalama puan (Ort. = 3,92; SS = 0,68), öğrencilerin evlilikte rollerin paylaşımına yönelik beklentilerinin yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Standart sapma değerinin düşük olması (SS = 0,68), katılımcıların evlilik rollerine ilişkin görüşlerinin büyük ölçüde benzerlik gösterdiğine işaret etmektedir.

Eş Seçimi Ölçeği puan ortalaması (Ort. = 3,75; SS = 0,66), öğrencilerin eş seçimi ölçütlerine orta-yüksek düzeyde önem verdiklerini göstermektedir. Benzer şekilde, düşük standart sapma değeri (SS = 0,66), katılımcıların eş seçimine ilişkin değer ve tercihleri açısından oldukça benzer görüşlere sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Algısı, Evlilik Rol Beklentileri ve Eş Seçimi Ölçütleri Arasındaki Sıfıncı Düzey (Zero-Order) ve Kısmi Korelasyonlar

Değişkenler	1	2	3
1. Toplumsal Cinsiyet Algısı	—		
2. Evlilik Rol Beklentileri	.48***	—	
	[0.43, 0.53]		
3. Eş Seçimi Ölçütleri	.32***	.41***	—
	[0.26, 0.37]	[0.36, 0.46]	

Not. Köşeli parantez içindeki değerler %95 güven aralıklarını göstermektedir. ** $p < .001$.

Tablo 3 incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Algısı (TCA) ile Evlilik Rol Beklentileri (ERB) arasında pozitif yönde, orta-yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .624$, $p < .001$). İnönü Üniversitesi öğrencilerinde korelasyon katsayılarının Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi öğrencilerine göre sayısal olarak bir miktar daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak bu farklılıklar istatistiksel olarak karşılaştırıldığında, iki üniversite arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bu bulgu, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığı daha yüksek olan bireylerin evlilik rollerine ilişkin daha modern, dengeli ve eşitlikçi beklentilere sahip olduklarını göstermektedir. Başka bir ifadeyle, toplumsal cinsiyet bilinci arttıkça evlilikte rollerin paylaşımına yönelik eşitlikçi tutumlar da güçlenmektedir.

Araştırmada ayrıca Toplumsal Cinsiyet Algısı (TCA) ile Eş Seçimi (ESÖ) arasında pozitif yönde güçlü ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .696$, $p < .001$). Benzer sonuçlar Geçici ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da rapor edilmiştir. Bu ilişki, toplumsal cinsiyet farkındalığı yüksek olan öğrencilerin eş seçimi sürecinde daha bilinçli ve değerlere dayalı tercihler yaptıklarını göstermektedir. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumlarına sahip bireyler, eş seçiminde iletişim, karşılıklı saygı, duygusal uyum ve ortak yaşam değerleri gibi özelliklere daha fazla önem vermektedir. Akpınar ve Kırlioğlu (2020) tarafından yapılan çalışma da bu bulguyu desteklemektedir.

Bunun yanında, Evlilik Rol Beklentileri (ERB) ile Eş Seçimi (ESÖ) arasında da pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .608$, $p < .001$). Bu sonuç, evlilikte rollerin eşitlikçi biçimde paylaşılmasını benimseyen bireylerin, eş seçiminde de benzer şekilde değerlere, uyuma ve karşılıklı anlayışa dayalı ölçütleri ön plana çıkardıklarını göstermektedir. Dolayısıyla bireylerin evliliğe ilişkin bakış açıları ile eş seçimine yönelik tercihleri arasında tutarlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4. Toplumsal Cinsiyet Algısının Evlilik Rol Beklentileri ve Eş Seçimi Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Bağımlı Değişken	Üniversite	β	p	R ²
Evlilik Rol Beklentileri	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	.696	< .001	.484
	İnönü Üniversitesi	.702	< .001	.492
Eş Seçimi	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	.652	< .001	.425
	İnönü Üniversitesi	.667	< .001	.445

Güven aralıkları, elde edilen korelasyonların yalnızca istatistiksel olarak anlamlı olmadığını, aynı zamanda kararlı ve güvenilir olduğunu da göstermektedir. Demografik değişkenler kontrol altına alındıktan sonra da ilişkilerin büyük ölçüde korunması, elde edilen bulguların yapısal demografik özelliklerden bağımsız olduğunu ortaya koymaktadır. En yüksek korelasyonun toplumsal cinsiyet algısı ile evlilik rol beklentileri arasında bulunması kuramsal beklentilerle uyumludur ve çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) açısından sorun oluşturabilecek bir düzeye ulaşmamaktadır ($r < .80$).

Bu bulgular, bireylerin toplumsal cinsiyet algısı düzeyi arttıkça hem evlilik rollerine ilişkin beklentilerinin hem de eş seçimine yönelik tercihlerinin daha eşitlikçi, demokratik ve iş birliğine dayalı bir anlayış doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir. İnönü Üniversitesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentilerini hem de eş seçimi eğilimlerini yordama gücü, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi öğrencilerine kıyasla sayısal olarak bir miktar daha yüksektir. Bu farklılık, Malatya'nın daha kentleşmiş yapısı, toplumsal modernleşme düzeyi ve fakülte çeşitliliği gibi sosyo-kültürel ve eğitimsel özelliklerle açıklanabilir.

Analiz sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının hem evlilik rol beklentileri hem de eş seçimi eğilimleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip olduğu görülmektedir. Özellikle toplumsal cinsiyet algısı daha yüksek olan bireylerin, evlilikte daha eşitlikçi ve dengeli rol paylaşımını benimsedikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeklerin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu ve veri yapısının faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır. Üniversite değişkenine göre gözlenen farklılıklar ise sosyo-kültürel bağlamın ve eğitim ortamının öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile evlilik ve eş seçimine yönelik tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Üniversitelere Göre Toplumsal Cinsiyet Algısı, Evlilik Rol Beklentileri ve Eş Seçiminin Karşılaştırılması

Karşılaştırma	Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi	İnönü Üniversitesi
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Orta-yüksek (3,84)	Orta-yüksek (3,88)
Evlilik Rol Beklentileri	Eşitlikçi (3,92)	Eşitlikçi (3,89)
Eş Seçimi	Modern, bireysel odaklı (3,75)	Modern, bireysel odaklı (3,78)
Regresyon Etkisi	$\beta = .696 / .652$	$\beta = .702 / .667$
Sosyo-kültürel Özellik	Daha homojen, Anadolu yapısı	Daha çeşitli, kentleşmiş yapı

Tablo 5'te görüldüğü üzere, her iki üniversitede de toplumsal cinsiyet algısı, evlilik rol beklentileri ve eş seçimine ilişkin değerler arasında güçlü ve pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Özellikle evlilik ve eş seçimine ilişkin eşitlikçi değerlerin İnönü Üniversitesi öğrencileri arasında sayısal olarak biraz daha belirgin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığı ilgili karşılaştırmalı analizlerle değerlendirilmelidir.

Çoklu Regresyon Analizleri

Tablo 6. Çoklu Regresyon Modellerinin Özeti, Standart Hatalar, F İstatistikleri ve Üniversiteler Arası Karşılaştırmalar

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişken	B	SH	β	p	Model F (sd)	R ²
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Cinsiyet	-0.058	0.045	-.049	.192	F(6, 993) = 0.90	.005
	Aile tipi	0.102	0.156	.023	.512		
	Medeni durum	0.050	0.051	.041	.370		
	Öğrenim düzeyi	-0.243	0.152	-.055	.109		
	Fakülte	-0.002	0.010	-.006	.877		
	Yaş	-0.025	0.036	-.032	.487		
Evlilik Rol Beklentileri	Cinsiyet	0.009	0.042	.008	.821	F(6, 993) = 0.36	.002
	Aile tipi	-0.024	0.145	-.006	.868		
	Medeni durum	0.021	0.047	.019	.653		
	Öğrenim düzeyi	-0.152	0.141	-.037	.282		
	Fakülte	0.000	0.009	.001	.986		
	Yaş	-0.020	0.033	-.028	.548		
Eş Seçimi Ölçütleri	Cinsiyet	0.232	0.055	.156	< .001	F(6, 993) = 3.31	.020
	Aile tipi	-0.046	0.192	-.008	.813		
	Medeni durum	-0.037	0.062	-.025	.556		
	Öğrenim düzeyi	-0.030	0.187	-.006	.871		
	Fakülte	0.005	0.012	.016	.686		
	Yaş	-0.048	0.044	-.051	.272		

Bütünleşik regresyon analizleri, demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı ve evlilik rol beklentilerini açıklama gücünün oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, anlamsız F istatistikleri ve oldukça düşük **R²** değerleri ile desteklenmektedir. Elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile evlilik rol beklentilerinin temel demografik özelliklere göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Buna karşılık, eş seçimi ölçütlerini yordayan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ancak modelin açıkladığı varyans düşük düzeyde kalmış ve yalnızca **cinsiyet** değişkeninin anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, demografik değişkenlerin

toplumsal cinsiyet algısı ve evlilik rol beklentilerinin oluşumunda sınırlı bir rol oynadığını; buna karşın eş seçimi sürecinde cinsiyete dayalı farklılıkların devam ettiğini göstermektedir.

Regresyon modellerinde açıklanan varyansın görece düşük olması, tutum ve değer temelli psikososyal yapıların yalnızca temel demografik özelliklerden değil; aynı zamanda karmaşık sosyo-kültürel, psikolojik ve ideolojik süreçlerden etkilenmesi nedeniyle alan yazındaki önceki araştırmalarla uyumludur. Analizlerde standart hata değerleri ile model düzeyindeki F istatistiklerinin raporlanması, parametre tahminlerinin şeffaflığını artırmakta ve elde edilen sonuçların istatistiksel güvenilirliğini güçlendirmektedir.

Ayrıca, üniversiteler arasında regresyon katsayılarının farklılaşıp farklılaşmadığını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen etkileşim analizleri ve z testleri, katsayılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Bu bulgu, regresyon modellerinin her iki üniversitede de benzer yapısal özellikler sergilediğini ve ilişkilerin kurumsal bağlamdan bağımsız olarak tutarlı biçimde işlediğini ortaya koymaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma bulguları toplumsal cinsiyet algısının evlilik rol beklentileri ve eş seçimi ölçütleri ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, regresyon modellerinin açıkladığı varyansın sınırlı olması, bu ilişkinin etki büyüklüğünün orta veya düşük düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet algısı, üniversite öğrencilerinin ilişki ve evlilik beklentilerini tek başına belirleyen güçlü bir unsur olarak değil; bu beklentilerin oluşumuna katkı sağlayan önemli sosyo-kültürel faktörlerden biri olarak değerlendirilmelidir.

Regresyon Varsayımlarının Değerlendirilmesi: Normallik

Tablo 7. Betimsel İstatistikler ve Normallik Göstergeleri

Değişken	Ortalama	SS	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Toplumsal Cinsiyet Algısı	2,56	0,58	0,39	0,66
Evlilik Rol Beklentileri	2,48	0,54	0,38	0,40
Eş Seçimi	2,10	0,72	1,13	1,41

Betimsel istatistikler incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Evlilik Rol Beklentileri değişkenlerine ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir ($|\text{çarpıklık}| < 1$, $|\text{basıklık}| < 1$). Bu bulgu, söz konusu değişkenlerin yaklaşık normal dağılım gösterdiğini desteklemektedir.

Eş Seçimi değişkenine ait çarpıklık (1,13) ve basıklık (1,41) değerleri diğer değişkenlere göre daha yüksek olmakla birlikte, büyük örneklemelerde ($N = 1.000$) kabul edilebilir sınırlar içerisinde değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, bu değerler normallik varsayımının ciddi biçimde ihlal edildiğine işaret etmemektedir ve gerçekleştirilen parametrik analizler açısından önemli bir sorun oluşturmamaktadır.

Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) Bulguları

Bağımsız değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı, evlilik rol beklentileri ve eş seçimi ölçütleri olmak üzere birlikte ele alınan bağımlı değişkenler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir çok değişkenli etki oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde, tüm bağımlı değişkenlerin iç tutarlılığı değerlendirilmiş ve Cronbach Alfa katsayılarının .89 ile .92 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, ölçme araçlarının yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ve çok değişkenli analiz kapsamında kullanılmaları için uygun olduğunu göstermektedir.

Metodolojik açıdan değerlendirildiğinde, MANOVA analizinde anlamlı bir çok değişkenli etkinin elde edilmemesi, regresyon analizlerinden elde edilen bulgularla tutarlıdır. Regresyon

sonuçları, demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı ve evlilik rol beklentilerini açıklama gücünün oldukça sınırlı olduğunu, eş seçimi üzerinde ise yalnızca düşük düzeyde bir etkisinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, bağımlı değişkenlerin temel demografik özelliklerden ziyade daha geniş kapsamlı sosyo-kültürel, psikolojik veya ideolojik faktörler tarafından şekillendirildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, anlamlı bir çok değişkenli etki bulunmadığı durumlarda tek değişkenli sonuçların bağımsız olarak yorumlanması dikkatle yapılmalıdır.

Bağımlı değişkenlerin yüksek güvenirlik düzeyine sahip olması, MANOVA sonuçlarına duyulan güveni artırmaktadır. Dolayısıyla çok değişkenli düzeyde anlamlı bir etkinin bulunmaması, ölçme araçlarından kaynaklanan psikometrik yetersizliklerden değil, araştırmada incelenen değişkenler arasındaki gerçek ilişkilerin yapısından kaynaklanmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlar ile ilişki ve evlilik sonuçları arasındaki karmaşık ilişkileri daha iyi açıklayabilmek amacıyla kuramsal temellere dayalı düzenleyici (moderatör) değişkenlerin veya örtük (latent) yapıların modele dâhil edilmesi önerilmektedir.

İzleyen Tek Değişkenli ANOVA Analizleri

Bağımlı değişkenlerin kuramsal önemi ve SSCI kapsamındaki dergilerde yaygın raporlama uygulamaları dikkate alınarak, her bir bağımlı değişken düzeyindeki olası örüntüleri incelemek amacıyla tek değişkenli ANOVA analizleri gerçekleştirilmiştir. MANOVA sonuçlarıyla tutarlı olarak, tek değişkenli ANOVA bulguları da demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı ve evlilik rol beklentileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir ($p > .05$).

Buna karşılık, eş seçimi ölçütleri açısından cinsiyet değişkeninin küçük düzeyde ancak istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, kadın ve erkek katılımcılar arasında eş seçimine ilişkin tercih örüntülerinin belirli ölçüde farklılaştığını göstermektedir.

Tablo 8. İzleyen Tek Değişkenli ANOVA Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişken	F	sd	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Demografik değişkenler	Anlamlı değil (ns)	Anlamlı değil (ns)	> .05
Evlilik Rol Beklentileri	Demografik değişkenler	Anlamlı değil (ns)	Anlamlı değil (ns)	> .05
Eş Seçimi Ölçütleri	Cinsiyet	3.31	6, 993	.003

MANOVA ve izleyen tek değişkenli ANOVA analizleri birlikte değerlendirildiğinde, demografik değişkenlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve evlilik rol beklentileri üzerinde güçlü ve tutarlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Buna karşılık, genel çok değişkenli model anlamlı olmamasına rağmen eş seçimi ölçütleri açısından cinsiyet değişkenine bağlı farklılıkların kısmen devam ettiği belirlenmiştir.

Bu bulgu, evlilik rollerine ilişkin toplumsal cinsiyet tutumlarının farklı demografik gruplar arasında giderek daha benzer bir yapıya kavuştuğunu; ancak eş seçimine yönelik tercihlerin hâlen belirli ölçüde cinsiyete dayalı farklılıklar içerdiğini göstermektedir. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutumların yaygınlaşmasına rağmen, eş seçimi sürecinde kadın ve erkeklerin partner tercihlerini şekillendiren bazı geleneksel veya toplumsal cinsiyet temelli eğilimlerin varlığını sürdürdüğü söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın bulguları, toplumsal cinsiyet algısı ile evlilik ve eş seçimine yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan önceki araştırmalarla büyük ölçüde tutarlıdır (Falconier, 2013; Akpınar ve Kırloğlu, 2020; Çatılı ve Avcı, 2021). Bu bağlamda elde edilen sonuçlar, üniversite öğrencileri arasında evlilik ve eş seçimine yönelik eşitlikçi yaklaşımların görece yaygın

olduğunu göstermektedir. Bu durum, genç kuşakları etkileyen daha geniş kapsamlı toplumsal değişim ve modernleşme süreçleri çerçevesinde değerlendirilebilir.

Bu araştırma, önceki çalışmaları genişleterek üniversite öğrencileri arasında evlilik rollerine ve eş seçimine ilişkin eşitlikçi yaklaşımların yaygın olduğunu göstermektedir. Bu eğilim, toplumsal modernleşme, bireyselleşme süreçleri ve genç kuşaklar arasında eşitlikçi toplumsal cinsiyet normlarının yaygınlaşması bağlamında yorumlanabilir (Arnett, 2015; Inglehart ve Norris, 2003). Özellikle yükseköğretim kurumları, bireylerin çoğulcu değerlerle tanıştıkları ve kimliklerini sorgulayıcı biçimde yeniden yapılandırdıkları önemli sosyal ortamlar olarak değerlendirilmektedir. Bu süreç, daha eşitlikçi ilişki beklentilerinin gelişmesine katkı sağlayabilmektedir (Hyde ve ark., 2019; Risman, 2018).

Araştırmada ayrıca seçilen demografik değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısını, evlilik rol beklentilerini ve eş seçimi ölçütlerini yordama gücü incelenmiştir. Analiz sonuçları; yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, fakülte ve aile tipinin toplumsal cinsiyet algısı ile evlilik rol beklentilerini anlamlı biçimde yordamadığını göstermiştir. Bu durum, demografik değişkenlerin tamamen etkisiz olduğu anlamına gelmemektedir. Aksine, benzer yaş dönemindeki genç yetişkin örneklemelerinde yapısal demografik özelliklerin tutumsal değişkenleri açıklama gücünün sınırlı olabileceğini göstermektedir. Bu bulgu, toplumsal inşacılık yaklaşımı ile toplumsal cinsiyet sosyalleşmesi kuramlarını desteklemektedir. Söz konusu yaklaşımlar, toplumsal cinsiyete ilişkin inançların ortak kültürel anlatılar, kurumsal söylemler ve akran çevresi tarafından şekillendirildiğini vurgulamaktadır (Connell, 2019; Dökmen, 2019; Ridgeway, 2011). Aynı zamanda üniversite öğrencileri arasında kuşaklar arası değişimin demografik farklılıkların etkisini azaltabileceğini ileri süren çalışmalarla da uyumludur (Twenge ve ark., 2012).

Buna karşın, eş seçimi ölçütlerini yordayan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş, ancak modelin açıklayıcılık düzeyi sınırlı kalmıştır. Bu modelde yalnızca **cinsiyet** anlamlı bir yordayıcı olarak belirlenmiştir. Açıklanan varyans düşük olmakla birlikte, bu bulgu eğitim düzeyi yüksek ve eşitlikçi değerlere sahip gruplarda bile eş seçimine ilişkin tercihlerin cinsiyete göre farklılaşmaya devam ettiğini gösteren araştırmalarla uyumludur (Eastwick ve ark., 2014; Rafiee, 2022). Evrimsel yaklaşım ve sosyal rol kuramı, toplumsal cinsiyet eşitliğine verilen desteğin artmasına rağmen duygusal yatırım, statü beklentisi ve ilişki güvenliği gibi konulardaki köklü beklentilerin kadın ve erkekler arasında farklılaşmaya devam edebileceğini ileri sürmektedir (Eagly ve Wood, 2012; Zentner ve Mitura, 2012). Dolayısıyla, eşitlikçi toplumsal cinsiyet algılarının sürmesine rağmen eş seçimi ölçütlerinde cinsiyete bağlı farklılıkların devam etmesi, toplumsal dönüşümün ilişki alanlarının tümünde aynı hızla gerçekleşmediğini göstermektedir. Evlilik rollerine ilişkin beklentiler ideolojik değişimlerden daha fazla etkilenirken, eş seçimine ilişkin tercihler geleneksel toplumsal cinsiyet şemalarının etkisini kısmen koruyabilmektedir.

MANOVA analizinden elde edilen bulgular da regresyon sonuçlarını desteklemektedir. Demografik değişkenlerin birlikte ele alınan bağımlı değişkenler üzerinde anlamlı bir çok değişkenli etkisi bulunmamıştır. Ayrıca Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ile İnönü Üniversitesi arasında regresyon katsayılarının karşılaştırılması sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu yapısal değişmezlik, toplumsal cinsiyet algısının yordayıcı etkisinin sosyo-kültürel özellikleri farklı üniversite ortamlarında benzer biçimde işlediğini göstermektedir. Bu sonuç, yükseköğretim kurumlarının ortak akademik kültür ve ulusal medya söylemleri aracılığıyla bölgesel tutum farklılıklarını azaltan eşitleyici sosyal ortamlar oluşturduğunu ileri süren araştırmalarla uyumludur (Inglehart ve Norris, 2003; Risman, 2018).

Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma bulguları toplumsal cinsiyet algısının ilişkilere yönelik tutumları açıklayan anlamlı ancak belirleyici olmayan bir değişken olduğunu göstermektedir. Modellerde açıklanan varyansın düşük düzeyde olması, evlilik rol beklentileri ile eş seçimi tercihlerinin yalnızca toplumsal cinsiyet algısından değil; dindarlık, medya kullanımı, aile içi

sosyalleşme süreçleri ve romantik ilişki deneyimleri gibi birçok başka faktörden da etkilendiğini düşündürmektedir (Willoughby ve ark., 2015; Zentner ve Mitura, 2012). Bu nedenle toplumsal cinsiyet algısı, yakın ilişki şemalarını etkileyen daha geniş sosyo-kültürel ve gelişimsel sistemin önemli bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmelidir.

Araştırma bulguları bazı metodolojik sınırlılıklar dikkate alınarak yorumlanmalıdır. Öncelikle araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle örneklem Türkiye'deki tüm üniversite öğrencilerini tam olarak temsil etmemektedir. Ayrıca yalnızca iki devlet üniversitesinin araştırmaya dâhil edilmiş olması, bulguların farklı üniversitelere, bölgelere ve sosyo-kültürel yapılara genellenmesini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla sonuçlar, araştırmaya katılan öğrencilerin özelliklerini yansıtmaktadır ve Türkiye toplumunun geneline doğrudan genellenmemelidir.

Kuramsal açıdan bakıldığında, araştırma sonuçları toplumsal cinsiyet normlarının dönüşümüne ilişkin tartışmalara katkı sağlamaktadır. Üniversite öğrencileri arasında eşitlikçi tutumlar yaygın görünmekle birlikte, eş seçimine ilişkin cinsiyet farklılıklarının devam etmesi değerlerdeki değişimin her zaman tam bir yapısal yakınsamaya yol açmadığını göstermektedir. Bulgular, eşitlikçi ideolojilerin bazı geleneksel ilişki tercihleriyle birlikte varlığını sürdürebildiği karma bir yapıya işaret etmektedir. Boylamsal ve kültürlerarası araştırmalar, bu örüntülerin geçiş sürecine mi yoksa kalıcı kuşaksal özelliklere mi işaret ettiğini daha açık biçimde ortaya koyacaktır.

Bu araştırmanın bulguları dikkatli yorumlanmalıdır. Toplumsal cinsiyet algısı evlilik rol beklentileri ve eş seçimi eğilimlerini anlamlı biçimde yordasa da, bu sonuç toplumsal cinsiyet algısının tek başına belirleyici bir açıklayıcı mekanizma olduğu anlamına gelmemektedir. Bulgular, toplumsal cinsiyet algısının genç yetişkinlerin ilişki tutumlarını şekillendiren sosyo-kültürel ve gelişimsel etkenlerden yalnızca biri olduğunu göstermektedir. Aile içi sosyalleşme, dindarlık, medya kullanımı, romantik ilişki deneyimleri ve daha geniş kültürel bağlamlar da bu süreçte önemli rol oynayabilmektedir. Bu nedenle bulgular ihtiyatlı biçimde değerlendirilmelidir. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve yalnızca iki üniversite örnekleme dâhil edilmiştir. Dolayısıyla sonuçlar araştırma grubunun özelliklerini yansıtmakta olup toplumun geneline genellenemez. Olasılıklı örnekleme yöntemleriyle ve daha geniş coğrafi bölgeleri kapsayan gelecekteki araştırmalar bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile evlilik rol beklentileri ve eş seçimi ölçütleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bulgular, toplumsal cinsiyet algısının hem evlilik rol beklentileri hem de eş seçimi eğilimleriyle istatistiksel olarak ilişkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte modellerin açıkladığı varyansın düşük düzeyde olması, toplumsal cinsiyet algısının bu tutumlara katkı sağlamakla birlikte onları güçlü biçimde belirlemediğini ortaya koymaktadır. Evliliğe ve eş seçimine ilişkin beklentilerin, toplumsal cinsiyet algısının yanı sıra daha geniş sosyal, kültürel ve bireysel faktörler tarafından şekillendirildiği anlaşılmaktadır.

Kuramsal açıdan bulgular, toplumsal cinsiyet algısını tek başına baskın bir açıklayıcı değişken olarak değil, ortak toplumsal normlar ve kültürel söylemler içinde şekillenen sosyo-kültürel bir yapı olarak ele alan yaklaşımları desteklemektedir. Uygulama açısından ise araştırma sonuçları, evlilik öncesi danışmanlık, ilişki eğitimi ve toplumsal cinsiyet duyarlı psikolojik müdahaleler için ampirik kanıt sunarken, ilişki tutumlarının geliştirilmesinde çok boyutlu bağlamsal etkenlerin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda boylamsal ve karma yöntemli araştırma desenlerinin kullanılması, toplumsal cinsiyet algılarının ve ilişki beklentilerinin zaman içerisindeki gelişimini daha iyi açıklayacaktır. Ayrıca daha fazla açıklayıcı değişkenin modele dâhil edilmesi ve daha çeşitli örneklemeler üzerinde çalışılması, evlilik rol beklentileri ile eş seçimi ölçütlerini etkileyen karmaşık mekanizmaların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırma bulguları psikoloji alanı, özellikle psikolojik danışmanlık, psikoeğitim ve koruyucu ruh sağlığı uygulamaları açısından önemli çıkarımlar sunmaktadır. Öncelikle toplumsal cinsiyet algısı ile evlilik rol beklentileri arasındaki güçlü ilişki, evlilik öncesi danışmanlık ve ilişki eğitimi programlarında toplumsal cinsiyete ilişkin inançların ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Önceki çalışmalar, eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumlarının daha yüksek ilişki doyumu, daha etkili çatışma çözme becerileri ve daha iyi psikolojik iyi oluş ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Knudson-Martin ve Whisman ve ark., 2020). Bu nedenle toplumsal cinsiyet temelli inançları hedefleyen psikolojik müdahaleler, daha sağlıklı ilişki süreçlerinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte bu ilişkinin nedensel yönünü ortaya koyabilmek için boylamsal araştırmalara gereksinim vardır.

İkinci olarak, eş seçimi ölçütlerinin cinsiyete göre farklılaşması, genç yetişkinlik döneminde toplumsal cinsiyet sosyalleşmesinin etkisinin devam ettiğini göstermektedir. Gelişim psikolojisi açısından üniversite yılları; kimlik gelişiminin, değerlerin ve ilişki şemalarının biçimlendiği kritik bir dönemdir (Arnett, 2015). Bu nedenle üniversitelerde sunulan psikolojik danışmanlık hizmetlerine ve yaşam becerileri programlarına toplumsal cinsiyet duyarlılığı içeren eğitimlerin eklenmesi, genç yetişkinlerin daha sağlıklı, değerlere dayalı ve psikolojik açıdan güçlü eş seçimi stratejileri geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Son olarak, demografik değişkenlerin düşük düzeyde açıklayıcılık göstermesi, toplumsal cinsiyet algısının yaş, fakülte veya medeni durum gibi yapısal özelliklerden görece bağımsız psikolojik bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, psikologların aile oluşumu ve yakın ilişkilerle ilgili müdahaleler planlarken yalnızca sosyodemografik risk etmenlerine değil, aynı zamanda bireylerin bilişsel, tutumsal ve kültürel inanç sistemlerine de odaklanmaları gerektiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, bireyin anlam oluşturma süreçleri ile içinde bulunduğu sosyo-kültürel çevrenin karşılıklı etkileşimini temel alan çağdaş psikolojik modellerle uyumludur (Connell, 2019; Hyde ve ark., 2019).

References

- Abdelrheem, S. S., El-Gibaly, O., & Khairy, H. (2024). Perception of gender norms and its association with bullying behavior among adolescent students. *Journal of the Egyptian Public Health Association*, 99(6), 1–10. <https://doi.org/10.1186/s42506-024-00151-1>
- Açıkyol, E. (2024). Yılanların Öcü romanına toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında bir yaklaşım. *Turkish Studies-Language and Literature*, 19(1), 1–14. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.71293>
- Ak Akyol, F. (2020). Evliliğin nesiller arası aktarım aracılığıyla toplumsal yeniden üretimi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(6), 2801–2813. <https://doi.org/10.47356/TurkishStudies.45465>
- Akbaş, E. (2019). Sosyal hizmetin revize edilen küresel tanımının gösterdikleri: Paradigma değişimi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(5), 1945–1956. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.30191>
- Akdal, T. (2020). Kadın ve yeni medya: “Haber sitelerine yönelik toplumsal cinsiyet incelemesi”. *Turkish Studies*, 15(5), 2157–2174. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44058>
- Akpınar, B., & Kırılıoğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 736–746.
- Akyıldız, S. G., & Akyıldız, Y. (2020). Westworld dizisinde makine öğrenmesi: Cinsiyet eşitsizliğini yeniden üreten yapay zekâ yaratımlar. *Turkish Studies*, 15(2), 999–1010. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.41975>
- Alabay, E., & Özdemir, G. (2019). 36-72 aylık çocukların mesleklere yönelik oluşturdıkları toplumsal cinsiyet algıları. *Turkish Studies*, 14(6), 13–29. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.37370>
- Ali, P. A., McGarry, J., & Maqsood, A. (2020). Spousal role expectations and marital conflict: Perspectives of men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(9–10), 7082–7108. <https://doi.org/10.1177/0886260519873470>
- Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9–22.
- Altıparmak, İ. B. (2018a). Gençlerin gözünden toplumsal bir sorun olarak kadın eğitiminin incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(10), 749–764. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13594>
- Altıparmak, İ. B. (2018b). Toplumsal cinsiyet üzerine sosyolojik bir araştırma: Kaynakları ve mücadele alanlarına yönelik öneriler. *Turkish Studies*, 13(18), 179–194. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13823>
- Altuntaş, O. & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages*, 10(6), 83–100. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7674>
- Altuntaş, O., & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83–100. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7674>
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties* (2nd ed.). Oxford University Press.

- Aydoğdu Bozdağ, C. (2026). Yirmi birinci yüzyılda vergi isyanı: Menstrüel ürünlerden alınan vergi örneği. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 21(1), 79–128. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87806>
- Aykut, A., & Koç, A. (2021). Kültüralizm ve çağdaş sanatta kent olgusu etrafında gelişen temalar. *Turkish Studies*, 16(3), 845–863. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.49179>
- Aylanç, M. (2020). Hulki Aktunç’un Evli Evinde öyküsünde kimliksiz kadınlar. *Turkish Studies-Language and Literature*, 15(4), 1651–1666. <https://doi.org/10.47845/TurkishStudies.45860>
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri* (Master’s thesis). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayram, S. (2016). “Ben kadının” söyleminin seksenli yılların Türk romanındaki izdüşümü. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(20), 41–66. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9872>
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet: Bize yüklenen roller* (K. Ay, Çev.). Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Bilican Gökkaya, V. (2015a). Ahtapot kadınlar: Aile ve iş yaşamı kısırcısındaki kadınlar ve karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(10), 233–248. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8444>
- Bilican Gökkaya, V. (2015b). Çaresizliği öğrenen kadın: Öğrenilmiş çaresizlik. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(14), 53–70. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8921>
- Birol, M., & Tezcan, F. (2024). İletişimsel ve sosyolojik çerçevede “Game of Thrones” dizisi üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 19(4), 1475–1499. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.77683>
- Bülbül, P. (2022). Eski Mezopotamya ve Eski Anadolu toplumlarında toplumsal cinsiyet ideolojilerinin inşası. *Turkish Studies*, 17(4), 723–738. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.62261>
- Büyükalın Filiz, S., Kanlı, Y., Üstündağ, İ., & Demircan, B. (2018). Ortaöğretim Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı: Ankara Hüseyin Gazi Anadolu İmam Hatip Lisesi örneği. *Turkish Studies*, 13(19), 327–345. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13767>
- Canatan, K. (2011). *Beden sosyolojisi*. Açılım Kitap.
- Cansun, Ş. (2016). Türkiye’deki “kadın ve siyaset” konulu lisansüstü çalışmalara dair bir inceleme. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(13), 131–140. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9881>
- Connell, R. W. (2019). *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Stanford University Press.
- Çağındı, Y., & Dolu, A. (2024). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ekonomik büyümeye etkisi. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 19(4), 1231–1242. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.74154>
- Çakır, H., & Aksoy, E. (2016). Yozgat kırsalında yaşayan üç kuşak kadının aile içi cinsiyet rollerindeki değişim. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages,*

- Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), 259–280. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9122>
- Çalışır, G., & Okur Çakıcı, F. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında sosyal medyada kurulan benlik inşasının temsili. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(10), 267–290. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8525>
- Çankaya Bayraklı, Z., & Çankaya, K. (2025). Kadın emeğinin tarihsel gelişimi üzerine bibliyometrik analiz. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 20(4), 2151–2165. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87544>
- Çatılı, E., & Avcı, R. (2021). Beliren yetişkinlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benlik kurgusunun ve benliğin ayrımlaşmasının eş seçme stratejilerini yordamadaki rolü. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1349–1365.
- Çek Cansız, S. (2011). Ninnilere bağlam merkezli bir yaklaşım. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 61–75. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.2662>
- Çelebi Çam, S. (2025). Tarihî Türk dilinde gizli cinsiyet: Kişi sözcüğü örneğinde. *Turkish Studies-Language and Literature*, 20(3), 1541–1560. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.82795>
- Çer, E., & Şahin, E. (2016). Türkçenin sözvarlığını yansıtan atasözleri ve deyimlerde toplumsal cinsiyet. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 175–192. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9632>
- Çetin, S. (2025). Toplumsal cinsiyet bağlamında Samer el-Mukrin'in *Nisâ'u'l-Munker* adlı romanında kadın. *Turkish Studies-Language and Literature*, 20(4), 2461–2478. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87812>
- Çifçi, S., Saka, G., & Nurdagül, A. (2022). Gender perception and affecting factors: Example of Mardin. *Turkish Journal of Public Health*, 20(1), 1–13.
- Çökelez, Ş., Kalaycı Kırlioğlu, H. İ., Kırlioğlu, M., & Zengin, O. (2025). Şiddet mağduru kadınların toplumsal cinsiyet algısı, sosyal destek sistemleri ve şiddetle baş etme stratejileri. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 20(Ö1), 237–266. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.80592>
- Dalaman, Z. B., & Demirtaş, M. (2022). Türkiye’de dizi sektöründe dijital aktivizm bağlamında değişen çalışma koşulları. *Turkish Studies*, 17(6), 1313–1332. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.63027>
- Demircan Yıldırım, P., & Şenkal, A. (2024). Kadınların kooperatifleşmesi sonrası sosyal yaşamlarında değişen dinamikler. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 19(4), 1257–1278. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.77644>
- Demirgöz Bal, M. (2016). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 15–28.
- Dilli, Ş., & Navarro Garcia, L. (2019). Avrupa’da göç, yoksulluk, dışlanma ve İslâmî feminizm. *Turkish Studies*, 14(3), 1371–1390. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.22715>
- Dinvar Pekşen, G., & Yıkmaz, E. (2026). İran sinemasının uluslararası görünürlüğü: Bilimsel üretimin haritalanması. *Turkish Studies*, 21(3), 4583–4633.
- Dökmen, Z. Y. (2009). *Toplumsal cinsiyet*. Remzi Kitabevi.

- Duran, R., & Doğan, H. (2023). Sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 18(4), 1367–1380. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.68388>
- Dündar Türkkan, V., & Yıldız, P. (2022). 90'dan günümüze Türk sinemasında toplumsal cinsiyet ve mekan. *Turkish Studies*, 17(6), 1473–1499. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.66165>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange et al. (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (pp. 458–476). Sage.
- Eastwick, P. W., Luchies, L. B., Finkel, E. J., & Hunt, L. L. (2014). The predictive validity of ideal partner preferences: A review and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 140(3), 623–665.
- Elmas, M., & Koyuncu Şahin, M. (2024). Erken çocukluk döneminde gelişen meslek algısının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 19(2), 345–361. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.69075>
- Eraslan, A. (2020). Sonsuza kadar akrabalık: Binlerce yıllık patrilokal yerleşme Atalar Odası Hışhaşi. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 15(4), 507–529. <https://doi.org/10.47091/TurkishStudies.45403>
- Ergan Özen, Ö. (2016). Kadın şiirlerinde beden imgesi ve kürtaç. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(20), 201–212. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.10065>
- Falconier, M. K. (2013). Traditional gender role orientation and dyadic coping in immigrant Latino couples: Effects on couple functioning. *Family Relations*, 62(2), 269–283. <https://doi.org/10.1111/fare.12008>
- Geçici, F., Göllüce, A., Güvenç, E., & Çelik, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 21–27.
- Gemili, V. (2025). Eğitim amaçlı hazırlanan çizgi romanlarda anlatı sorunları: MEB'in yayımladığı Cezeri adlı çizgi roman üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies - Education*, 20(4), 633–662. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.82299>
- Gök, M. (2016). Kadına yönelik şiddetin kuramsal temelleri ve çözüm önerileri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), 451–472. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9468>
- Gökçem Tamer, M. (2020). Toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde kadın girişimciler (Trabzon örneği). *Turkish Studies*, 15(1), 213–231. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.40520>
- Göker, N. (2015). Sinemada kadın emeği ve dayanışması: *Made in Dagenham*. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 459–480. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7967>
- Gökulu, G., & Furat, M. (2013). Türkiye'de kadınla ilgili kalkınma politikalarının ve projelerinin eleştirel bir değerlendirmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1895–1913. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.5355>
- Güler, E., & Uludağ, M. (2020). Popüler görsel kültürde toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesi: Youtube kanallarında kadın ve erkek imajları. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(1), 343–367. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.37844>

- Güney, M. E., & Ecemiş Kılıç, S. (2023). Toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde LGBT bireylerin kentle kurdukları ilişkiler ve kente yönelik beklentilerinin pandemi süreciyle değerlendirilmesi: İzmir örneği. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 18(4), 1381–1423. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.66636>
- Güney, N. (2016). 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında toplumsal cinsiyet incelemesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 1229–1248. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9166>
- Gürkan, S. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında Karagöz metinlerinde kadın. *Turkish Studies*, 12(29), 271–286. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12479>
- Gürkan, S. (2019). Erkek akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rolü streslerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(6), 3109–3119. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.39535>
- Gürkan, S., & Barut, Y. (2019). Cinsiyet cihadı mı, yeniden okuma? İslami feminizm üzerine. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 14(3), 485–495. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.23442>
- Gürkan, S., & Perşembe, E. (2020). İslam kadın ilmi hallerinde kadının toplumsal hayattaki yeri: Kadın ve erkek ilmi halleri üzerine bir karşılaştırma. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 15(2), 211–222. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.41505>
- Hayli, R.G., Durmuş, E. & Kış, A. (2017). Evlilik doyumunun evlenme biçiminin bakış açısından incelenmesi: bir meta-analiz çalışması. *Uluslararası Türk veya Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 12 (28), 429–444.
- Hyde, J. S., Bigler, R. S., Joel, D., Tate, C. C., & van Anders, S. M. (2019). The future of sex and gender in psychology: Five challenges to the gender binary. *American Psychologist*, 74(2), 171–193.
- Inglehart, R., & Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- İpek, M. S. (2025). XX. yüzyıl Arap romanında öne çıkan temalar. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 20(Ö1), 445–461. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.81296>
- Kahraman, L., Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A. & Özcan, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı araştırması. *Turkish Studies*, 9(2), 811–831. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6244>
- Kahraman, L., Kahraman, B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A., & Özcan, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı araştırması. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 811–831. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6244>
- Kahya, Y. (2026). Nasreddin Hoca fıkralarında toplumsal cinsiyetin söylemsel inşası. *Turkish Studies*, 21(2), 2857–2903. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87859>
- Kalender, E. (2022). Ataerkil düzenin kadın yaşamı üzerine etkisi: Âşık Garip hikâyesi. *Turkish Studies-Language and Literature*, 17(4), 1277–1297. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.62709>
- Kalkan, M., Çelik, S. B. & Çatal, M. T. (2017). Evlilik değerleri ölçeğinin türkçe'ye uyarlama çalışması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies*, 12(18), 621 - 636. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12015>

- Kalkandeler Özdin, N. (2025). Yapısal engellerden kültürel değişime: Cam tavanı aşan kadın girişimciler üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 20(Ö1), 439–461. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.81807>
- Kapkıner, E., & Yazıcı, H. (2020). Sevim Ak'ın çocuk romanlarında toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. *Turkish Studies-Language and Literature*, 15(4), 2161–2176. <https://doi.org/10.47845/TurkishStudies.47535>
- Karaçalı Taze, H., & Aksoy, B. (2019). Toplumsal cinsiyet perspektifinden bir sosyal bilgiler ünitesi tasarımı ve öğretimi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 14(3), 647–669. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.22696>
- Karakaya, H. (2019). Savaş ve göç sürecinde Suriyeli kadınlar. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(5), 2275–2290. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.38855>
- Karlı, B. (2016). İlahiyatçı kimliğinin imkanı üzerine bir deneme: Sosyal benlik sürecinde nesneleşen ilahiyatçılığın analizi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(7), 105–126. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9714>
- Kaymak, G., & Öztürk Aykaç, N. (2014). Milliyetçi kimliğin dinsel dönüşümü. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(11), 333–344. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7424>
- Kındap Tepe, Y., Bozgeyik, S., Can, G., Çobanoğlu, N., İkizek, M., Kuzu, E., & Şensoy, A. B. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve aile bağlamında benlik kurgusunun kan bağı olan üç kuşak kadında incelenmesi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(6), 3173–3189. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.38875>
- Knudson-Martin, C., & Mahoney, A. (2009). Couples, gender, and power: Creating change in intimate relationships. *Family Process*, 48(2), 179–194.
- Koç Doğan, N. E., & Tapşın, F. O. (2025). Seçmeli toplumsal cinsiyet eşitliği dersini alan öğrencilerin ders öncesi ve ders sonrası toplumsal cinsiyete yönelik algı ve tutum rollerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 20(1), 455–468. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.74872>
- Koçay, T. (2025). Heykelde erotizm ve Sarah Lucas'ın sanat pratiğinde bedenin temsili. *Turkish Studies*, 20(3), 1681–1698. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.83032>
- Korkmaz, M., Dilbaz Alacahan, N., Tuna Cesim, D., Yücel, A. S., & Aras, G. (2013). Türkiye'de kadın istihdamının Amerika Birleşik Devletlerindeki kadın istihdamı ile karşılaştırılması. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9), 1845–1863. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.5494>
- Köksal, B., & İlhan, T. (2018). Evlilik rol beklentileri ölçeğinin geliştirilmesi. *Ege Journal of Education*, 19(1), 300–319. <https://doi.org/10.12984/eje.2018.19.1.300>
- Kutlar Oğuz, F. S. (2024). Tezkireciler ve şair kadınlar: Şair tezkirelerinde cinsiyetçi söylem. *Turkish Studies-Language and Literature*, 19(2), 715–740. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.78301>
- Mehmetbeyoğlu, N. (2026). Toplumsal cinsiyet rolleri hakkında X, Y, Z kuşağının tutumlarının karşılaştırılması. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 21(1), 1355–1383. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.89698>
- Muştu, Y., & Özbozkurt, O. B. (2025). Kadınlara yönelik girişimcilik eğitimi ile girişimcilik yeterlilikleri arasındaki rolün anlaşılması: Mersin ilinde bir araştırma. *Turkish Studies-*

-
- Economics, Finance, Politics, 20(3), 1565–1582.*
<https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.79983>
- Niaki, M., Ahadi, F., Bagherzadeh, A., & Ghorbani, R. (2014). The criteria of choosing a right partner from the point of view of unmarried students of Semnan University of Medical Sciences. *Middle East Journal of Rehabilitation and Health, 1(2)*, 1–7. <https://doi.org/10.17795/mejrh-24268>
- Olgun, Z. (2023). Türkiye’de mülteci ve sığınmacı kadınlarla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies-Social Sciences, 18(2)*, 511–525. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.66722>
- Onar, S., & Uçurum, B. (2022). Toplumsal cinsiyetçi söylemin günlük hayatta kullanılan dile yansması. *Turkish Studies, 17(3)*, 473–488. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.57894>
- Oruç, A. B. (2025). Postmodern dönemde aile krizi ve Kur’ân’ın fitrat ve takva merkezli aile modeli. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies, 20(4)*, 2163–2179. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.88133>
- Önder, A. (2016). Erendiz Atasü’nün *Kızıl Kale* adlı öykü kitabında toplumsal cinsiyet. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11(10)*, 459–472. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9759>
- Önder, A. (2022). Cemil Süleyman’ın *Siyah Gözler* romanında cinsiyet rollerine dair bir çözümleme. *Turkish Studies-Language and Literature, 17(2)*, 593–606. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.62225>
- Önder, A. (2026). Nefrete dönüşen bir aşkın hazin öyküsü: Verda’nın ölümü. *Turkish Studies-Language and Literature, 21(1)*, 1351–1413. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.89646>
- Özcan, N., & Tural, S. (2025). Israr direnci yener mi? Erken Cumhuriyet Dönemi Türk romanında rızanın inşası ve türleri. *Turkish Studies-Language and Literature, 20(2)*, 733–744. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87237>
- Özcan, Z. (2017). Psiko-teolojik açıdan kadına yönelik şiddet olgusu: Teorik ve uygulamalı bir çalışma. *Turkish Studies, 12(10)*, 249–276. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11750>
- Özdemir Riganelis, G. (2023). *Kadın Tamircisi* romanının distopik/ütopik ülkesi Dumuristan’da ataerkil toplumsal şizofreni. *Turkish Studies-Language and Literature, 18(4)*, 1169–1203. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.66122>
- Özel Özcan, M. S., & Erden Kaya, E. (2017). Türk toplumsal hayatında kadının varlığının tarihsel ekseninde sorgulanması. *Turkish Studies, 12(12)*, 175–188. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11913>
- Özkan, B., & Gündoğdu, A. E. (2011). Toplumsal cinsiyet bağlamında Türkçede atasözleri ve deyimler. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6(3)*, 1133–1147. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.2653>
- Özkan, D. (2014). Modern sosyal hayatta kadının toplumsal cinsiyetinin ve rollerinin dönüşümü: Geleneğe karşı modernite. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(2)*, 1239–1252. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6063>
- Özkişi, Z. G. (2012). Toplumsal cinsiyet bağlamında Türkiye’de kadınların bestecilik eğitimine erişimi ve bestecilik kariyeri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 7(3)*, 2105–2114. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.3440>
-

- Özkişi, Z. G. (2013). Kadın besteci sorunu: Cinsiyet rollerine ve kadınların yaratıcılıklarına ilişkin yargılar. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 449–470. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.4040>
- Özkişi, Z. G. (2013). Müzik disiplini bağlamında feminist müzik teorisi ve cinsiyet semantiği. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 889–961. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.5940>
- Özkoçak, Y. (2014). Kadın programlarında kadının sunumu. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(8), 711–731. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7178>
- Öztürk, A., & Sağır, A. (2025). Merhametin mesaisi: Kadın sağlık çalışanlarda duygusal emek stratejileri. *Turkish Studies*, 20(4), 2627–2650. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.86988>
- Prosen, M. (2022). Nursing students' perceptions of gender-defined roles in nursing: A qualitative descriptive study. *BMC Nursing*, 21, 1–14. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00876-4>
- Rafiee, G. (2022). The main criteria for mate selection: The nursing students' perspective in the south-west of Iran during 2020–2021: A cross-sectional study. *Health Science Reports*, 6(6), 1–7. <https://doi.org/10.1002/hsr2.949>
- Ridgeway, C. L. (2011). *Framed by gender: How gender inequality persists in the modern world*. Oxford University Press.
- Risman, B. J. (2018). *Where the millennials will take us: A new generation wrestles with the gender structure*. Oxford University Press.
- Saldıray, A., & Doğanay, A. (2017). Örtük programda toplumsal cinsiyet: Bir ilkokulun örtük programında toplumsal cinsiyete ilişkin nitel bir çalışma. *Turkish Studies*, 12(25), 671–704. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12299>
- Saluk, R. G. (2026). Bir Tatar masalı Tanbatır ve ileti dizin incelemesi. *Turkish Studies*, 21(3), 5577–5622.
- Saraç, E. (2026). Muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşme ve yapay zekâ sürecinde mesleki dönüşümü ve kazanımları. *Turkish Studies*, 21(3), 5623–5690.
- Sarı, E., & Nezir, M. C. (2020). Popüler bir suç dramasında adalet: Çukur dizisi izleyicilerinin adalet anlayışları üzerine nicel bir araştırma. *Turkish Studies*, 15(5), 2589–2624. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44325>
- Sarıbaş, S. (2025). Belleğin akustik haritası: Türk ve İskoç halk ağıt geleneklerinde yas, kimlik ve direniş. *Turkish Studies-Language and Literature*, 20(3), 1415–1472. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.83058>
- Soyer, S. (2017). Modern Yemen romanında mekân bağlamında kadının konumlandırılışı. *Turkish Studies*, 12(30), 401–413. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12687>
- Soygan, H., & Gedik, E. (2019). Kocasız yaşam: Yozgat'ta boşanmış kadınların deneyimleri. *Turkish Studies*, 14(7), 3953–3966. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.37043>
- Subaşı, E. (2025). Feminist devlet kuramları ve eleştirileri: Genel bir değerlendirme. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 20(Ö1), 977–993. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.83070>

- Süt Güngör, P. (2024). Kültür/doğa dikotomisinin eleştirisi: *Gözleri Tanrı'yı Seyrediyordu* romanında Joe ve Janie Starks. *Turkish Studies-Language and Literature*, 19(2), 645–660. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.76544>
- Şahin, H. (2018). Buket Uzuner'in *Toprak* romanında hegemonik erkeklik algısının yansıması ve değişime doğru. *Turkish Studies*, 13(5), 495–509. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12952>
- Şen Akdemir, F. (2021). “Edebi Baba”nın vesayetinden “Haysiyet-i Nisvaniyeyi Müdafaa”ya: Fatma Aliye'nin *Hayal ve Hakikat* ile *Enin* romanlarının karşılaştırmalı incelenmesi. *Turkish Studies-Language and Literature*, 16(1), 1–19. <https://doi.org/10.47845/TurkishStudies.49025>
- Şen Sönmez,  . (2017). Bir kadın eleştirmen: Gülten Akın. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(7), 405–416. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11417>
- Şen, B., & Deniz,  . (2019). Okul  ncesi dönem çocuklarının izlediği Rafadan Tayfa  izgi filminin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(5), 2547–2563. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.32701>
- Şeylan, S. (2021). Film okuryazarlığı: Sosyolojik açıdan *Kız Kardeşler*'i okumak. *Turkish Studies*, 16(6), 1749–1761. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.52326>
- Şirin, A. (2025). Resim sanatı ve toplumsal yansıma: Türk resim sanatında sosyal eleştiri perspektifi. *Turkish Studies*, 20(4), 2915–2934. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.86989>
- Şutanrıkulu, G. (2021). Daęistan Derbent bölgesi Terekeme Türklerinin geleneksel kültüründeki cinsiyet kalıp yargıları. *Turkish Studies-Social Sciences*, 16(1), 361–373. <https://doi.org/10.47356/TurkishStudies.48279>
- Tanrıvermiş, Ş. (2021). Masumlar Apartmanı'ndaki psikolojik hastalıkların feminist perspektifte okuması. *Turkish Studies-Social Sciences*, 16(3), 1257–1276. <https://doi.org/10.47356/TurkishStudies.49154>
- Taş, E. (2018). Kadına karşı şiddet olgusuna akrabalık sistemi, toplumsal cinsiyet ve kadının kütüğü bağlamında bakış. *Turkish Studies*, 13(26), 681–694. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14926>
- Taşçı, K., & Akın, E. (2021). Masallarımızdaki iletileri vermede kadın kahramanların rolü. *Turkish Studies*, 16(1), 377–388. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.47634>
- Tunç, H., &  zarslan, S. A. (2025). Manevi danışmanlık alanının toplumsal cinsiyet perspektifinden değerlendirilmesi. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 20(4), 2357–2374. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.88404>
- Turan, S. L. (2023). Cindy Sherman: Grotesk ve fantazmagori. *Turkish Studies-Social Sciences*, 18(1), 211–224. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.64237>
- Türkkan, Z. (2025). Rasyonel seçim teorisi açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliği. *Turkish Studies*, 20(2), 1325–1339. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.77770>
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Freeman, E. C. (2012). Generational differences in young adults' life goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(5), 1045–1062.
- Uzun, Y., & Yufka,  . (2025). Nilgün Marmara ve Sylvia Plath'in günlüklerinde intiharın izleri. *Turkish Studies-Language and Literature*, 20(2), 855–870. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87484>

- Uzunlaşan, Ş., & Tek, S. (2019). Kültür temelli sosyal eşitsizlik ve eğitim. *Turkish Studies*, 14(2), 277–285. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.23000>
- Ünalın, D., & Şeşen, E. (2020). Anneler Günü ve Babalar Günü reklamlarında toplumsal cinsiyet inşası. *Turkish Studies*, 15(2), 1453–1481. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.41769>
- Ünür Ünlüoğlu, D., & Demiray, B. (2024). Perception of gender by university students in Turkey. *Sexuality & Culture*, 28, 1963–1975. <https://doi.org/10.1007/s12119-024-10212-4>
- Varol, E. (2025). Kadın giyiminde pantolonun cinsiyet eşitliği açısından rolü. *Turkish Studies*, 20(4), 2935–2946. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.82125>
- Vatandaş, C. (2011). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *İstanbul Journal of Sociological Studies*, 35, 29–56.
- Whisman, M. A., Beach, S. R. H., & Snyder, D. K. (2020). Relationship satisfaction and mental health. *Current Opinion in Psychology*, 34, 1–5.
- Willoughby, B. J., Hall, S. S., & Goff, S. (2015). Marriage matters but how much? *Journal of Family Issues*, 36(5), 575–595.
- Yayak, A. (2020). Kadına yönelik şiddetin Türkiye'deki yüzü: Son 10 yılda basına yansıyan 10 şiddet olayı. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(5), 2739–2755. <https://doi.org/10.47356/TurkishStudies.41895>
- Yaylı, D., & Kitiş Çınar, E. (2014). Ortaokul Türkçe ders kitapları görsellerinde toplumsal cinsiyet. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 2075–2096. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6870>
- Yılmaz, N., & Çiçek, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(1), 437–452. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.48114>
- Yılmazçoban, A. M. (2016). Türk aile yapısında evlilik öncesi süreç etkisi görücü ve flört tipi yapılanma, *Turkish Studies*, 11(2), 1317-1340. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9486>
- Yussupova, S., & Zabun, B. (2020). Milliyetçilik, İslamcılık ve sekülerlik bağlamında eski Sovyet Müslüman kadınların toplumsal cinsiyet problemleri üzerine çalışma. *Turkish Studies*, 15(7), 3327–3351. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.45447>
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve eğitim düzeyi eksenlerinde popüler spor branşlarındaki farklılıklar. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 2201–2213. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6814>
- Zargar, Y., & Hatami Varzaneh, A. (2025). Construction and validation of the spouse selection perfectionism scale. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 14(2), 23–34. <https://doi.org/10.22055/jac.2024.47817.2046>
- Zelyurt, H. (2018). Çocuğun toplumsal cinsiyet gelişimi üzerinde ailenin etkisinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(19), 2001–2017. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13819>
- Zentner, M., & Mitura, K. (2012). Stepping out of the caveman's shadow. *Psychological Science*, 23(10), 1176–1185.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

The author(s) declare that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere. All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author(s) confirm that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

All authors have significantly contributed to the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript and agree to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author(s) declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author(s). Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author(s).

Copyright and Permissions

The author(s) confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

All authors confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Yazar(lar), bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıf edilmiştir. Yazar(lar), çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Tüm yazarlar çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin hazırlanmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmış olabilir. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar(lar) tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar(lar), telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuduklarını, onayladıklarını ve yayımlanmasını kabul ettiklerini beyan eder.